

भन्सार सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावनाः भन्सार प्रक्रियालाई व्यवस्थित, पारदर्शी तथा उत्तरदायी बनाई अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई सहज तथा सुरक्षित बनाउन र महसुल सङ्कलनमा दक्षता तथा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न भन्सार सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन तथा एकीकरण गर्न वाञ्छनीय भएकोले, सङ्घीय संसदले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः (१) यस ऐनको नाम “भन्सार ऐन, २०७७” रहेको छ।
(२) यो ऐन प्रमाणीकरण भएको मितिले एकानब्बेऔं दिनदेखि प्रारम्भ हुनेछ।
२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—
(क) "अनुसन्धान अधिकृत" भन्नाले दफा ९६ बमोजिम तोकिएको अनुसन्धान अधिकृत सम्झनु पर्छ।
(ख) "कम्प्युटर प्रणाली" भन्नाले वस्तु जाँचपास तथा भन्सार सम्बन्धी अन्य कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सम्पादन गर्नको लागि विभागले प्रयोगमा ल्याएको स्वचालित कम्प्युटर प्रणाली सम्झनु पर्छ।
(ग) "कार्यालय" भन्नाले दफा ५ बमोजिमको भन्सार कार्यालय सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो भन्सार कार्यालयको परिसरलाई समेत जनाउँछ।

- (घ) "कूटनीतिक सुविधा" भन्नाले नेपाल पक्ष भएको सन्धि वा सम्झौताको प्रावधान बमोजिम कुनै वस्तु जाँच नगरी, महसुल नलिई लगत मात्र राखी निकासी वा पैठारी गर्न दिइने सुविधा वा सहूलियत सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "घोषणा" भन्नाले घोषणाकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तुको विवरण प्रज्ञापनपत्रमा भरी विद्युतीय माध्यमबाट वा तोकिए बमोजिम भन्सार अधिकृत समक्ष सम्प्रेषण वा पेश गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु जाँचपास हुनुअघि घोषणाकर्ताले कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गरेका विवरण तथा संलग्न कागजातलाई समेत जनाउँछ।
- (च) "घोषणाकर्ता" भन्नाले प्रज्ञापनपत्रमा उल्लिखित निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तुको धनी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले त्यस्तो धनीले नियुक्त गरेको भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिलाई समेत जनाउँछ।
- (छ) "चोरी निकासी" भन्नाले महसुल लाग्ने वस्तु महसुल नतिरी लुकाई छिपाई वा दफा ६ बमोजिम तोकिएको बाटोभन्दा फरक बाटोबाट वा महसुल नलाग्ने वस्तु भए तापनि घोषणा नगरी निकासी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (ज) "चोरी पैठारी" भन्नाले महसुल लाग्ने वस्तु महसुल नतिरी, लुकाई छिपाई वा दफा ६ बमोजिम तोकिएको बाटो भन्दा फरक बाटोबाट वा महसुल नलाग्ने वस्तु भए तापनि घोषणा नगरी पैठारी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

- (झ) "जाँच" भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने वस्तु घोषणा गरिए बमोजिम छु छैन भनी यकिन गर्न भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु वा सो वस्तु सम्बन्धी कागजात वा दुबैको परीक्षण गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विदेशी मुलुकबाट नेपालभित्र प्रवेश गर्ने वा नेपालबाट विदेशी मुलुकमा प्रस्थान गर्ने वाहन, वाहनसँग सम्बद्ध व्यक्ति तथा यात्रुको जाँच गर्ने तथा तलासी लिने कार्यलाई समेत जनाउँछ।
- (ञ) "जाँचपास" भन्नाले भन्सार अधिकृतले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कार्यालय वा भन्सार वेयरहाउसबाट कुनै वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न वा भन्सार क्षेत्र बाहिर लैजान दिएको अनुमति सम्झनु पर्छ।
- (ट) "जाँचपासपछिको परीक्षण" भन्नाले दफा १२३ बमोजिम गरिने वस्तुको परीक्षण सम्झनु पर्छ।
- (ठ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ड) "निकासी" भन्नाले नेपालबाट विदेशी मुलुकमा वस्तु पठाउने काम सम्झनु पर्छ।
- (ढ) "निकासीकर्ता" भन्नाले वस्तु निकासी गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले निकासीको लागि घोषणा गर्ने समयमा वा निकासीको लागि घोषणा गरेपछि तर निकासी हुनु अघिको समयमा वस्तुको धनी, स्वामित्व ग्रहण गर्ने व्यक्ति, वस्तु जिम्मामा लिने अधिकारप्राप्त व्यक्ति वा वस्तुको हिताधिकारीलाई समेत जनाउँछ।

- (ग) "पेट्रोलियम पदार्थ" भन्नाले हाइस्पिड डिजेल, मोटर स्परिट (पेट्रोल), हवाई इन्धन (एभिएसन टर्बाइन फ्यूल), मट्टितेल (सुपरियर किरसिन आयल) र तरलीकृत पेट्रोलियम ग्यास (एलपीजी) सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको अन्य पेट्रोलियम पदार्थलाई समेत जनाउँछ।
- (त) "प्रज्ञापनपत्र" भन्नाले दफा २८ को उपदफा (२) बमोजिमको प्रज्ञापनपत्र सम्झनु पर्छ।
- (थ) "पैठारी" भन्नाले विदेशी मुलुकबाट नेपालभित्र वस्तु ल्याउने काम सम्झनु पर्छ।
- (द) "पैठारीकर्ता" भन्नाले वस्तु पैठारी गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पैठारीको लागि घोषणा गर्ने समयमा वा सोभन्दा पछि तर पैठारी हुनु अघिको कुनै समयमा वस्तु प्राप्त गर्ने व्यक्ति, वस्तुको धनी, स्वामित्व ग्रहण गर्ने व्यक्ति, वस्तु जिम्मामा लिने अधिकारप्राप्त व्यक्ति वा वस्तुको हिताधिकारीलाई समेत जनाउँछ।
- (ध) "बण्डेड वेयरहाउस" भन्नाले दफा ७६ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त बण्डेड वेयरहाउस सम्झनु पर्छ।
- (न) "बैङ्क" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम बैङ्किङ्ग कारोबार गर्न इजाजतप्राप्त वाणिज्य बैङ्क वा वित्तीय संस्था सम्झनु पर्छ।
- (प) "बैङ्क जमानत" भन्नाले घोषणाकर्ताले वस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा बुझाउनु पर्ने महसुल निजले नबुझाएमा

आफूले तिरिदिने गरी बैङ्कले कार्यालयलाई दिने जमानत सम्झनु पर्छ।

- (फ) "भन्सार अधिकृत" भन्नाले दफा ७ बमोजिमको प्रमुख भन्सार प्रशासक, प्रमुख भन्सार अधिकृत वा भन्सार अधिकृत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले राजपत्रअनङ्कित कर्मचारी कार्यालय प्रमुख भएको कार्यालयको प्रमुख वा छोटी भन्सार कार्यालयको प्रमुख, महानिर्देशकले तोकेको विभागको उपमहानिर्देशक, निर्देशक, भन्सार परीक्षक, शाखा अधिकृत वा दफा १४२ बमोजिमको अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई समेत जनाउँछ।
- (ब) "भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि" भन्नाले दफा ११८ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
- (भ) "भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय" भन्नाले दफा १३ बमोजिमको कार्यालय सम्झनु पर्छ।
- (म) "भन्सार परीक्षक" भन्नाले दफा १३ को उपदफा (२) बमोजिमको प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक, प्रमुख भन्सार परीक्षक वा भन्सार परीक्षक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले महानिर्देशक वा निजले दफा १२३ बमोजिम तोकेको भन्सार अधिकृतलाई समेत जनाउँछ।
- (य) "भन्सार महसुल" भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने वस्तुमा यस ऐन बमोजिम लाग्ने भन्सार महसुल सम्झनु पर्छ।
- (र) "भन्सार मूल्य" भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने वस्तुको भन्सार महसुल निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि परिच्छेद-५ बमोजिम निर्धारण गरिएको मूल्य सम्झनु पर्छ।

- (ल) "भन्सार वेयरहाउस" भन्नाले दफा ७२ बमोजिमको भन्सार वेयरहाउस सम्झनु पर्छ।
- (व) "भन्सार क्षेत्र" भन्नाले दफा ६ बमोजिमको भन्सार क्षेत्र सम्झनु पर्छ।
- (श) "मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।
- (ष) "महसुल" भन्नाले निकासी वा पैठारी गरिने वस्तुमा यस ऐन बमोजिम लाग्ने भन्सार महसुल लगायत अन्य प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने कर, शुल्क वा दस्तुर सम्झनु पर्छ।
- (स) "महसुल सुविधा" भन्नाले कुनै वस्तु महसुल नलिई, जाँच गरी वा नगरी लगत मात्र राखी निकासी वा पैठारी गर्न दिइने सुविधा सम्झनु पर्छ।
- (ह) "महानिर्देशक" भन्नाले विभागको महानिर्देशक सम्झनु पर्छ।
- (क्ष) "राहत सामग्री" भन्नाले विपद्को अवस्थामा पीडितको खोज, उद्धार तथा राहतका लागि मानवीय सहायतास्वरूप पैठारी हुने नेपाल सरकारले तोके बमोजिमका वस्तु सम्झनु पर्छ।
- (त्र) "वस्तु" भन्नाले मुद्रा लगायत जुनसुकै प्रकारको चल वस्तु वा सम्पत्ति सम्झनु पर्छ।
- (ज्ञ) "वस्तुको वर्गीकरण" भन्नाले प्रचलित आर्थिक ऐनको भन्सार सम्बन्धी अनुसूचीमा उल्लेख गरिएका वस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुल निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि प्रयोगमा ल्याइएको शीर्षक वा उपशीर्षक बमोजिमको साङ्केतिक अङ्क

अनुसार दफा ४७ वा ४८ बमोजिम गरिने वर्गीकरण सम्झनु पर्छ।

- (कक) "व्यक्ति" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कानून बमोजिम दर्ता भएको कम्पनी, सङ्गठित संस्था वा फर्मलाई समेत जनाउँछ।
- (कख) "वाहन" भन्नाले वायुयान, जलयान, रेल, सवारी साधन लगायत हवाई, जल वा स्थलमार्गबाट मानिस तथा वस्तु परिवहनको लागि प्रयोग हुने जुनसुकै साधन सम्झनु पर्छ।
- (कग) "विपद्" भन्नाले अतिवृष्टि, अनावृष्टि, अनिकाल, आगलागी, आँधीबेहरी, पहिरो, बाढी, भूकम्प, महामारी, औद्योगिक दुर्घटना, विष्फोटक वा विषाक्त पदार्थबाट हुने दुर्घटना, वातावरणीय प्रदूषण, भौतिक संरचनाको क्षति वा त्यस्तै प्रकृतिका प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक विपद् सम्झनु पर्छ।
- (कघ) "विभाग" भन्नाले भन्सार विभाग सम्झनु पर्छ।
- (कङ) "विलम्ब शुल्क" भन्नाले दफा १३८ बमोजिम वस्तुको धनीले नेपाल सरकारलाई तिर्नु बुझाउनु पर्ने विलम्ब शुल्क (डेमरेज) सम्झनु पर्छ।
- (कच) "सवारी साधन" भन्नाले मोटर गाडी, गाडा, टाँगा, ठेला, रिक्सा, साइकल लगायत यात्रा गर्न वा वस्तु ओसार पसार गर्न प्रयोग हुने जुनसुकै साधन सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

भन्सार प्रशासनको सङ्गठन संरचना तथा कर्मचारी

३. विभागको स्थापना: (१) यस ऐन बमोजिम भन्सार सम्बन्धी काम गर्नको लागि भन्सार विभाग नामको एक विभाग रहनेछ।
(२) महानिर्देशक विभागको प्रमुख हुनेछ र विभागमा राजपत्राङ्कित प्रथम श्रेणीको महानिर्देशक सहित आवश्यक सङ्ख्यामा कर्मचारी रहनेछन्।
४. महानिर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख गरिएको काम, कर्तव्य र अधिकारको अतिरिक्त महानिर्देशकको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-
- (क) भन्सार क्षेत्र बाहेक अन्यत्रबाट यस ऐन विपरित हुने गरी वस्तु निकासी वा पैठारी गरेको भनी कसैले त्यस्तो वस्तु कब्जामा लिई वा मानिस सहित पक्राउ गरी विभागमा पेश गरेमा आफैले वा विभागको कुनै अधिकृतलाई तोकी त्यसरी पेश भएको वस्तु वा मानिस उपर यस ऐन बमोजिम अनुसन्धान र कारबाही गर्ने गराउने,
- (ख) कार्यालयबाट जाँचपास भइसकेको कुनै वस्तु भन्सार क्षेत्रबाट बाहिर लैजानु अघि वा लगिसकेपछि त्यस्तो वस्तुको सम्बन्धमा भएको मूल्याङ्कन, वर्गीकरण, महसुल निर्धारण जस्ता विषयमा कुनै सूचना प्राप्त भएमा वा शङ्का लागेमा सो कुराको जानकारी घोषणाकर्तालाई गराई विभागको कुनै अधिकृतलाई त्यस्तो वस्तु

- नियन्त्रणमा लिई पुनः जाँच गर्न वा आवश्यक अनुसन्धान गरी प्रतिवेदन पेश गर्न लगाउने,
- (ग) खण्ड (ख) बमोजिमको प्रतिवेदनको आधारमा यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गरी आवश्यक कारबाही गर्ने,
- (घ) महसुल, मूल्याङ्कन, तथ्याङ्क वा यस्तै अन्य प्रयोजनको लागि वस्तु वर्गीकरणको उपशीर्षकमा आवश्यक अङ्कहरू थप गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने,
- (ङ) भन्सार मूल्य निर्धारण वा वस्तु जाँचपास वा भन्सार प्रशासन सम्बन्धी अन्य कुनै कार्य सम्पादन गर्न बाधा परेमा यस ऐनको प्रतिकूल नहुने गरी उपयुक्त आदेश जारी गर्ने,
- (च) भन्सार प्रशासनको अनुगमन, नियन्त्रण तथा रेखदेख गर्ने,
- (छ) यस ऐन बमोजिम विभागबाट सम्पादन गर्नु पर्ने अन्य काम गर्ने, गराउने।

५. कार्यालय स्थापना: (१) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी कुनै भन्सार क्षेत्रमा आवश्यकता अनुसार भन्सार कार्यालय वा छोटो भन्सार कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विपद्को कारणले कुनै कार्यालयबाट कार्यसम्पादन गर्न नसकिने भएमा महानिर्देशकले कुनै भन्सार क्षेत्रमा कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ। त्यसरी स्थापना भएको कार्यालयको प्रयोजन समाप्त भएपछि महानिर्देशकले त्यस्तो कार्यालय खारेज गर्नु पर्नेछ।

६. भन्सार क्षेत्र तथा बाटो तोक्न सक्नेः (१) यस ऐन तथा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम भन्सार सम्बन्धी कानूनको प्रशासन गर्न तथा महसुल सङ्कलन गर्ने प्रयोजनको लागि मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछः-

- (क) नेपालको कुनै विमानस्थल, बन्दरगाह, एकीकृत जाँच चौकी, आन्तरिक जाँचपास डिपो, रेल्वे स्टेशन वा अन्य कुनै क्षेत्रलाई भन्सार क्षेत्र तोक्ने,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिमको क्षेत्रमा पैठारी गरेका वा निकासी गर्ने वस्तु राख्ने स्थान तोक्ने र त्यस्तो वस्तु निकासी वा पैठारी गर्नु पर्ने बाटो तोक्ने,
- (ग) खण्ड (क) बमोजिमको क्षेत्रमा यात्रु विदेश प्रस्थान गर्ने तथा विदेशबाट आउने स्थान तोक्ने,
- (घ) निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु भण्डारणको लागि भन्सार वेयरहाउस रहने वा निजी वेयरहाउस सञ्चालनको लागि इजाजतपत्र दिन सकिने स्थान तोक्ने,
- (ङ) पाइपलाइनबाट पेट्रोलियम पदार्थ पैठारी गर्ने मार्ग तोक्ने।

(२) मन्त्रालयले भन्सार क्षेत्रमा रहेको विमानस्थलमा उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (ग) बमोजिम बाटो वा स्थान तोक्दा सम्बन्धित विमानस्थलको सञ्चालकसँग परामर्श गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महानिर्देशकले विपद्को अवस्थामा राहत सामग्री जाँचपास गर्ने प्रयोजनको लागि नेपालको कुनै क्षेत्रलाई भन्सार क्षेत्रको रूपमा तोक्न र त्यस्तो भन्सार क्षेत्रबाट मात्र वस्तुको निकासी वा पैठारी गर्ने गरी बाटो तोक्न सक्नेछ। त्यसरी तोकिएको भन्सार क्षेत्र वा बाटोको प्रयोजन समाप्त भएपछि महानिर्देशकले त्यस्तो भन्सार क्षेत्र वा बाटो खारेज गर्नु पर्नेछ।

(४) महानिर्देशकले कुनै खास प्रकृतिका वस्तुलाई कुनै खास कार्यालयबाट मात्र निकासी वा पैठारी गर्नु पर्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

(५) निकासी वा पैठारी हुने वस्तु उपदफा (१) वा (४) बमोजिम तोकिएको बाटोबाट मात्र निकासी वा पैठारी गर्नु पर्नेछ।

(६) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महानिर्देशकले छोटी भन्सार कार्यालयबाट तोकिए बमोजिमका वस्तु वा तोकिए बमोजिमका मूल्यसम्मका वस्तु मात्र निकासी वा पैठारी गर्न सक्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

७. कार्यालयमा रहने कर्मचारी: कार्यालयमा प्रमुख भन्सार प्रशासक, प्रमुख भन्सार अधिकृत, भन्सार अधिकृत र आवश्यक सङ्ख्यामा अन्य कर्मचारी रहनेछन्।

८. कार्यालय समय: (१) कार्यालयको प्रमुखले महानिर्देशकको स्वीकृति लिई कार्यालय खोल्ने र बन्द गर्ने समय निर्धारण गर्न सक्नेछ। त्यसरी निर्धारण गरिएको कार्यालय समय सम्बन्धी सूचना सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

(२) कार्यालयको प्रमुखले सेवाग्राहीको सुविधा वा कार्यालयको कार्यबोझका आधारमा कार्यालयको नियमित समयभन्दा अघि वा पछि, सार्वजनिक बिदाका दिनमा वा कार्यालय बन्द रहेको समयमा समेत कामकाज गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउन सक्नेछ।

(३) कार्यालयको प्रमुखले सेवाग्राहीलाई सुविधा प्रदान गर्न तथा निकासी वा पैठारी सम्बन्धी कार्यमा सरलता ल्याउन आवश्यक देखेमा महानिर्देशकको पूर्व स्वीकृति लिई स्थानीयस्तरमा सार्वजनिक बिदा नभएको दिनमा कार्यालय बन्द गर्ने वा सार्वजनिक बिदाको दिनमा कार्यालय खोल्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

९. प्रमुख भन्सार प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार: प्रमुख भन्सार प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) यस ऐन बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण, मूल्याङ्कन तथा महसुल निर्धारण तथा असुल गर्ने,
- (ख) भन्सार क्षेत्र बाहेक अन्यत्रबाट यस ऐन विपरीत हुने गरी वस्तु निकासी वा पैठारी गरेको भनी कसैले त्यस्तो वस्तु कब्जामा लिई वा मानिस सहित पक्राउ गरी कार्यालयमा पेश गरेमा सो उपर यस ऐन बमोजिम कारवाही गर्ने,

(ग) यस ऐन बमोजिम वस्तु जफत गर्ने र जफत गरिएका वस्तुको लिलाम बिक्री गर्ने वा नष्ट गर्ने,

(घ) यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतले गर्ने भनी तोकिएका अन्य काम गर्ने।

१०. प्रमुख भन्सार अधिकृतको अधिकार र जिम्मेवारी: (१) प्रमुख भन्सार अधिकृतलाई आफू कार्यालय प्रमुखको रूपमा रहेकोमा दफा ९ बमोजिम प्रमुख भन्सार प्रशासकलाई भएको अधिकार प्रयोग गरी यस ऐन बमोजिम भन्सार प्रशासन सञ्चालन गर्ने अधिकार हुनेछ।

(२) प्रमुख भन्सार अधिकृतले आफू कार्यालय प्रमुख नभएकोमा प्रमुख भन्सार प्रशासकबाट प्रत्यायोजित अधिकार तथा प्राप्त निर्देशनको अधीनमा रही यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतले गर्नु पर्ने काम तथा आफूलाई प्राप्त अधिकार बमोजिमको तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्नु पर्नेछ।

११. भन्सार अधिकृतको अधिकार र जिम्मेवारी: (१) भन्सार अधिकृतलाई आफू कार्यालय प्रमुख भएकोमा दफा ९ बमोजिम प्रमुख भन्सार प्रशासक वा दफा १० बमोजिम प्रमुख भन्सार अधिकृतलाई भएको अधिकार प्रयोग गरी यस ऐन बमोजिम भन्सार प्रशासन सञ्चालन गर्ने अधिकार हुनेछ।

(२) भन्सार अधिकृतले आफू कार्यालय प्रमुख नभएकोमा प्रमुख भन्सार प्रशासक वा प्रमुख भन्सार अधिकृतबाट प्रत्यायोजित अधिकार तथा प्राप्त निर्देशनको अधीनमा रही यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतले गर्नु पर्ने

काम तथा आफूलाई प्राप्त अधिकार बमोजिमको तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्नु पर्नेछ।

१२. छोटी भन्सार कार्यालयको प्रमुखको अधिकार: छोटी भन्सार कार्यालयको प्रमुखलाई सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको निर्देशन र नियन्त्रणमा रही तोकिए बमोजिम वस्तुको जाँचपास गर्ने अधिकार हुनेछ।

१३. भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयको स्थापना: (१) कार्यालयबाट जाँचपास भएको कुनै वस्तु घोषणाकर्ताले घोषणा गरे अनुरूपको भए, नभएको वा त्यस्तो वस्तु यस ऐन बमोजिम महसुलमा दिएको सुविधा बमोजिम प्रयोग गरे नगरेको सम्बन्धमा यकिन गर्न दफा १२३ बमोजिम जाँचपास पछिको परीक्षण गर्ने कार्यको लागि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आवश्यकता अनुसार भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालय स्थापना गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थापना भएको कार्यालयमा प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासक, प्रमुख भन्सार परीक्षक, भन्सार परीक्षक र आवश्यक संख्यामा अन्य कर्मचारी रहनेछन्।

१४. प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार: यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख गरिएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) जाँचपास पछिको परीक्षण सम्बन्धमा वार्षिक कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने,
- (ख) भन्सारबाट जाँचपास भएका वस्तुको उपलब्ध आँकडा (डाटा) को विश्लेषण गरी जोखिम देखिएका वस्तु वा व्यक्तिको दफा १२३ बमोजिम जाँचपास पछिको परीक्षण गर्न तोकिए बमोजिम छनौट गर्ने,
- (ग) जाँचपासको लागि छनौट गरिएका वस्तु वा व्यक्तिको परीक्षण योजना (अडिट प्लान) तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (घ) परीक्षण प्रतिवेदन तयार वा स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्ने वा गराउने,
- (ङ) जाँचपास पछिको परीक्षण गर्दा कानूनको परिपालनाको विषयमा प्रतिवेदन तयार गरी विभागलाई नियमित रूपमा उपलब्ध गराउने,
- (च) यस ऐन बमोजिम भन्सार परीक्षकले गर्ने भनी उल्लेख भएका कार्य गर्ने।

१५. प्रमुख भन्सार परीक्षक र भन्सार परीक्षकको अधिकार: प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकले दिएको निर्देशनको अधीनमा रही निजबाट प्रत्यायोजित अधिकार बमोजिम कार्यसम्पादन गर्ने अधिकार प्रमुख भन्सार परीक्षक र भन्सार परीक्षकलाई हुनेछ।

१६. पोशाक र चिन्ह तोक्न सक्ने: (१) नेपाल सरकारले विभाग र कार्यालयका कर्मचारीले कार्यालय समयमा लगाउने पोशाक,

परिचयपत्र र आवश्यकता अनुसार दर्ज्यानी चिन्ह समेत तोक्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पोशाक, परिचयपत्र र दर्ज्यानी चिन्ह तोकिएकोमा विभाग र कार्यालयमा खटिएका कर्मचारीले त्यस्तो पोशाक, परिचयपत्र र दर्ज्यानी चिन्ह कार्यालय समयमा अनिवार्य रूपमा लगाउनु पर्नेछ।

तर कुनै वस्तु वा व्यक्तिको सम्बन्धमा अनुसन्धान गर्न खटिएको कर्मचारीलाई त्यस्तो पोशाक वा दर्ज्यानी चिन्ह लगाउन अनिवार्य हुने छैन।

(३) कुनै कर्मचारीले यस ऐन बमोजिम भन्सार प्रशासनसँग सम्बन्धित विषयमा कुनै व्यक्ति विरुद्ध अनुसन्धान वा कारवाही गर्दा निजले त्यस्तो कर्मचारीको परिचयपत्र हेर्न चाहेमा आफ्नो परिचयपत्र देखाउनु सम्बन्धित कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ।

भन्सार महसुल

१७. भन्सार महसुल लाग्ने: यस ऐन वा प्रचलित अन्य सङ्घीय कानून बमोजिम भन्सार महसुल छुट भएकोमा बाहेक निकासी वा पैठारी हुने प्रत्येक वस्तुमा भन्सार महसुल लाग्नेछ।

१८. भन्सार महसुल छुट दिन सक्ने: (१) नेपाल सरकारले कुनै वस्तुको निकासी वा पैठारीमा लाग्ने भन्सार महसुल पूर्ण वा आंशिक रूपमा छुट दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको भन्सार महसुल छुट सम्बन्धी सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(३) मन्त्रालयले वैदेशिक ऋण वा अनुदान सहयोगमा सञ्चालन गरिने आयोजनाको लागि त्यस्तो आयोजना वा आयोजनाको ठेकेदारको नाममा पैठारी हुने वस्तुमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ।

(४) मन्त्रालयले अन्तर्राष्ट्रिय वायुसेवा कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा उपयोग गर्ने इन्धन, हवाईजहाजको इन्जिन, पार्टपुर्जा, यन्त्र, उपकरण, उडानमा खपत हुने खाद्य सामग्री तथा पेय पदार्थमा तोकिए बमोजिम पूर्ण वा आंशिक रूपमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ।

(५) नेपालको कुनै भागबाट विदेशको बाटो गरी पुनः नेपालभित्र ल्याइने वा विदेशबाट नेपालको बाटो गरी पुनः विदेश पठाउने वस्तुमा भन्सार महसुल सुविधा दिने व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(६) नेपाल सरकारले सम्झौता गरे बमोजिमको राहत सामग्रीको पैठारीमा लाग्ने महसुल मन्त्रालयले छुट दिन सक्नेछ। त्यसरी महसुल छुट दिँदा महसुल छुट दिइएका वस्तुको विवरण र छुट पाउने अवधि समेत खुलाउनु पर्नेछ।

(७) मन्त्रालयले तोकिए बमोजिमको न्यूनतम मूल्यभन्दा कम मूल्यका वस्तुमा भन्सार महसुल नलाग्ने गरी तोकिए बमोजिम छुट दिन सक्नेछ।

(८) मन्त्रालयले हुलाक पुलिन्दाबाट पैठारी हुने वा निकासी हुने तोकिए बमोजिमका वा तोकिएका मूल्यसम्मका वस्तुमा भन्सार महसुल छुट दिन सक्नेछ।

(९) कुनै वस्तुमा तोकिए बमोजिमको न्यूनतम भन्सार महसुलभन्दा कम महसुल लाग्ने भएमा मन्त्रालयले त्यस्तो महसुल असुल नगर्ने गरी तोकिए बमोजिम छुट दिन सक्नेछ।

१९. कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा: (१) नेपाल सरकार पक्ष भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धि वा सम्झौता बमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिनु पर्ने निकाय, पदाधिकारी वा व्यक्तिलाई नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसको आधारमा तोकिए बमोजिम कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिइनेछ।

(२) नेपाल सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिएको व्यक्ति वा निकायले पैठारी गर्ने सोही सूचनामा तोकिए बमोजिमको वस्तुमा कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा दिन सक्नेछ।

२०. विदेशी पर्यटकले कार्ने अन्तर्गत अस्थायी पैठारी गर्ने सवारी साधनमा महसुल छुट दिने: (१) विदेशी पर्यटकले कार्ने अन्तर्गत व्यक्तिगत प्रयोगको लागि अस्थायी पैठारी गर्ने सवारी साधन यस दफामा उल्लिखित शर्त बमोजिम पछि फिर्ता लैजाने गरी एक वर्षको अवधिमा छ महिनासम्मको लागि महसुल छुट दिई अस्थायी पैठारी गर्न दिइनेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "कार्ने" भन्नाले नेपाल समेत सदस्य रहेको निजी सवारी साधनको अस्थायी पैठारी सम्बन्धी भन्सार महासन्धि (कस्टम्स कन्भेन्सन अन द टेम्पोररी इम्पोर्टेशन अफ प्राइभेट रोड भेहिकल्स), १९५४ अन्तर्गत सो महासन्धि बमोजिमको आधिकारिक संस्थाद्वारा विदेशी पर्यटकले निजी प्रयोगको लागि अस्थायी पैठारी गर्ने सवारी साधन तथा जगेडा पार्टपुर्जा तोकिएको समयभित्र पुनः निकासी नगरेमा त्यस्तो सवारी साधन तथा सोको जगेडा पार्टपुर्जा पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल र व्याज लाग्नेमा सो समेत

तिर्नु बुझाउनु पर्ने गरी जारी गरिएको सो महासन्धिको अनुसूची-१ बमोजिमको फाराम सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छुट दिँदा नेपालभित्र प्रथम पटक प्रवेश गरेको मितिले एक वर्षको अवधिमा लगातार वा पटक पटक गरी जम्मा छ महिनाको अवधि गणना गरिनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम पैठारी गरिएका सवारी साधनमा जडान गरिएका विद्युतीय सामान, फर्निचर, जगेडा पार्टपुर्जा तथा सहायक सामग्री समेत सवारी साधनका साथ फिर्ता लैजाने शर्तमा कार्नेमा जनाई पैठारी गर्न दिन सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम अस्थायी पैठारी गरिएका सवारी साधन, सोको जगेडा पार्टपुर्जा तथा सहायक सामग्री कार्नेमा उल्लिखित अवधिभित्र फिर्ता नलगेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो सवारी साधन, सोको जगेडा पार्टपुर्जा तथा सहायक सामग्री जफत गरी सोमा लाग्ने महसुल पैठारीकर्ता वा कार्ने जारी गर्ने संस्थाबाट असुल गर्न सक्नेछ। कार्ने जारी गर्ने संस्थासँग महसुल दावी गर्दा त्यस्तो कार्नेको मान्य अवधि समाप्त भएको मितिले एक वर्षभित्र गरिसक्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिम पैठारी गरिएको सवारी साधन दुर्घटना भई प्रहरी कब्जामा रहेको वा मर्मतको लागि कार्यशाला (वर्कशप) मा रहेको भनी प्रहरी कार्यालयले सिफारिस गरेकोमा त्यस्तो अवधि उपदफा (१) बमोजिमको अवधिमा गणना गरिने छैन।

(६) उपदफा (१) बमोजिम विदेशी पर्यटकले पैठारी गरेका सवारी साधन दुर्घटनाग्रस्त भई मर्मत गरेर समेत

चलाउन सकिने अवस्था नरहेको भनी सम्बन्धित प्रहरी कार्यालयले प्रमाणित गरिदिएकोमा भन्सार अधिकृतले विभागको स्वीकृति लिई त्यस्तो सवारी साधन कुनै सरकारी निकायको प्रतिनिधिको रोहबरमा सम्बन्धित व्यक्तिको खर्चमा नष्ट गर्ने वा पत्रुमा परिणत गर्न अनुमति दिन सक्नेछ। त्यसरी नष्ट गरिएको वा पत्रुमा परिणत गरिएको सवारी साधनमा कुनै महसुल लाग्ने छैन।

(७) उपदफा (१) बमोजिम पैठारी भएका सवारी साधनहरू भाडामा प्रयोग गर्न वा दान, दातव्य वा उपहार दिन, लिन वा खरिद वा बिक्री गर्न वा लुकाई राख्न पाइने छैन।

२१. बैङ्क जमानतमा पैठारी गर्न दिन सक्ने: (१) नेपाल सरकारले कुनै व्यक्तिलाई कुनै वस्तु पैठारी गर्दा त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल बापतको रकम बैङ्क जमानत लिई पैठारी गर्ने सुविधा दिन सक्नेछ।

(२) कुनै उद्योगले वस्तु तयार गरी निकासी गर्ने वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थमा लाग्ने महसुल बापतको रकम तोकिएको शर्त बमोजिम बैङ्क जमानत राखी पैठारी गर्न चाहेमा त्यस्तो उद्योगलाई तोकिए बमोजिमको बैङ्क जमानतको सुविधा प्रदान गर्न सकिनेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम बैङ्क जमानतमा पैठारी गरेको कच्चा पदार्थबाट उत्पादित वस्तु तोकिएको शर्त बमोजिम निकासी वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा बिक्री नगरेमा त्यस्तो कच्चा पदार्थ पैठारी गरेको दिनमा लाग्ने भन्सार महसुलमा पन्ध्र प्रतिशत थप गरी असुल गरिनेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम पैठारी गर्ने सुविधा दिँदा भन्सार अधिकृतले त्यसरी पैठारी गर्दा लाग्ने भन्सार महसुलको अतिरिक्त उपदफा (३) बमोजिम निजलाई लाग्न सक्ने अन्य कुनै महसुल, दस्तुर वा शुल्क लाग्ने भएमा त्यस्तो रकमको समेत बैङ्क जमानत लिनुपर्नेछ।

(५) एक भन्दा बढी भन्सार कार्यालयबाट नियमित रूपमा वस्तु पैठारी गर्ने पैठारीकर्ताको हकमा एकल बैङ्क जमानतबाट वस्तु पैठारी गर्न सक्ने गरी भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिम बैङ्क जमानत स्वीकार गर्न सक्नेछ।

(६) यस दफा बमोजिम बैङ्क जमानत पेश गर्ने, प्रयोग गर्ने र फुकुवा गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२२. निकासी गर्ने वस्तुको कच्चा पदार्थ नगद धरौटीमा पैठारी गर्न सकिने: (१) कुनै उद्योगलाई त्यस्तो उद्योगले गरेको उत्पादन बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत निकासी गर्ने वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री गर्ने भएमा त्यस्तो वस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल तोकिए बमोजिम नगद धरौटी राखी पैठारी गर्न दिइनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नगद धरौटीमा पैठारी गरेको कच्चा पदार्थबाट उत्पादित वस्तु तोकिए बमोजिम निकासी गरेपछि वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री गरेपछि मात्र तोकिए बमोजिम त्यस्तो नगद धरौटी फिर्ता गरिनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम नगद धरौटीमा पैठारी गरेको कच्चा पदार्थबाट उत्पादित वस्तु तोकिए बमोजिम निकासी नगरेमा वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमै बिक्री

नगरेमा सो धरौटी रकम सम्बन्धित राजस्व खातामा जम्मा गरी त्यस्तो वस्तुमा त्यस्तो कच्चा पदार्थ पैठारी गरेको दिनमा लाग्ने भन्सार महसुलको पन्ध्र प्रतिशत रकम थप असुल गरिनेछ।

२३. महसुल नलाग्ने: (१) कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको वस्तु कार्यालयबाट नछुटाई नेपाल सरकारको हुने गरी कार्यालयमा छाड्न निवेदन दिएमा त्यस्तो वस्तुमा महसुल लाग्ने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छाडिएको वस्तु नेपाल सरकारले आफैं प्रयोग गर्न वा यस ऐन बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ। त्यसरी लिलाम बिक्री गर्न नसकिने भएमा वा प्रयोगमा आउन नसक्ने देखिएमा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई सो वस्तु फिर्ता लैजान आदेश दिन वा निजकै खर्चमा तोकिए बमोजिम हटाउन वा नष्ट गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(३) नेपालभित्र प्रयोग गर्ने गरी पैठारी भएको तर जाँचपास भइनसकेको कुनै वस्तु दुर्घटना वा प्राकृतिक प्रकोपमा परी वा आफ्नै प्रकृतिको कारणले नष्ट भएमा, परिमाण वा तौलमा कमी भएमा वा व्यापारिक रूपमा मूल्यहीन भएमा सोको प्रमाण सहित तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी तोकिएको समयावधिभित्र पैठारीकर्ताले निवेदन दिएमा सम्बन्धित भन्सार अधिकृतले महानिर्देशकको स्वीकृति लिई त्यस्तो क्षति वा घटी भएको वा व्यापारिक रूपमा मूल्यहीन भएको वस्तुको महसुल छुट दिन वा असुल भइसकेको भए त्यस्तो महसुल फिर्ता दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम नोकसान भएजति वस्तु जुन उद्देश्यका लागि पैठारी भएको हो सो उद्देश्य पूरा नहुने तर रद्दी वा पत्रुको रूपमा वा अन्य कुनै वैकल्पिक उपयोगमा प्रयोग हुन सक्ने अवस्थाको भएमा भन्सार अधिकृतले सोही रूपमा त्यस्तो वस्तुको भन्सार मूल्य कायम गरी लाग्ने महसुल असुल गर्न सक्नेछ।

२४. विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापित उद्योगलाई सुविधा दिइने: (१) प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रको उद्योगले पैठारी गर्ने वस्तुमा विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरणको सिफारिसमा त्यस्तो उद्योगलाई देहाय बमोजिम सुविधा प्रदान गरिनेछ:-

(क) आफ्ना मजदुर तथा कर्मचारी ओसार्ने काममा प्रयोग गर्न उद्योगको नाममा पैठारी हुने एक थान बस र वस्तु ढुवानी गर्ने दुई थान ढुवानीका साधनमा एक पटकको लागि एक प्रतिशत मात्र भन्सार महसुल लाग्ने गरी बाँकी भन्सार महसुल छुट दिने,

तर त्यसरी भन्सार महसुल छुटमा पैठारी गरिएका बस तथा ढुवानीका साधन दश वर्ष नपुगी नामसारी, बिक्री वा कुनै प्रकारले हक हस्तान्तरण गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम पूरै महसुल लाग्नेछ।

(ख) निकासी गर्ने वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा बिक्री गरिने वस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा तोकिएको शर्त

बमोजिम लागने महसुल बराबरको बैङ्क जमानत लिई पैठारी गर्न दिने,

(ग) उद्योगलाई आवश्यक पर्ने प्लान्ट, मेशिनरी, यन्त्र, उपकरण तथा पार्टपुर्जा पैठारी गर्दा लागने महसुल बराबरको बैङ्क जमानत लिई पैठारी गर्न दिने,

(घ) खण्ड (ग) बमोजिम पैठारी गरिएका प्लान्ट, मेशिनरी, यन्त्र, उपकरण तथा पार्टपुर्जा उद्योगमा जडान गरी सञ्चालनमा आएको व्यहोरा विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरणबाट लेखी आएपछि सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो बैङ्क जमानत फुकुवा गरिदिने,

(ङ) पैठारी गरिएको कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थबाट उत्पादन गरिएको वस्तु एक वर्षभित्र निकासी गरेको वा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा स्वदेशमा बिक्री गरेको प्रमाण सहित खण्ड (ख) बमोजिम राखिएको बैङ्क जमानत फुकुवाको लागि विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरणको सिफारिस सहित कच्चा पदार्थ पैठारी गरेको मितिले एक वर्षभित्र लेखी आएमा सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो जमानत फुकुवा गरिदिने।

(२) कुनै पैठारीकर्ताले पैठारी गरेको वस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापित उद्योगलाई कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थको रूपमा तोकिए बमोजिम बिक्री गरेमा निजले त्यस्तो वस्तु पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरेको रहेछ भने

कार्यालयले त्यस्तो भन्सार महसुल तोकिए बमोजिम फिर्ता दिनेछ।

(३) विशेष आर्थिक क्षेत्रबाहिर रहेको कुनै उद्योगले उत्पादन गरेको तयारी वस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्रभित्र स्थापित उद्योगलाई बिक्री गरेमा सो बिक्रीलाई निकासी गरे सरह मानी निकासी गर्दा पाए सरहको महसुल सुविधा दिइनेछ।

(४) उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम पैठारी गरेको वस्तुबाट तयार भएको वस्तु नेपालमा खपत गर्ने गरी बिक्री गरेमा त्यस्तो वस्तु तयार गर्न प्रयोग भएको कच्चा पदार्थ तथा सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गरेको दिनमा लाग्ने महसुल बुझाएपछि मात्र त्यस्तो वस्तु विशेष आर्थिक क्षेत्र बाहिर लैजान दिइनेछ।

(५) विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापित उद्योगले विशेष आर्थिक क्षेत्रभित्र वा बाहिर कसैलाई महसुल छुटमा पैठारी गरेको वस्तुको स्वामित्व हस्तान्तरण गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकारले प्रक्रिया तोकी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी आदेश जारी गर्न सक्नेछ। त्यस्तो आदेशको पालना गर्नु सम्बन्धित उद्योगको कर्तव्य हुनेछ।

(६) विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापित कुनै उद्योग सो क्षेत्र बाहिर स्थानान्तरण हुन चाहेमा त्यस्तो उद्योगले यस दफा बमोजिम छुट पाएको महसुल सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाएपछि मात्र सम्बन्धित निकायले त्यस्तो उद्योगलाई स्थानान्तरण गर्न स्वीकृति दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद-४

वाहनको आगमन, प्रस्थान, घोषणा, जाँच र जाँचपास

२५. वस्तुको विवरण दिनु पर्ने: (१) भन्सार क्षेत्रमा प्रवेश गर्ने वाहनको सञ्चालकले वस्तु बोकेको वाहन भन्सार क्षेत्रमा प्रवेश गर्नु अगावै वा भन्सार क्षेत्रमा प्रवेश गरेको बाह्र घण्टाभित्र त्यस्तो वाहनको संक्षिप्त विवरण र सो वाहनमा रहेको वस्तुको तोकिए बमोजिमको विवरण (मेनिफेष्ट) कार्यालयमा पेश गर्नु वा कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विभागले तोकि दिए बमोजिमको संक्षिप्त विवरण कार्यालयको कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गरेपछि मात्र वाहनलाई भन्सार क्षेत्रमा प्रवेश गर्न दिने गरी व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

२६. वाहनको जाँच गराउनु पर्ने: विदेशबाट नेपाल प्रवेश गर्ने र नेपालबाट विदेश प्रस्थान गर्ने वायुयान बाहेकका खाली, मालवाहक वा यात्रुवाहक वाहनको चालकले त्यस्तो वाहन नेपालमा प्रवेश गर्नु अघि वा नेपालबाट प्रस्थान गर्नु अघि तोकिए बमोजिम जाँच गराउनु पर्नेछ।

२७. जाँचपास नभएका वस्तु ढुवानी गर्न नहुने: पैठारी गरिएको वस्तु ढुवानी गर्ने व्यक्तिले महसुल नतिरिएका वा जाँचपास नभएको वस्तु भन्सार क्षेत्रबाहिर वा विदेशमा लैजाने गरी ढुवानी गर्नु हुँदैन।

२८. वस्तु घोषणा गर्नु पर्नेः (१) घोषणाकर्ताले आफूले निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु प्रज्ञापनपत्र भरी तोकिए बमोजिम घोषणा गर्नु पर्नेछ।

तर यात्रुले आफ्नो साथमा ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका वस्तुका सम्बन्धमा मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) प्रज्ञापनपत्रको ढाँचा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) वस्तुको धनी प्रमाणित हुने गरी जाँचपासको लागि आवश्यक कागजात पेश गर्न सक्ने कुनै पनि व्यक्तिले वस्तुको घोषणा गर्न सक्नेछ।

(४) घोषणाकर्ताले वस्तुको विवरण प्रज्ञापनपत्रको ढाँचामा कम्प्युटर प्रणालीमा प्रविष्ट गरी घोषणा गर्न सक्नेछ। त्यसरी घोषणा गर्दा तोकिए बमोजिमका कागजात विद्युतीय स्वरूपमा संलग्न गर्नु पर्नेछ।

तर भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिमका कागजात माग गरेमा त्यसरी माग गरे बमोजिमका कागजात घोषणाकर्ताले भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (१) वा (४) बमोजिम घोषित विवरणको सत्यता, पूर्णता र पेश गरेका कागजातको आधिकारिकताका सम्बन्धमा सम्बन्धित घोषणाकर्ता जिम्मेवार हुनेछ।

(६) काबू बाहिरको परिस्थिति परी वा अन्य कुनै मनासिब कारणले घोषणाकर्ताले कुनै कागजात घोषणासाथ पेश गर्न नसक्ने भएमा त्यस्तो कागजात पछि पेश गर्ने गरी अनुमतिको लागि भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचबुझ गर्दा तोकिए बमोजिमको कागजात पेश भएको र निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुको पूर्ण घोषणा गर्ने अवधि तोकिएको तत्कालको लागि अस्थायी वा अपूर्ण घोषणा गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम गरिएको घोषणा जाँच गर्दा उक्त वस्तुको पछि स्थायी वा पूर्ण घोषणा गर्दा महसुल फरक पर्ने देखिएमा भन्सार अधिकृतले सुरक्षण बापत सो महसुल बराबरको नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत लिई वस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम लिइएको नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत त्यस्तो वस्तुको पूर्ण घोषणाको काम सम्पन्न भएपछि तोकिए बमोजिम फुकुवा गरिदिनु पर्नेछ।

(१०) वस्तुको जाँच हुनुपूर्व घोषणाकर्ताले आफूले घोषणा गरेको वस्तुको विवरण घोषणासाथ पेश भएका कागजात विपरीत नहुने गरी संशोधन गर्न भन्सार अधिकृत समक्ष लिखित अनुरोध गरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो विवरण संशोधनका लागि अनुमति दिन सक्नेछ।

तर संशोधनको लागि गरिएको अनुरोध जालसाज वा वदनियतपूर्ण देखिएमा विवरण संशोधनको अनुमति दिइने छैन।

(११) वस्तुको जाँच शुरू भइसकेको तर जाँचपास भइनसकेको अवस्थामा घोषणाकर्ताले घोषणामा संशोधन गर्न भन्सार अधिकृत समक्ष कारण खोली निवेदन दिएमा र कारण मनासिब लागेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो घोषणा संशोधनको लागि अनुमति दिन सक्नेछ।

तर देहायको कुनै अवस्था सिर्जना हुने भएमा घोषणा संशोधन गर्न अनुमति दिइने छैनः-

(क) तिर्नु पर्ने महसुल वा भन्सारले गर्नु पर्ने नियमनमा असर पर्ने भएमा,

(ख) यस ऐन बमोजिम हुन सक्ने सजायबाट उन्मुक्ति पाउने देखिएमा,

(ग) जाँचपास प्रक्रियामा अनावश्यक रूपमा ढिलाइ हुने भएमा।

(१२) घोषणाकर्ताले कुनै वस्तु तोकिए बमोजिमको एउटा भन्सार प्रक्रिया अन्तर्गत पैठारी गर्नका लागि घोषणा गरिसकेको तर जाँचपास भइनसकेको अवस्थामा सोही वस्तु पुनः अर्को भन्सार प्रक्रिया अन्तर्गत पैठारी गर्न निवेदन दिएमा र सो बमोजिम त्यस्तो वस्तु पुनः घोषणा हुने कुरामा भन्सार अधिकृत विश्वस्त भएमा निजले पहिले गरिएको घोषणा रद्द गरी अर्को घोषणा गर्न अनुमति दिन सक्नेछ। त्यसरी अनुमति दिइएकोमा पहिले घोषणा गरेको वस्तुमा महसुल लाग्ने छैन।

(१३) कसैले निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु कार्यालयमा आइपुग्नु अगावै त्यस्तो वस्तु ढुवानी गरिएको साधन तीस दिनभित्र नेपालको भन्सार क्षेत्रमा आइपुग्ने गरी चलान भइसकेको भएमा उपदफा (१) वा उपदफा (७) बमोजिम घोषणा गर्न सक्नेछ।

(१४) घोषणाकर्ताले वस्तु भन्सार क्षेत्रभित्र प्रवेश गरेको मितिले सात दिनभित्र त्यस्तो वस्तु जाँचपासको लागि वा भन्सार वेयरहाउसमा राख्नको लागि तोकिए बमोजिम घोषणा गर्नु पर्नेछ।

(१५) उपदफा (१४) मा उल्लिखित अवधिभित्र घोषणा गर्न असमर्थ भएको भनी म्याद थपको लागि लिखित अनुरोध गरेमा र त्यस्तो अनुरोध मनासिब देखिएमा भन्सार अधिकृतले सात दिनसम्मको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ।

(१६) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाइपलाइनबाट पैठारी गरिने पेट्रोलियम पदार्थको घोषणा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

२९. घोषणा जाँच गर्ने: (१) भन्सार अधिकृतले दफा ३१ को अधीनमा रही घोषित वस्तु प्रचलित कानून बमोजिम पैठारी गर्न पाइने हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा अविलम्ब जाँच गर्नु पर्नेछ। त्यसरी जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित वस्तुको भौतिक जाँच गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँच गर्दा त्यस्तो वस्तु पैठारी गर्न नपाइने देखिएमा भन्सार अधिकृतले देहायका वस्तुका सम्बन्धमा देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ:-

(क) हातहतियार, खरखजाना, गोली, बारूद तथा त्यस्तो वस्तु उत्पादन गर्न प्रयोग हुने सामग्री, फ्यूज, तार तथा विष्फोटक पदार्थ जस्ता सामग्री, गाँजा, चरेश, अफिम र त्यस्तै लागू पदार्थ, लागू पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने प्रतिबन्धित औषधि जस्ता पैठारी गर्न निषेधित वस्तु भएमा आवश्यक कारबाहीको लागि नजिकको नेपाल प्रहरीको जिम्मा लगाउने,

(ख) पैठारीको लागि परिमाण वा समय तोकिएको कुनै व्यक्ति वा निकायलाई इजाजतपत्र वा

अनुमतिपत्र दिइएकोमा सो बाहेकको अन्य व्यक्ति वा निकायले पैठारी गरेकोमा त्यस्तो वस्तु जफत गरी प्रचलित कानून बमोजिम सजाय गर्ने,

(ग) पैठारीको लागि प्रचलित कानूनद्वारा प्रतिबन्ध नगरिएको तर कुनै मुलुकसँगको द्विपक्षीय सम्झौता अनुसार पैठारी गर्न नसकिने वस्तु भएमा जफत गर्ने,

(घ) पैठारी गरिने वस्तुको सम्बन्धमा कुनै मापदण्ड, गुणस्तर वा शर्त तोकिएकोमा त्यस्तो मापदण्ड, गुणस्तर वा शर्तको उल्लंघन गरी पैठारी गरिएको भए त्यस्तो वस्तु जफत गर्ने,

(ङ) खण्ड (क) मा उल्लिखित वस्तु बाहेक प्रचलित कानून बमोजिम पैठारीको लागि प्रतिबन्ध लगाइएको र सो सम्बन्धी मुद्दा हेर्ने छुट्टै अधिकारी तोकिएकोमा त्यस्तो वस्तु सम्बन्धित मुद्दा हेर्ने अधिकारीलाई जिम्मा लगाउने,

(च) प्रचलित कानूनद्वारा पैठारी गर्न प्रतिबन्ध गरिएको र वातावरण तथा जनस्वास्थ्यको दृष्टिकोणले नेपालमा उपयोग गर्न, लिलाम बिक्री गर्न, सडाउन वा नष्ट गर्न नमिल्ने प्रकृतिको वस्तु भएमा अन्य प्रचलित सङ्घीय कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उक्त वस्तुको लागि भुक्तानी गरिएको विदेशी

मुद्रा फिर्ता ल्याउने शर्तमा महानिर्देशकको स्वीकृति लिई निकासीकर्तालाई नै फिर्ता पठाउन पैठारीकर्तालाई आदेश दिने।

(३) पैठारीकर्ताले यस ऐन विपरीत हुने कुनै कार्य गरेको कारणले कानूनी वा प्रशासनिक प्रक्रियामा रहेको कुनै वस्तु कब्जा वा जफत गर्नु पर्ने नदेखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुमा पछि निर्णय हुँदा लाग्न सक्ने महसुल, थप महसुल वा जरिवाना बापतको रकम नगद धरौटी वा सो बराबरको बैङ्क जमानत लिई जाँचपास गर्नु पर्नेछ।

३०. छिटो बिग्रने वस्तु शीघ्र जाँचपास गर्नु पर्ने: (१) जीवित जनावर, ताजा फलफूल तथा तरकारी, समुद्री खाना, मासु तथा मासुजन्य उत्पादन, विशेष प्रकारले भण्डारण गर्नु पर्ने खानेकुरा, जैविक प्रविधियुक्त उत्पादन, शारीरिक ग्रन्थी, रक्त तथा रक्त प्लाज्मा, औषधि, अनुसन्धान सम्बन्धी नाशवान पदार्थ, खोप तथा विभागले समय समयमा तोकेका त्यस्तै छिटो बिग्रने प्रकृतिका वस्तु तोकिए बमोजिम शीघ्र जाँचपास गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शीघ्र जाँचपास गर्न नसकिने भएमा सोको कारण सहितको जानकारी घोषणाकर्तालाई दिनु पर्नेछ।

३१. जोखिम विश्लेषणका आधारमा वस्तु जाँचपास गर्ने: (१) वस्तु जाँच गर्दा विभागले राजस्व सुरक्षा, सामाजिक सुरक्षा, जनस्वास्थ्य, पर्यावरणीय सुरक्षा, वस्तुको प्रकृति र उत्पत्तिको मुलुक, चलान भएको मुलुक, निकासीकर्ता, पैठारीकर्ता वा घोषणाकर्ताको विश्वसनीयताको आधारमा सम्भावित जोखिमको विश्लेषण गरी त्यस्तो जोखिमको स्तरको आधारमा देहाय

बमोजिम जाँचपास गर्ने गरी कम्प्युटर प्रणालीको व्यवस्था गर्न सक्नेछः-

- (क) वस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत जाँच नगरी घोषणाका आधारमा मात्र जाँचपास गर्ने,
- (ख) वस्तु जाँच नगरी तत्सम्बन्धी कागजात मात्र जाँच गरी जाँचपास गर्ने,
- (ग) वस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत जाँच नगरी जाँचपास पछि परीक्षण गर्ने गरी घोषणाका आधारमा मात्र जाँचपास गर्ने,
- (घ) सम्पूर्ण वस्तु तथा तत्सम्बन्धी कागजात समेत जाँच गरेर मात्र जाँचपास गर्ने।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख), (ग) र (घ) बमोजिम जाँचपास हुने वस्तुको लागि विभागले कम्प्युटर प्रणालीमा क्रमशः हरियो मार्ग (ग्रीन लेन), पहेंलो मार्ग (यलो लेन), नीलो मार्ग (ब्लू लेन) र रातो मार्ग (रेड लेन) को व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) को खण्ड (क) वा (ग) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले वस्तु जाँचपास हुनुअघि कुनै वस्तुको वर्गीकरण फरक परेको भनी संशोधनको लागि अनुरोध गरेमा र त्यसरी अनुरोध गरिएको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुको वर्गीकरण संशोधन गरी जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम भन्सार अधिकृतले वस्तु जाँचपास गर्दा कम्प्युटर प्रणालीले निर्दिष्ट गरे बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कारणवश कम्प्युटर प्रणाली अवरुद्ध भएको वा कुनै कार्यालयमा कम्प्युटर प्रणाली स्थापना भइनसकेको वा विपद्को अवस्थामा वस्तु जाँचपास गर्ने प्रक्रिया महानिर्देशकले तोके बमोजिम हुनेछ।

(६) प्रयोगशालामा परीक्षणको लागि पठाइएको कुनै वस्तु प्रचलित कानून बमोजिम निषेधित वा प्रतिबन्धित नदेखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल बापतको रकम धरौटी लिई त्यस्तो वस्तुको प्रयोगशाला परीक्षण प्रतिवेदन वा सम्बन्धित विशेषज्ञको राय प्राप्त नहुँदै तोकिए बमोजिमको शर्तको अधीनमा रही जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(७) यस दफा बमोजिम जोखिम विश्लेषणका आधारमा वस्तु जाँचपास सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(८) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाइपलाइनबाट पैठारी गरिने पेट्रोलियम पदार्थको जाँचपास तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३२. वस्तु खोल्न र जाँच गर्न सक्ने: (१) दफा ३१ बमोजिम जाँचपास भएको वा नभएको वस्तुका सम्बन्धमा कुनै शङ्का लागेमा वा सो सम्बन्धमा कुनै सूचना प्राप्त भएमा त्यस्तो वस्तु भन्सार क्षेत्रबाट उठाई लैजानु अघि वा भन्सार क्षेत्रबाहिर लगिसकेपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जाँच नभएको

भए जाँच गर्न, गराउन वा जाँच भइसकेको भए पुनः जाँच गर्न वा गर्न लगाउन सक्नेछ। त्यसरी जाँच गर्नु वा गराउनु अघि कारण सहितको जानकारी घोषणाकर्तालाई दिनु पर्नेछ।

(२) कुनै वस्तु जाँच गर्दा भन्सार अधिकृतले आवश्यक देखेमा त्यस्तो वस्तु जाँच गर्ने समयमा घोषणाकर्तालाई उपस्थित हुन आदेश दिन सक्नेछ।

(३) घोषणाकर्ताले आफूले निकासी वा पैठारी गरेको वस्तु आफ्नो उपस्थितिमा जाँच गराउन चाहेमा सोको जानकारी भन्सार अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ। त्यसरी जानकारी दिएकोमा भन्सार अधिकृतले तोकेको समयमा निज उपस्थित नभए तापनि त्यस्तो वस्तुको जाँच गर्न सक्नेछ।

३३. वस्तुको नमूना परीक्षण गर्न सक्ने: (१) पैठारी गरिएको खाद्य वा पेय पदार्थ वा अन्य त्यस्तै वस्तुको गुणस्तर परीक्षण, भन्सार मूल्याङ्कन, वस्तुको वर्गीकरण वा जनस्वास्थ्य वा वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावको दृष्टिले नमूना जाँच गर्न वा गराउन आवश्यक देखेमा भन्सार अधिकृतले उक्त वस्तुको नमूना लिई आफैँले परीक्षण गर्न, सम्बन्धित विशेषज्ञबाट परीक्षण गराउन वा कार्यालय वा विभागको प्रयोगशाला वा प्रमाणीकरण भएका अन्य प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विभागको प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराउनको लागि प्राप्त नमूना विभागबाट परीक्षण हुन नसक्ने भएमा विभागले त्यस्तो नमूना अन्य सरकारी प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराउन पठाउन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम विभागबाट परीक्षणको लागि प्राप्त हुन आएको वस्तुको नमूना सम्बन्धित प्रयोगशालाले यथाशीघ्र

परीक्षण गरी त्यसको प्रतिवेदन सम्बन्धित कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम परीक्षणको लागि वस्तुको नमूना लिँदा भन्सार अधिकृतले आवश्यक ठानेमा घोषणाकर्तालाई उपस्थित गराई नमूना लिने वा परीक्षण गर्ने कार्यमा सहयोग लिन सक्नेछ।

(५) घोषणाकर्ताले घोषणा गर्नु अघि वस्तुको नमूना लिन वा भौतिक अवलोकन गर्न चाहेमा तोकिएको शर्तको अधीनमा रही वस्तुको नमूना लिन वा अवलोकन गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम नमूना परीक्षण गर्दा त्यस्तो वस्तुले स्वास्थ्य वा वातावरणलाई हानि पुऱ्याउने वा प्रतिकूल असर पार्ने देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुको सम्बन्धमा दफा २९ को उपदफा (२) को खण्ड (च) बमोजिम गर्न वा गराउन आदेश दिनु पर्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम दिइएको आदेश बमोजिम सम्बन्धित पैठारीकर्ताले त्यस्तो वस्तु फिर्ता नपठाएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जफत गरी तोकिए बमोजिम सडाउन वा नष्ट गर्न सक्नेछ र त्यसरी सडाउन वा नष्ट गर्न लाग्ने वा लागेको खर्च सम्बन्धित पैठारीकर्ताबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

३४. सम्बन्धित स्थानमा गई वस्तु जाँच गर्न सकिनेः (१) कुनै घोषणाकर्ताले आफूले पैठारी गरेको वा निकासी गर्ने वस्तु भन्सार क्षेत्रभन्दा बाहिर वा त्यस्तो वस्तुको उत्पादनस्थल वा गोदाममा गई जाँच गराउन चाहेमा तोकिए बमोजिमका कागजात सहित भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिमको शुल्क लिई त्यस्तो स्थानमा आफैं गई वा आफू मातहतको कर्मचारी पठाई त्यस्तो वस्तु जाँच गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वस्तु जाँच गर्नु अघि भन्सार अधिकृतले पैठारी भएको वस्तुको हकमा घोषणा गरेको भन्सार मूल्य अनुसार सो वस्तुमा लाग्ने महसुलमा पचास प्रतिशत महसुल थप गरी हुन आउने रकम धरौटी लिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम लिइएको धरौटी रकम सो वस्तुमा लाग्ने महसुलभन्दा बढी भएमा कार्यालयले त्यसरी बढी भएजति रकम पैठारीकर्तालाई फिर्ता दिनु पर्नेछ र कम भएमा त्यस्तो कम भएजति रकम पैठारीकर्ताबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

(५) सम्बन्धित स्थानमा गई वस्तु जाँच गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

३५. अधिकृत व्यावसायिक व्यक्ति सूचीकृत गर्ने: (१) मन्त्रालयले देहाय बमोजिमको व्यक्तिलाई तोकिएको मितिदेखि लागू हुने गरी तोकिएको आधारमा अधिकृत व्यावसायिक व्यक्ति (अथोराइज्ड विजिनेस पर्सन) को रूपमा सूचीकृत गर्न सक्नेछ:-

(क) विगत तीन वर्षको अवधिमा भन्सार सम्बन्धी कानूनको पूर्ण पालना गरेको,

(ख) व्यवसायको आन्तरिक नियन्त्रणको व्यवस्था सन्तोषजनक भएको,

(ग) व्यावसायिक अभिलेख विश्वसनीय तथा सन्तोषजनक रूपमा राखेको,

(घ) आवश्यकता अनुसार सुरक्षण वा जमानत दिन सक्ने गरी आर्थिकरूपमा समृद्धताको प्रमाण पेश गर्न सक्षम भएको।

(२) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपदफा (१) बमोजिमको सूचीमा रहेका व्यक्तिले निकासी वा पैठारी गर्दा विभागले निजलाई देहाय बमोजिमका कुनै सुविधा तोकिए बमोजिम प्रदान गर्न सक्नेछः-

(क) वस्तु पहिचानको लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम कागजातको आधारमा वस्तु जाँचपास गर्ने र पछि पूर्ण विवरण सहितको घोषणा गर्न अनुमति दिने,

(ख) घोषणाकर्ताकै परिसर वा विभागले तोकेको अन्य स्थानमा गई वस्तु जाँचपास गरिदिने,

(ग) सम्भव भएसम्म वस्तुको भौतिक निरीक्षण वा जाँच प्रक्रिया न्यूनीकरण गर्ने।

३६. ढुवानी गर्ने साधनमा सिल लगाउन सक्ने: (१) विभागले जाँचपास भएको वस्तु तोकिए बमोजिमको ढुवानी साधन वा सिल गर्न मिल्ने बन्द कन्टेनरबाट मात्र ढुवानी गर्नु पर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको ढुवानी साधनमा कार्यालयले विभागले तोके बमोजिमको सिल लगाउनु पर्नेछ।

(३) विभागले कार्यालयबाट जाँचपास भएको वस्तु ढुवानी गर्ने साधन तोकिए बमोजिम अग्रिम रूपमा कार्यालयमा अभिलेखीकरण गर्नु पर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

३७. स्वीकृति नलिई वस्तु खोलन, हेर्न र जाँचन नपाइनेः (१)
जाँचपास भई सिलबन्द गरिएका वस्तु र त्यस्तो वस्तु ढुवानी गरिरहेको साधन मन्त्रालय वा महानिर्देशकको स्वीकृति नलिई खोलन, हेर्न र जाँचन पाइने छैन।

तर राजस्व चुहावट सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम अनुसन्धान गर्न अधिकारप्राप्त अधिकारी र दफा ३२ बमोजिम भन्सार अधिकृतले कुनै वस्तु जाँच गर्नको लागि त्यस्तो स्वीकृति आवश्यक पर्ने छैन।

(२) राजस्व चुहावट सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम अनुसन्धान गर्न अधिकारप्राप्त अधिकारीले जाँचपास भई सिलबन्द गरिएका वस्तु र त्यस्तो वस्तु ढुवानी गरिरहेको साधन अनुसन्धानको लागि कब्जामा लिएमा त्यसको जानकारी चौबीस घण्टाभित्र र त्यस्तो वस्तु वा वस्तु ढुवानी गरिरहेको साधनको सम्बन्धमा गरेको कारबाहीको जानकारी त्यस्तो कारबाही सो निकायबाट टुंगो लागेको सात दिनभित्र विभाग र सम्बन्धित कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ।

३८. निकासी गरिएका वस्तु पुनः पैठारी गर्न सकिनेः (१) कसैले नेपालमा उत्पादन वा तयार भई निकासी भएको वस्तु पुनः पैठारी गरेमा त्यस्तो वस्तुमा विदेशी मुलुकमा उत्पादन वा तयार भएको त्यस्तै प्रकारको वा त्यति नै मूल्य पर्ने वस्तु पैठारी गरे सरह महसुल लाग्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि निकासी भएको कुनै वस्तु देहाय बमोजिम पुनः पैठारी भएकोमा त्यस्तो वस्तुमा महसुल छुट दिई निकासी गर्दा तिरेको महसुल तोकिए बमोजिम फिर्ता दिइनेछः-

- (क) हुलाक मार्फत पुलिन्दाबाट निकासी भएको तर सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाउन नसकी फिर्ता आएको,
- (ख) जाँचपास भइसकेपछि वा विदेशमा पुगिसकेपछि सम्बन्धित व्यक्तिले लिन अस्वीकार गरी फिर्ता आएको,
- (ग) दुर्घटना वा प्राकृतिक प्रकोपमा परी गुणस्तर कायम रहन नसकी फिर्ता आएको,
- (घ) वस्तु खराब भएको वा निकासीकर्ता र पैठारीकर्ता बीच भएको सम्झौतामा उल्लिखित विवरण अनुसार नभएको।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्था भएमा त्यस्तो वस्तुमा महसुल छुट वा फिर्ता दिइने छैनः-

- (क) वस्तुको खराबी वा सम्झौतामा उल्लिखित विवरण अनुसार भए नभएको पत्ता लगाउनको लागि नगरी नहुने कार्य बाहेक मर्मत, प्रयोग वा अन्य कार्य गरेको,
- (ख) निकासी भएकै वस्तु पैठारी भएको हो भनी भन्सार अधिकृत सन्तुष्ट हुने गरी पहिचानयोग्य नभएको,
- (ग) निकासी भएको एक सय असी दिनभित्र पुनः पैठारी नगरिएको।

(४) उपदफा (३) को खण्ड (ग) बमोजिमको अवधिभित्र पैठारी गर्न नसकिने भई पैठारीकर्ताले म्याद थपको

लागि कारण खुलाई लिखित अनुरोध गरेमा भन्सार अधिकृतले नब्बे दिनसम्मको म्याद थप गरिदिन सक्नेछ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम पुनः पैठारी भएको वस्तु पैठारीकर्ताले कार्यालयमा छाड्न सक्नेछ। त्यसरी छाडिएको वस्तु लिलाम बिक्री हुन नसक्ने अवस्थाको भएमा भन्सार अधिकृतले पैठारीकर्ताको खर्चमा भन्सारका कर्मचारीको रोहबरमा व्यापारिक रूपमा मूल्यहीन बनाउन वा नष्ट गर्न स्वीकृति दिन सक्नेछ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम पुनः पैठारी भएको वस्तुको कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा महसुल नतिरी पैठारी भएको रहेछ भने त्यस्तो कच्चा पदार्थको महसुल सम्बन्धित पैठारीकर्ताबाट असुल गरिनेछ।

३९. पैठारी गरिएको वस्तु पुनः निकासी गर्न सक्ने: (१) पैठारी गरिएको वस्तु देहाय बमोजिम भई पुनः निकासी गर्नु परेमा भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिम फिर्ता पठाउने आदेश दिन सक्नेछः-

- (क) वस्तुमा कुनै खराबी भेटिएको वा पैठारी हुँदाका बखत पैठारीकर्ता र आपूर्तिकर्ता बीच भएको सम्झौतामा उल्लिखित विस्तृत विवरण (स्पेसिफिकेशन) अनुसार नभएको,
- (ख) जुन उद्देश्यको लागि पैठारी गरिएको हो सो उद्देश्य परिपूर्ति हुन नसकेको, वा
- (ग) प्रयोगशाला परीक्षण गर्दा गुणस्तरहीन ठहरिएको।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्था विद्यमान नभई महसुल फिर्ता पाउने गरी कुनै वस्तु पुनः निकासी गर्ने आदेश दिइने छैनः-

- (क) त्यस्तो वस्तुको सम्बन्धित आपूर्तिकर्ता वा निजले तोकेको व्यक्तिलाई फिर्ता पठाएको,
- (ख) त्यस्तो वस्तुको खराबी वा सम्झौता बमोजिमको विस्तृत विवरण (स्पेसिफिकेशन) अनुसार भए नभएको पत्ता लगाउनको लागि नगरी नहुने कार्य बाहेक मर्मत, प्रयोग वा अन्य कार्य नगरिएको,
- (ग) पैठारी भएकै वस्तु निकासी हुन लागेको हो भनी भन्सार अधिकृत सन्तुष्ट हुने गरी पहिचान योग्य भएको,
- (घ) पैठारी भएको वा कार्यालयमा आइपुगेको मितिले नब्बे दिनभित्र फिर्ता पठाउने गरी निवेदन दिएको।

(३) उपदफा (१) बमोजिम वस्तु फिर्ता पठाएको छ महिनाभित्र शोधभर्ना स्वरूप सोही प्रकारको अर्को वस्तु पैठारी गर्नु पर्ने वा त्यस्तो वस्तु पहिले पैठारी गर्दा विदेशी मुद्रा भुक्तानी भइसकेको भए त्यस्तो विदेशी मुद्रा फिर्ता ल्याउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ता पठाएको वस्तुको लागि भुक्तानी गरिएको विदेशी मुद्रा उपदफा (३) बमोजिम फिर्ता नल्याउने वा शोधभर्ना स्वरूप सोही प्रकारको अर्को वस्तु पैठारी नगर्ने पैठारीकर्तालाई भन्सार अधिकृतले प्रचलित कानून

बमोजिम आवश्यक कारवाही गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ता पठाउनु पर्ने वस्तु फिर्ता गर्नु अगावै विदेशी आपूर्तिकर्ताले सोको शोधभर्ना स्वरूप सोही प्रकारको अर्को वस्तु पठाएको रहेछ भने पैठारीकर्ताको निवेदन र पेश भएका कागजातबाट त्यस्तो वस्तु शोधभर्ना स्वरूप पैठारी भएको देखिएमा लाग्ने महसुल लिई भन्सार अधिकृतले जाँचपास गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम शोधभर्ना स्वरूप वस्तु पैठारी भइसकेपछि वा विदेशी मुद्रा फिर्ता प्राप्त भइसकेपछि पहिले पैठारी भएको वस्तु उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र फिर्ता पठाउँदा भन्सार महसुल लाग्ने छैन र पहिले पैठारी गर्दा भन्सार महसुल तिरिसकेको भए त्यस्तो भन्सार महसुल फिर्ता दिइनेछ।

तर उपदफा (२) को खण्ड (घ) बमोजिमको म्यादभित्र वस्तु फिर्ता नपठाई सो अवधिपछि फिर्ता पठाएमा सो वस्तु पैठारी गर्दा तिरेको भन्सार महसुल फिर्ता दिइने छैन।

(७) उपदफा (१) बमोजिम पुनः निकासी गरिने वस्तु पैठारीकर्ताले कार्यालयमै छाड्न सक्नेछ। यसरी छाडिएको वस्तु लिलाम बिक्री हुन नसक्ने अवस्थाको भएमा भन्सार अधिकृतको स्वीकृति लिई पैठारीकर्ताकै खर्चमा भन्सारका कर्मचारीको रोहबरमा व्यापारिक रूपमा मूल्यहीन बनाउन वा नष्ट गर्न सकिनेछ।

(८) उपदफा (७) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यस्तो वस्तु कार्यालयमै छाड्न, नष्ट गर्न वा मूल्यहीन

बनाउनको लागि स्वीकृति दिनु अघि पैठारीकर्ताले त्यस्तो वस्तुको शोधभर्ना स्वरूप वस्तु पैठारी गरिसकेको वा पहिले पैठारी गर्दा विदेशी मुद्रा भुक्तानी भइसकेको भए त्यस्तो विदेशी मुद्रा फिर्ता ल्याइसकेको हुनु पर्नेछ।

४०. अस्थायी पैठारी गर्न दिइने: (१) कुनै वस्तु अस्थायी पैठारी गर्दा लाग्ने महसुल बराबरको रकमको तोकिए बमोजिम नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत लिई तोकिए बमोजिम अस्थायी पैठारी गर्न दिइनेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "अस्थायी पैठारी" भन्नाले नेपालमा आयोजना गरिने मेला, प्रदर्शनी, मर्मत वा अन्य कुनै उद्देश्यको लागि तोकिएको शर्तको अधीनमा रही पुनः निकासी गर्ने गरी कुनै वस्तु पैठारी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका विषयमा देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) प्रचलित आर्थिक ऐनमा प्रति दिन महसुल लाग्ने गरी अस्थायी पैठारी गर्न दिइने व्यवस्था भएका सवारी साधन तथा अन्य वस्तुका सम्बन्धमा सोही बमोजिम हुने,

(ख) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको पूर्ण वा आंशिक स्वामित्व भएको सार्वजनिक संस्था वा कूटनीतिक नियोगको सिफारिसमा अस्थायी पैठारी हुने वस्तुमा धरौटी वा बैङ्क जमानत नलिई छाड्न सकिने,

(ग) संयुक्त राष्ट्र सङ्घको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको प्रयोगको लागि

सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा अस्थायी पैठारी हुने आर्माँड, पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हातहतियार लगायत सबै प्रकारका वस्तुमा धरौटी वा बैङ्क जमानत नलिइने,

(घ) नेपालसँग भएको सन्धि वा सम्झौतामा यन्त्र, उपकरण वा सवारी साधनको अस्थायी पैठारी सम्बन्धमा उल्लेख भएको विषयमा सोही बमोजिम हुने।

(३) उपदफा (१) बमोजिम लिएको नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत त्यस्तो वस्तु तोकिए बमोजिम निकासी गरेपछि वा नेपालमा बिक्री गर्न पाइनेमा सो बिक्री गरिएको वस्तुको महसुल भुक्तानी गरेपछि तोकिए बमोजिम फिर्ता वा फुकुवा गरिनेछ।

(४) वस्तुको अस्थायी पैठारी सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४९. अस्थायी निकासी गर्न दिइने: (१) कुनै वस्तुको कच्चा पदार्थ प्रशोधन वा सोबाट कुनै वस्तु उत्पादन वा निर्माण गर्नको लागि वा कुनै वस्तु मर्मतको लागि वा अन्य कुनै उद्देश्यको लागि तोकिए बमोजिम नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत लिई अस्थायी निकासी गर्ने अनुमति दिइनेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "अस्थायी निकासी" भन्नाले कुनै वस्तुको कच्चा पदार्थ प्रशोधन वा सोबाट कुनै वस्तु उत्पादन वा निर्माण गर्नको लागि वा विदेशमा आयोजना गरिने मेला वा प्रदर्शनी, मर्मत वा अन्य कुनै उद्देश्यको लागि तोकिएको शर्तको अधीनमा रही पुनः पैठारी गर्ने गरी कुनै वस्तु निकासी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अस्थायी निकासी गरिएको वस्तु तोकिएको अवधिभित्र पुनः पैठारी गरेमा महसुल लाग्ने छैन।

(३) उपदफा (१) वा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका कुरामा देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) कुनै वस्तुको कच्चा पदार्थ प्रशोधन वा सोबाट कुनै वस्तु उत्पादन वा निर्माणको लागि निकासी गरी सोबाट उत्पादित वा निर्मित वस्तु पैठारी गर्दा सो वस्तुको उत्पादन वा निर्माण गर्दा भएको मूल्य अभिवृद्धि र नेपालबाट उक्त कच्चा पदार्थ उत्पादन वा निर्माण स्थलसम्म लैजाँदा र तयारी वस्तु कार्यालयसम्म फिर्ता ल्याउँदा लागेको वा लाग्न सक्ने लागतको मूल्यमा मात्र महसुल लाग्ने,

(ख) कुनै सवारी साधनको चेसिस त्यस्तो सवारी साधन निर्माणको लागि विदेशमा लगी उक्त चेसिसमा सवारी साधन निर्माण गरी तोकिएको अवधिभित्र पुनः पैठारी गर्दा सो सवारी साधन निर्माण गर्दा लागेको चेसिस बाहेकको मूल्यमा महसुल लाग्ने,

(ग) परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कूटनीतिक नियोगले कुनै वस्तु मर्मत गर्न निकासी गर्दा कुनै धरौटी वा बैङ्क जमानत नलिइने र त्यस्तो वस्तु मर्मत गरी पैठारी गर्दा महसुल नलाग्ने,

- (घ) हवाईजहाज वा हेलिकोप्टरका इञ्जिन सम्बन्धित वायुसेवा कम्पनीको जमानतमा तोकिएको अवधिभित्र मर्मत गरी फिर्ता ल्याउने शर्तमा निकासी गर्दा नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत नलिइने तर मर्मत गरी पैठारी गर्दा त्यस्तो वस्तुको मर्मतमा लागेको लागतको मूल्यमा मात्र महसुल लाग्ने,
- (ङ) खण्ड (घ) मा उल्लिखित वस्तु बाहेक अन्य वस्तु मर्मत वा अन्य कुनै कार्य गरी तोकिए बमोजिम फिर्ता ल्याउँदा, मर्मत वा अन्य कुनै कार्य गर्दा लागेको लागतमा मात्र महसुल लाग्ने,
- (च) संयुक्त राष्ट्र सङ्घको अनुरोधमा शान्ति स्थापनार्थ खटिने नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी वा सशस्त्र प्रहरी बल नेपालको प्रयोगको लागि सम्बन्धित मन्त्रालयको सिफारिसमा अस्थायी निकासी हुने आर्मीड, पर्सनल क्यारियर, सवारी साधन, हातहतियार लगायतका वस्तु निकासी गर्दा कुनै धरौटी वा बैङ्क जमानत नलिइने र त्यसरी निकासी गरेका वस्तु पुनः पैठारी गर्दा महसुल नलाग्ने।

(४) उपदफा (१) बमोजिम लिइएको नगद धरौटी वा बैङ्क जमानत अस्थायी निकासी गरिएको वस्तु तोकिए बमोजिम पुनः पैठारी गरेपछि फिर्ता वा फुकुवा गरिनेछ।

(५) वस्तुको अस्थायी निकासी सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-५

भन्सार मूल्य निर्धारण

४२. पैठारी भएका वस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्ने: (१) पैठारी भएका वस्तुको भन्सार मूल्य विश्व व्यापार सङ्गठनको भन्सार महसुल तथा व्यापार सम्बन्धी सामान्य सम्झौता (जनरल एग्रीमेन्ट अन टेरिफ्स एण्ड ट्रेड), १९९४ को धारा ७ कार्यान्वयन गर्नको लागि सम्पन्न भएको सम्झौतामा उल्लिखित भन्सार मूल्याङ्कन सम्बन्धी नियम, अनुसूची र व्याख्याको अधीनमा रही तोकिए बमोजिम निर्धारण गरिनेछ।

(२) भन्सार अधिकृतले पैठारी हुने वस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्दा सामान्यतया विदेशी मुद्रामा गर्नु पर्नेछ। विदेशी मुद्रामा भन्सार मूल्य निर्धारण गरिएकोमा त्यस्तो मूल्यलाई नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गर्दा वस्तु घोषणा गरेको दिनको लागि नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट तोकिएको त्यस्तो विदेशी मुद्राको बिक्री दरको आधारमा गर्नु पर्नेछ। नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट विनिमय दर नतोकिएको विदेशी मुद्राको हकमा सो विदेशी मुद्रालाई अमेरिकी डलरमा परिवर्तन गर्दा कायम हुन आउने अमेरिकी डलरको सो दिनको बिक्री दरको आधारमा गर्नु पर्नेछ।

(३) पैठारी भएका वस्तुको भन्सार मूल्य घोषणा गर्ने र भन्सार मूल्य निर्धारण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

४३. निकासी गरिने वस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारणः (१) निकासी गरिने वस्तुको भन्सार मूल्य सामान्यतया निकासीकर्ताले घोषणा गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महानिर्देशकले आवश्यक ठानेमा निकासी हुने कुनै वस्तुको न्यूनतम भन्सार मूल्य तोक्न सक्नेछ। त्यसरी न्यूनतम भन्सार मूल्य तोकिएकोमा निकासीकर्ताले घोषणा गरेको मूल्य र महानिर्देशकले तोकेको भन्सार मूल्यमध्ये जुन बढी हुन्छ सोही मूल्यलाई निकासी प्रयोजनको लागि त्यस्तो वस्तुको भन्सार मूल्य मानिनेछ।

(३) भन्सार अधिकृतले यस दफा बमोजिम वस्तुको मूल्य निर्धारण गर्दा सामान्यतया विदेशी मुद्रामा गर्नु पर्नेछ। त्यस्तो विदेशी मुद्रालाई नेपाली रुपैयाँमा परिवर्तन गर्दा त्यस्तो वस्तु यस ऐन बमोजिम जाँचपासको लागि घोषणा भएको दिनमा नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट तोकिएको त्यस्तो विदेशी मुद्राको खरिद दरको आधारमा गरिनेछ।

४४. न्यून बीजकीकरण वा अधिक बीजकीकरण गर्न नहुने: (१) घोषणाकर्ताले भन्सारमा वस्तुको मूल्य घोषणा गर्दा न्यून बीजकीकरण वा अधिक बीजकीकरण गर्नु हुँदैन। वस्तुको मूल्य घोषणा गर्दा न्यून बीजकीकरण गरेको पाइएमा भन्सार अधिकृतले त्यसरी न्यून घोषणा गरेको मूल्यमा लाग्ने महसुलको शत प्रतिशत रकम जरिवाना गरी वस्तु जाँचपास गर्नेछ। घोषणाकर्ताले वस्तुको अधिक बीजकीकरण गरेको शङ्का लागेमा भन्सार अधिकृतले छानबिनको लागि सम्बन्धित निकाय समक्ष लेखी पठाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि घोषणाकर्ताले पैठारी भएका वस्तुको भन्सारमा घोषणा गरेको मूल्य दफा ४२ बमोजिम भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको भन्सार मूल्यभन्दा अस्वाभाविक रूपले न्यून भएको देखिएमा त्यसरी घोषणा गरेको मूल्यमा तोकिए बमोजिम भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु खरिद गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम घोषणाकर्ताले घोषणा गरेको मूल्य र भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको भन्सार मूल्य बीच फरक परेको रकम समेत भन्सार अधिकृतले निजबाट असुल गर्नेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि,-

(क) "न्यून बीजकीकरण" भन्नाले भन्सार अधिकृतले यस परिच्छेद बमोजिम निर्धारण गरेको मूल्यभन्दा घोषणाकर्ताले घोषणा गरेको मूल्य घटी भएको अवस्था सम्झनु पर्छ।

(ख) "अधिक बीजकीकरण" भन्नाले घोषणाकर्ताले भन्सारमा कुनै वस्तुको मूल्य घोषणा गर्दा उक्त वस्तुको लागि वास्तविक रूपमा भुक्तानी गरेको वा भुक्तानी गर्नु पर्ने मूल्यभन्दा बढी मूल्य घोषणा गरेको अवस्था सम्झनु पर्छ।

४५. पुनः मूल्य निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्ने: (१) यस परिच्छेदमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस परिच्छेद बमोजिम भन्सार अधिकृतले भन्सार मूल्य निर्धारण गर्दा दफा ४२ अनुकूल नभएको वा निर्धारित मूल्य शङ्कास्पद छ भन्ने विश्वास गर्नु पर्ने मनासिब कारण भएमा महानिर्देशकले

त्यस्तो वस्तु जाँचपास भएको नब्बे दिनभित्र पुनः दफा ४२ बमोजिम मूल्य निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम महानिर्देशकले आदेश दिएमा भन्सार अधिकृतले तीस दिनभित्र दफा ४२ बमोजिम त्यस्तो वस्तुको पुनः भन्सार मूल्य निर्धारण गरी सोको जानकारी महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ।

४६. मूल्य निर्धारण सम्बन्धी जानकारी माग गर्न सक्ने: (१) कुनै पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गरेको वस्तुको भन्सार मूल्य निर्धारण गर्न कार्यालयले अवलम्बन गरेको आधारको सम्बन्धमा जानकारी लिन चाहेमा सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा कार्यालयले सात दिनभित्र निजलाई त्यस्तो जानकारी दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद-६

वस्तुको वर्गीकरण तथा महसुल निर्धारण

४७. वस्तुको वर्गीकरण तथा महसुल निर्धारण: (१) महसुल निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि पैठारी भएका वा निकासी हुने वस्तुको वर्गीकरण देहायका आधारमा गरिनेछः-

(क) सालबसाली रूपमा जारी हुने आर्थिक ऐनमा भएको व्यवस्था,

(ख) विश्व भन्सार सङ्गठनद्वारा प्रतिपादित हार्मोनाइज्ड वस्तु वर्गीकरण प्रणाली र सोको व्याख्यात्मक टिप्पणी,

(ग) विश्व भन्सार सङ्गठनले गरेका वस्तु वर्गीकरण सम्बन्धी निर्णय,

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै वस्तुका सम्बन्धमा महानिर्देशकले गरेको वर्गीकरण वा दिएको पूर्वदिश।

(२) भन्सार अधिकृतले दफा ३१ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) र (घ) बमोजिम वस्तु जाँचपास गर्नु अघि घोषणाकर्ताले घोषणा गरेको वस्तु उपदफा (१) बमोजिमको आधारमा वर्गीकरण भए वा नभएको जाँच गरेर मात्र महसुल निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण जाँच गर्दा उपदफा (१) मा उल्लिखित आधार बमोजिम वर्गीकरण भएको पाइएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल अविलम्ब निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम जाँच गर्दा वस्तुको वर्गीकरण उपदफा (१) मा उल्लिखित आधार बमोजिम भएको नदेखिएमा भन्सार अधिकृतले घोषणाकर्तालाई सोको जानकारी गराई उपदफा (१) को आधारमा वर्गीकरण गरी सोही बमोजिम लाग्ने महसुल निर्धारण गर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम भन्सार अधिकृतले गरेको वस्तुको वर्गीकरणमा चित्त नबुझ्ने घोषणाकर्ताले भन्सार अधिकृतले निर्धारण गरेको महसुल बुझाई दफा ११४ बमोजिम पुनरावलोकनको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(६) घोषणाकर्ताले उपदफा (५) बमोजिम महसुल बुझाउँदा वस्तुको वर्गीकरणको अन्तिम निर्णय हुँदा ठहरे

बमोजिम हुने गरी लाग्ने महसुल नगद धरौटी राखी जाँचपास गराउन चाहेमा भन्सार अधिकृतले सोही बमोजिमको रकम धरौटी लिई त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ।

४८. वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धी निर्णय गर्ने: (१) दफा ४७ बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण जाँच गर्दा घोषणाकर्ताले घोषणा गरेको वस्तुको वर्गीकरण मिले नमिलेको यकिन गर्न नसकी भन्सार अधिकृतलाई द्विविधा भएमा त्यस्तो वस्तुको विस्तृत विवरण, तत्सम्बन्धी कागजात, द्विविधा हुनु पर्ने कारण सहितको राय तथा सम्भव भएमा वस्तुको नमूना सहित निर्णयको लागि महानिर्देशक समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ। त्यसरी लेखी पठाउनु अघि भन्सार अधिकृतले आफूले उपयुक्त ठानेको उपशीर्षकमा वर्गीकरण गरी सो बमोजिम लाग्ने महसुल बापतको रकम धरौटी लिई जाँचपास गरेको हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखी आएमा महानिर्देशकले दफा ४७ को उपदफा (१) मा उल्लिखित आधार समेतको अध्ययन र विश्लेषण गरी भन्सार अधिकृतबाट लेखि आएको साठी दिनभित्र त्यस्तो वस्तुको वर्गीकरण उपशीर्षक तोकी सोको जानकारी भन्सार अधिकृतलाई गराउनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धी निर्णय गर्नु अघि महानिर्देशकले आवश्यक ठानेमा सो वस्तु कार्यालय, विभाग वा अन्य सरकारी प्रयोगशालाबाट परीक्षण गराई सम्बन्धित विशेषज्ञ, विश्व भन्सार सङ्गठन, अन्य राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय निकायको राय लिन सक्नेछ। त्यसरी

राय माग गरिएकोमा उपदफा (२) बमोजिमको समयसीमा लागू हुने छैन।

(४) कुनै सरकारी कार्यालय वा संवैधानिक निकायलाई यस ऐन बमोजिम भन्सार जाँचपास भएको कुनै वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धमा द्विविधा भएमा सोको यकिन गर्न विभागमा लेखी पठाउन सकिनेछ। त्यसरी लेखी आएमा महानिर्देशकले निर्णय गरी त्यस्तो वस्तुको उपशीर्षक खुलाई सोको जानकारी सम्बन्धित निकायलाई दिनु पर्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धमा महानिर्देशकले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

४९. महसुल बुझाउने दायित्वः (१) यस ऐन बमोजिम वस्तु निकासी वा पैठारी गर्दा त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल बुझाउने दायित्व घोषणाकर्ताको हुनेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम निर्धारण भएको महसुल बापतको रकम त्यस्तो महसुल निर्धारण भएको मितिले सात दिनभित्र घोषणाकर्ताले उपदफा (३) बमोजिमको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ। सो म्यादभित्र महसुल नबुझाएमा त्यस्तो म्याद नाघेको मितिदेखि निर्धारित महसुलमा प्रतिदिन शून्य दशमलव शून्य चार दुई प्रतिशतका दरले व्याज समेत गणना गरी असुल गरिनेछ र त्यसरी व्याज तिर्नु पर्ने अवधि महसुल निर्धारण भएको मितिले तीस दिनभन्दा बढी हुने छैन।

(३) यस दफा बमोजिम बुझाउनु पर्ने महसुल, व्याज वा यस ऐन बमोजिम लाग्ने जरिवाना सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो वस्तु घोषणा गरिएको कार्यालय, महसुल निर्धारण गर्ने कार्यालय वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको बैङ्कमा बुझाउनु पर्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम निर्धारण भएको महसुल, व्याज वा यस ऐन बमोजिम लागेको जरिवाना त्यसरी निर्धारण भएको मितिले तीस दिनभित्र दाखिला नगरेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जफत गरी सो वस्तुको लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त हुने रकमबाट तोकिए बमोजिम असुल गर्न सक्नेछ।

५०. महसुल बुझाई वस्तु लैजान सकिने: (१) घोषणाकर्ताले निकासी वा पैठारी गर्दा महसुल लाग्ने वस्तुको दफा ४९ बमोजिम महसुल बुझाएको प्रमाण प्राप्त गरेपछि मात्र त्यस्तो वस्तु कार्यालयबाट लैजान सक्नेछ। महसुल नलाग्ने वस्तुको हकमा सोको जाँचपास भएको प्रमाण प्राप्त गरेपछि र व्यक्तिगत प्रयोगका वस्तुको हकमा भन्सार अधिकृतले जाँच गरी वा गराई लैजाने अनुमति दिएपछि मात्र त्यस्तो वस्तु कार्यालयबाट छुटाई लैजान पाइनेछ।

(२) कुनै वस्तुको सम्बन्धमा सो वस्तुको धनीलाई यस ऐन बमोजिम जरिवाना वा थप महसुल लागेमा सो जरिवाना वा थप महसुल नतिरेसम्म निजले त्यस्तो वस्तु कार्यालयबाट लैजान पाउने छैन।

(३) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पाइपलाइनबाट पैठारी गरिने पेट्रोलियम पदार्थको महसुल बुझाउने सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

५१. वस्तु जाँचपास गर्ने: यो ऐन वा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम छुट वा सुविधा दिइएकोमा बाहेक घोषणाकर्ताले यस ऐन बमोजिम निर्धारण भएको महसुल बुझाएपछि मात्र भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्नेछ।

तर निर्धारण गरिएको महसुल वा दफा २८ बमोजिम भन्सार अधिकृतको अनुमतिमा घोषणा संशोधन गरेको कारणले फरक पर्न गएको महसुल तोकिएको रकमभन्दा घटी हुने भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो महसुल नलिई वस्तु जाँचपास गर्न सक्नेछ।

५२. केन्द्रीय जाँचपास प्रणाली लागू गर्न सक्ने: यस परिच्छेदमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मन्त्रालयको स्वीकृतिमा महानिर्देशकले केन्द्रीय जाँचपास प्रणाली लागू गरी विभागबाट वस्तु जाँचपास गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

५३. छुट भएको महसुल वा जरिवाना तिर्नु पर्ने: (१) यस ऐन वा प्रचलित कानून बमोजिम कुनै व्यक्तिले कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने महसुल वा जरिवाना कुनै वस्तुको मूल्याङ्कन वा वर्गीकरण गर्दा वा गणितीय भूल वा अन्य कुनै कारणले छुट भएको कुरा पछिबाट देखिन आएमा वा विभागले कुनै छुट रकम असुल गर्न आदेश दिएकोमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो रकम पन्ध्र दिनभित्र बुझाउन सम्बन्धित व्यक्ति वा निजको भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिलाई लिखित जानकारी दिनु पर्नेछ। त्यस्तो जानकारी प्राप्त भएपछि सम्बन्धित व्यक्तिले छुट भएको रकम सो म्यादभित्रै सम्बन्धित कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।

(२) छुट भएको रकम उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र नबुझाएमा म्याद नाघेको मितिदेखि निर्धारित महसुलमा प्रतिदिन शून्य दशमलव शून्य चार दुई प्रतिशतका दरले व्याज समेत गणना गरी असुल गरिनेछ।

तर छुट भएको रकम तोकिए बमोजिमको रकम भन्दा कम भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो रकम असुल नगर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम व्याज समेतको एकमुष्ट रकम सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो व्याज लाग्न शुरु भएको मितिले तीस दिनभित्र बुझाउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको म्यादभित्र सम्बन्धित व्यक्तिले उक्त रकम नतिरेमा भन्सार अधिकृतले निजको कारोबार रोक्का राखी सोही कार्यालय वा अन्य भन्सार कार्यालयमा रहेको निजको जुनसुकै वस्तु तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गरी वा गर्न लगाई सो रकम असुल गर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा प्राप्त भएको रकमबाट समेत यस दफा बमोजिम असुल हुनु पर्ने रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल हुन नसकेमा त्यसरी असुल हुन बाँकी रकम सरकारी बाँकी सरह निजबाट असुल गरिनेछ।

(६) उपदफा (४) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्दा प्राप्त भएको रकम सम्बन्धित व्यक्तिले लिलाम बिक्री गरिएको दिनसम्म बुझाउनु पर्ने रकमभन्दा बढी भएमा बढी भए जति रकम निजलाई फिर्ता दिइनेछ।

५४. प्रमाण माग गर्न सक्नेः (१) कुनै व्यक्तिले निकासी गर्न लागेको वा पैठारी गरेको वस्तुको महसुल तिरे नतिरेको सम्बन्धमा शङ्का गर्नु पर्ने मनासिब कारण भएमा सोको यकिन गर्न कार्यालयको कुनै कर्मचारीले त्यस्तो व्यक्तिबाट सो वस्तुको महसुल तिरेको वा भन्सार जाँचपास भएको प्रमाण माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम माग गरिएको प्रमाण भन्सारको काममा खटिएको कर्मचारीलाई पेश गर्नु सम्बन्धित व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ। निजले महसुल तिरेको वा भन्सार जाँचपास गरेको प्रमाण पेश गर्न नसकेमा वा पेश गरेको प्रमाणमा लेखिए बमोजिमको वस्तु नभई फरक वस्तु देखिन आएमा सम्बन्धित कर्मचारीले सो व्यक्तिलाई वस्तु सहित आफ्नो कब्जामा लिई भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम व्यक्ति र वस्तु पेश भएपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई चोरी पैठारी वा चोरी निकासीको कसूरमा कारबाही चलाउनेछ।

५५. यात्रुको जाँचपास: (१) विदेशबाट नेपाल आउने वा नेपालबाट विदेश जाने यात्रुले आफ्नो साथमा भएको वा आफूसँग ल्याएको वा लैजान लागेको ब्यागेज भन्सार अधिकृत वा निजले तोकेको भन्सारको कर्मचारीबाट जाँच गराउनु पर्नेछ।

(२) कुनै यात्रुले विदेशबाट नेपाल आउँदा आफ्नो साथमा वा आफ्नो ब्यागेज वा सवारी साधनमा दफा २८ को उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको सूचना बमोजिम महसुल छुट पाउनेभन्दा बढी परिमाण वा बढी मूल्यका वा महसुल छुट नहुने वस्तु ल्याएमा त्यस्तो वस्तु कार्यालयमा तोकिए बमोजिम घोषणा गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम यात्रुले घोषणा गरेको वस्तु दफा २८ को उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको सूचनामा उल्लेख भएको हदभन्दा बढी परिमाण वा बढी मूल्यको भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जफत गर्न वा औचित्य हेरी लाग्ने महसुल लिई जाँचपास गरिदिन सक्नेछ।

(४) भन्सार अधिकृत वा निजले तोकेको भन्सारको कर्मचारीले विदेशबाट नेपाल प्रवेश गर्ने वा नेपालबाट विदेश प्रस्थान गर्ने यात्रु वा व्यक्तिको ब्यागेज जाँच गर्न सक्नेछ। आफ्नो ब्यागेज भन्सार अधिकृत वा त्यस्तो कर्मचारीको अगाडि ल्याउनु, ब्यागेज खोल्नु, जाँच गराउनु तथा ब्यागेज बन्द गर्नु सम्बन्धित यात्रु वा व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ।

(५) यात्रुको वस्तु जाँचपासमा सहजता ल्याउन भन्सार अधिकृतले भन्सार क्षेत्रमा सम्भव भएसम्म महसुल नलाग्ने वस्तुको लागि हरियो मार्ग (ग्रीन च्यानल) र महसुल लाग्ने वस्तुको लागि रातो मार्ग (रेड च्यानल) को व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(६) कार्यालयले यात्रुको प्रवेश बिन्दुमा उपदफा (५) बमोजिमको मार्गको व्यवस्था गरेकोमा आफ्नो साथमा भन्सारमा घोषणा गर्नु पर्ने वा महसुल लाग्ने वस्तु भएका यात्रुले रातो मार्ग (रेड च्यानल) तर्फ गई त्यस्ता वस्तु भन्सार अधिकृत समक्ष घोषणा गरी लाग्ने महसुल बुझाई छुटाउनु पर्नेछ।

(७) आफ्नो साथमा भन्सारमा घोषणा गर्नु पर्ने वा महसुल लाग्ने कुनै वस्तु नभएका यात्रु हरियो मार्ग (ग्रीन च्यानल) हुँदै बाहिर निस्कन सक्नेछन्।

(८) विभागले सम्बन्धित हवाई सेवा सञ्चालकबाट हवाईमार्गबाट नेपाल आउने यात्रुको विवरण कम्प्युटर प्रणालीमा अग्रिमरूपमा प्राप्त गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम व्यवस्था भएकोमा अग्रिमरूपमा त्यस्तो विवरण उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित हवाई सेवा सञ्चालकको कर्तव्य हुनेछ।

(१०) भन्सार अधिकृतले यात्रु र निजको साथमा रहेका वस्तुको जाँच तथा जाँचपास गर्दा जोखिम विश्लेषणका आधारमा गर्न सक्नेछ।

५६. महसुल निर्धारणको आधार मिति: यस परिच्छेद बमोजिम वस्तुको महसुल निर्धारण गर्दा त्यस्तो वस्तु कार्यालयबाट जाँचपास गर्ने मितिमा कायम रहेको महसुल दर बमोजिम निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

तर कूटनीतिक सुविधा, महसुल सुविधा वा आंशिक वा पूर्ण महसुल छुटमा पैठारी भएको वस्तुको हकमा त्यस्तो वस्तुको महसुल बुझाउने मितिमा कायम रहेको महसुल दर बमोजिम महसुल निर्धारण गरिनेछ।

परिच्छेद-७

खानतलासी, कब्जा, पक्राउ तथा जफत

५७. खानतलासी लिन सक्ने: (१) कसैले महसुल नतिरी वा चोरी निकासी गर्न लागेको वा चोरी पैठारी गरी ल्याएको वस्तु कुनै घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँमा लुकाएको वा राखेको छ भन्ने विश्वास वा शङ्का गर्नु पर्ने मनासिब कारण भएमा महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतले निर्णय गरी त्यस्तो घर, पसल, गोदाम, भवन वा ठाउँको खानतलासी लिन वा लिन लगाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खानतलासी लिनु अघि सो घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँको धनी वा सो घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँमा तत्काल बसोवास गरिरहेको व्यक्तिलाई त्यसरी खानतलासी लिनु परेको कारण समेत खोली लिखित सूचना दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सूचना दिँदा निजले त्यस्तो सूचना बुझ्न नमानेमा सो सूचनाको एक प्रति त्यस्तो घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँमा सबैले देखे गरी टाँसी दिनु पर्नेछ। त्यसरी टाँस गरिएको सूचना सम्बन्धित व्यक्तिले रीतपूर्वक पाएको मानिनेछ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम सम्बन्धित धनी वा व्यक्तिलाई सूचना दिएपछि निजले खानतलासी लिन खटिएको कर्मचारीलाई त्यस्तो घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी गर्न दिनु पर्नेछ। त्यसरी खानतलासी गर्न कसैले बाधा विरोध गरेमा खानतलासी लिन खटिएको कर्मचारीले खानतलासी लिनु पर्ने घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँमा बसिरहेको व्यक्तिलाई सो स्थानबाट हट्ने आदेश दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम हट्ने आदेश दिँदा कुनै व्यक्ति सो स्थानबाट नहटेमा खानतलासी गर्ने कर्मचारीले सुरक्षाकर्मीको सहयोगमा आवश्यक बल प्रयोग गरी निजलाई हटाई खानतलासी लिनु पर्ने घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँको बाहिर वा भित्रको ढोका वा झ्यालमा ताला वा छेस्क्री लगाएको भए सो खोली वा फोरी अन्य कुनै अवरोध भए सो समेत हटाई सूर्योदयदेखि सूर्यास्तभित्र कुनै पनि समयमा खानतलासी लिन सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि खानतलासीको सूचना दिँदा वा सूर्योदयदेखि सूर्यास्तभित्र खानतलासी लिँदा चोरी पैठारी गरिएको वा चोरी निकासी गर्न लागिएको वस्तु त्यस्तो घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँबाट अन्यत्र सार्न सक्ने वा विदेश पठाउन सक्ने शङ्का लागेमा खानतलासी लिने कर्मचारीले जुनसुकै समयमा खानतलासी लिन सक्नेछ।

(७) उपदफा (५) वा (६) बमोजिम खानतलासी लिँदा खानतलासी लिने कर्मचारीले उपलब्ध भएसम्म गाउँपालिका वा नगरपालिकाको सम्बन्धित वडा अध्यक्ष वा वडा सदस्य वा कुनै सरकारी कार्यालयको कर्मचारी वा घरधनी वा निजको प्रतिनिधि वा अठार वर्ष उमेर पुगेको कुनै व्यक्तिलाई साक्षी राखी तलासी लिनु पर्नेछ। त्यस्तो साक्षी बस्न मानिस फेला नपरेमा वा फेला परे पनि निजले साक्षी बस्न इन्कार गरेमा सोही व्यहोरा मुचुल्कामा जनाई खानतलासी लिने कर्मचारीले सहीछाप गरी राख्नु पर्नेछ।

(८) यस दफा बमोजिम खानतलासी लिँदा खानतलासी लिने कर्मचारीले देहाय बमोजिमका वस्तु फेला परेमा बरामद गरी आफ्नो कब्जामा लिन सक्नेछः-

- (क) भन्सार छली वा चोरी पैठारी गरी ल्याएको वा चोरी निकासी गर्न लागेका वस्तु,
- (ख) यस ऐन बमोजिम जफत हुन सक्ने अन्य वस्तु,
- (ग) वस्तुसँग सम्बन्धित बहीखाता, अभिलेख, कम्प्युटर तथा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा खण्ड (क) मा उल्लिखित वस्तुको

कारोबारसँग सम्बन्धित हुन सक्ने अन्य सामग्री,

(घ) यस ऐन बमोजिमको कसूरसँग सम्बन्धित हुन सक्ने अन्य वस्तु।

(९) खानतलासी लिने कर्मचारीले उपदफा (८) बमोजिम वस्तु बरामद गरी कब्जामा लिएकोमा त्यस्तो वस्तुको विवरण तयार गरी सोको एक प्रति सम्बन्धित व्यक्तिलाई तत्काल बुझाइ दिनु पर्नेछ। सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो विवरण बुझ्न नमानेमा वा निजलाई बुझाउन नसकिएमा दुई जना साक्षीको रोहबरमा मुचुल्का गरी खानतलासी लिएको स्थानमा टाँस गर्नु पर्नेछ। त्यसरी विवरण टाँस गरिएकोमा सम्बन्धित वस्तुको धनीले त्यस्तो विवरण बुझेको मानिनेछ।

(१०) उपदफा (९) बमोजिम वस्तुको विवरण, तत्सम्बन्धी कागजात र कब्जामा लिइएको वस्तु खानतलासी गर्ने कर्मचारीले भन्सार अधिकृत समक्ष दाखिला गर्नु पर्नेछ। त्यसरी दाखिला भएपछि भन्सार अधिकृतले यस ऐन बमोजिम आवश्यक कारबाही प्रारम्भ गर्नु पर्नेछ।

५८. वायुयानको तलासी वा जाँच गर्न सक्ने: (१) विदेशबाट नेपालको कुनै विमानस्थलमा आएको वा नेपालको कुनै विमानस्थलबाट विदेश प्रस्थान गर्ने क्रममा रहेको कुनै वायुयानमा चोरी पैठारी गरिएको वा चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गर्ने उद्देश्यले कुनै वस्तु लुकाई राखेको सूचना भन्सार अधिकृतलाई प्राप्त भई सो सूचनामा विश्वास गर्न सकिने पर्याप्त आधार भएमा र भन्सार अधिकृतले आवश्यक देखेमा विमानस्थल सञ्चालकलाई जानकारी दिई त्यस्तो वायुयानमा

प्रवेश गरी वायुयानको सबै भागको तलासी लिन वा जाँच गर्न, वायुयानमा भएका वा वायुयानमा चढाउन वा वायुयानबाट ओराल्न लागिएका सबै वस्तु जाँच गर्न वा तत्सम्बन्धी कागजात माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार अधिकृतले वायुयानको तलासी लिँदा वा जाँच गर्दा वायुयानको क्याप्टेनसँग वायुयान, कार्गो, चालक दलका सदस्य, यात्रु वा अन्य कुरासँग सम्बन्धित आवश्यक सूचना माग गर्न सक्नेछ। त्यसरी माग गरेको सूचना भन्सार अधिकृतलाई उपलब्ध गराई तलासी गर्ने वा वस्तु जाँच गर्ने कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्नु सम्बन्धित वायुयानको क्याप्टेनको कर्तव्य हुनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम तलासी लिँदा वा जाँच गर्दा चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेको वा गर्ने उद्देश्यले लुकाई राखेको वस्तु वा अन्य प्रतिबन्धित वा निषेधित वस्तु फेला परेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु र सोसँग सम्बन्धित कागजात समेत कब्जामा लिई सोको जानकारी सम्बन्धित वायुयान सञ्चालकलाई दिनु पर्नेछ।

५९. वाहन रोक्ने र तलासी वा जाँच गर्न सक्ने: (१) भन्सार अधिकृत वा भन्सारमा खटिएको कर्मचारीलाई कुनै वाहनमा महसुल नतिरिएको वा चोरी निकासी गर्न लागिएको वा चोरी पैठारी गरिएको वा प्रतिबन्धित वा निषेधित वस्तु भए नभएको निश्चित गर्नको लागि जुनसुकै वाहनलाई जुनसुकै स्थान र समयमा रोकी त्यस्तो वाहनको तलासी लिने वा जाँच गर्ने अधिकार हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार अधिकृत वा भन्सारमा खटिएको कर्मचारीले कुनै वाहनलाई रोक्ने आदेश

दिएमा त्यस्तो वाहनको चालकले तत्काल वाहन रोक्री तलासी लिन वा जाँच गर्न दिनु पर्नेछ। त्यसरी तलासी लिन वा जाँच गर्न रोकिएको वाहनलाई भन्सार अधिकृतको अनुमति बिना अन्यत्र लैजान पाइने छैन।

(३) उपदफा (२) बमोजिम भन्सार अधिकृत वा भन्सारमा खटिएको कर्मचारीले कुनै वाहन रोक्न आदेश दिएकोमा वाहनको धनी वा चालकले त्यस्तो वाहन नरोकेमा वा त्यस्तो आदेश नमानी हुलहुज्जत वा जोरजुलुम गरी त्यस्तो वाहन नजचाई भगाउन प्रयत्न गरेमा वा भगाएमा भन्सार अधिकृतले भन्सारमा खटिएको सुरक्षाकर्मीलाई त्यस्तो वाहनको पाङ्ग्रामा गोली हान्न आदेश दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम गोली हान्न परेको अवस्थामा सोको जानकारी छिटो साधनद्वारा महानिर्देशक र सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ।

६०. व्यक्तिको तलासी लिन सक्ने: (१) विदेशबाट नेपाल आउन वा नेपालबाट विदेश जान लागेको कुनै व्यक्तिको साथमा वा निजको ब्यागेजमा महसुल नतिर्ने मनसायले लुकाई राखेको वा प्रतिबन्धित वा निषेधित वस्तु भएको शङ्का गर्नु पर्ने मनासिब कारण भएमा भन्सारमा खटिएको कर्मचारीले सोको मौखिक जानकारी सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिई निजको तलासी लिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कुनै व्यक्तिको शरीरको तलासी लिँदा निजले शरीरभित्र कुनै वस्तु लुकाई राखेको छ भन्ने शङ्का लागेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिको एक्स-रे गराउन वा चिकित्सकबाट आवश्यक जाँच गराई तलासी लिन सम्बन्धित कर्मचारीलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(३) कुनै व्यक्तिले कुनै वस्तु आफ्नो साथमा लुकाई छिपाई चोरी निकासी गर्न लागेको वा चोरी पैठारी गरेको वा पैठारी गर्न लागेको शङ्का गर्नु पर्ने कारण भएमा वा त्यस्तो सूचना प्राप्त भएमा भन्सारमा खटिएका कर्मचारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई जुनसुकै समय वा स्थानमा रोकी मौखिक जानकारी दिई त्यस्ता व्यक्तिको शरीर वा निजको साथमा रहेको वस्तुको तलासी लिन सक्नेछ।

तर महिलाको शरीरको तलासी लिनु पर्दा भन्सारमा खटिएका महिला कर्मचारी वा महिला प्रहरीद्वारा लिनु पर्नेछ।

(४) कुनै व्यक्तिले दफा ६ बमोजिम तोकिएको बाटो बाहेक अन्यत्रबाट वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न लागेमा भन्सार अधिकृत वा भन्सारमा खटिएको कर्मचारी वा अधिकार प्राप्त अन्य सरकारी कर्मचारीले निजलाई तत्काल रोक्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम रोक्न खोज्दा निजले त्यस्तो भन्सार अधिकृत वा कर्मचारीलाई हुलहुज्जत वा जोरजुलुम गरी भाग्न वा उम्कन खोजेमा भन्सार अधिकृत वा त्यस्तो कर्मचारीले निजलाई पक्राउ गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम पक्राउ गर्दा निजले जोरजुलुम गरेमा वा भाग्न उम्कन खोजेमा र तत्काल पक्राउ गर्न नसकिने अवस्था भएमा आफ्नो रक्षा र कर्तव्यको पालनाको निम्ति त्यस्तो भन्सार अधिकृत वा अधिकारप्राप्त अधिकारीले भन्सारमा खटिएको सुरक्षाकर्मीलाई स्थिति नियन्त्रणमा लिनको लागि हवाई फायर गर्न र हवाई फायर गर्दा पनि स्थिति नियन्त्रण नभए सकभर कम क्षति हुने गरी गोली समेत चलाउन आदेश दिन सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम गोली चलाउनु परेको अवस्थामा सो कुराको जानकारी छिटो साधनद्वारा महानिर्देशक र सम्बन्धित प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई दिनु पर्नेछ।

६१. भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्ने: (१) दफा ६० बमोजिम तलासी लिन लागिएको कुनै व्यक्तिले भन्सार अधिकृतको उपस्थितिमा आफ्नो तलासी लिन माग गरेमा सम्बन्धित कर्मचारीले निजलाई तुरुन्त भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पेश गरिएको व्यक्तिको तलासी लिनु पर्ने मनासिब आधार देखेमा भन्सार अधिकृतले आफूले तलासी लिनु पर्ने वा आफू मातहतको कर्मचारीलाई आफ्नो उपस्थितिमा तलासी लिन लगाउनु पर्नेछ।

६२. चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेको मानिने: (१) यस परिच्छेद बमोजिम तलासी लिँदा महसुल लाग्ने वा यस ऐन बमोजिम घोषणा गरी निकासी वा पैठारी गर्नु पर्ने वस्तु बरामद भएकोमा भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिलाई सो वस्तुको भन्सार जाँचपास भएको प्रमाण पेश गर्न आदेश दिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार अधिकृतले दिएको आदेश बमोजिम वस्तुको जाँचपास भएको प्रमाण पेश गर्न नसकेमा निजले त्यस्तो वस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेको मानिनेछ।

६३. कसूरसँग सम्बन्धित व्यक्तिलाई पक्राउ गर्न सकिने: (१) यस परिच्छेद बमोजिम तलासी लिँदा कुनै व्यक्तिले यस ऐन अन्तर्गतको कसूर गरेको देखिन आएमा भन्सार अधिकृतले

त्यस्तो व्यक्तिलाई पक्राउ गर्ने अनुमतिको लागि निजको पहिचान खुल्ने विवरण सहित मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदनबाट त्यस्तो व्यक्तिलाई पक्राउ गर्नु पर्ने मनासिब कारण देखिएमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले निजको नाउँमा पक्राउ पुर्जी जारी गर्न अनुमति दिन सक्नेछ।

(३) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम पक्राउ गर्नु पर्ने व्यक्ति तत्काल पक्राउ नगरिएमा त्यस्तो व्यक्ति भाग्ने, उम्कने, निजले प्रमाण, दसी वा सबूद नष्ट गर्ने सम्भावना भएमा वा कसूरसँग सम्बन्धित फरार रहेको व्यक्ति फेला परेमा भन्सार अधिकृत वा निजले खटाएको कर्मचारीले त्यस्तो व्यक्तिलाई जुनसुकै ठाउँबाट जुनसुकै बखत बिना पक्राउ पुर्जी पक्राउ गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम पक्राउ गरिएको व्यक्तिलाई पक्राउ गरेपछि बाटोको म्याद बाहेक चौबीस घण्टाभित्र मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष उपस्थित गराउनु पर्नेछ।

६४. फरार व्यक्तिलाई पक्रन सकिने: यस ऐन अन्तर्गत कसूर मानिने कुनै कार्य गर्ने व्यक्तिलाई कसूर गदाकै बखत पक्राउ गर्न नसकिएमा वा पक्राउ गरिएको भए तापनि निज फरार भएमा भन्सार अधिकृत वा सो कार्यको लागि खटिएको अनुसन्धान अधिकृतले वा निजले खटाएको अन्य कर्मचारीले निजलाई जुनसुकै बखत पक्राउ गर्न सक्नेछ।

६५. वस्तु कब्जामा लिन सक्ने: (१) यस ऐन बमोजिम जफत हुने वस्तु देखेमा वा पत्ता लागेमा भन्सार अधिकृतले वा निजले खटाएको कर्मचारीले वा भन्सारमा सुरक्षाको लागि खटिएका प्रहरीले त्यस्तो वस्तु जुनसुकै ठाउँमा र जहिलेसुकै पनि कब्जामा लिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वस्तु कब्जामा लिनेले त्यसरी वस्तु कब्जामा लिनु परेको कारण र कब्जामा लिएको वस्तुको विवरण सहितको निस्सा वस्तु कब्जा गरेको तीन दिनभित्र सम्बन्धित वस्तुको धनीलाई दिनु पर्नेछ।

६६. वस्तु बुझाउनु पर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम कार्यालयको कुनै कर्मचारी वा अन्य निकायले कब्जामा लिएको वस्तु र सोको विवरणको एक प्रति यथाशीघ्र भन्सार अधिकृत समक्ष बुझाउनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वस्तु दाखिला भएपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु यस ऐन बमोजिम कब्जा गर्नु पर्ने हो वा होइन भन्ने कुराको जाँचबुझ गर्नु पर्नेछ। त्यसरी जाँचबुझ गर्दा त्यस्तो वस्तु बिना कारण कब्जामा लिएको वा कब्जामा लिनु नपर्ने देखिएमा निजले सो वस्तु त्यस्तो वस्तुको धनीलाई तुरुन्त फिर्ता दिनु पर्नेछ।

(३) भन्सार अधिकृतले उपदफा (२) बमोजिम जाँचबुझ गर्दा वस्तु जफत हुन सक्ने देखेमा त्यस्तो वस्तुका सम्बन्धमा दफा ९६ बमोजिमको अनुसन्धान अधिकृतबाट अनुसन्धान तहकिकात गराउन सक्नेछ।

६७. वस्तु जफत गर्ने: (१) दफा २८ को उपदफा (१४) वा (१५) बमोजिमको म्यादभित्र घोषणा नगरिएको वस्तु वा

भन्सार क्षेत्र वा भन्सार वेयरहाउसबाट तोकिएको अवधिभित्र जाँचपास गरी नलगेको वस्तु भन्सार अधिकृतले जफत गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जफत गर्नु अघि सम्बन्धित कार्यालयले त्यस्तो वस्तु छुटाई लैजान वस्तुको धनीलाई सात दिनको सूचना दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम दिइएको सूचनाको म्यादभित्र वस्तु छुटाई लैजान वस्तुको धनीले निवेदन दिएमा र कारण मनासिब लागेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु सार्वजनिक सूचनाको म्यादभित्र जाँचपास गरिदिन सक्नेछ।

६८. जफत गर्नु पर्ने अन्य वस्तुः यस ऐन बमोजिम कुनै वस्तु जफत गर्ने निर्णय भएमा त्यस्तो वस्तुसँग सम्बन्धित देहायका अन्य वस्तु समेत जफत गर्नु पर्नेछः-

(क) वस्तु प्याक गर्न वा ढुवानी गर्न प्रयोग भएका पार्सल, प्याकेट वा आधानपात्र (कन्टेनेर्स),

(ख) वायुयान, जलयान तथा रेल बाहेक वस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग गरिएको सबै किसिमका सवारी साधन, सवारी साधनसँग जोडिएको ट्रेलर, जीवित जनावर,

(ग) खण्ड (ख) बमोजिमका सवारी साधनमा राखेका कपडा, फर्निचर, विद्युतीय सामान र अन्य सामग्री।

६९. जफत गरेको सूचना दिनु पर्ने: यस ऐन बमोजिम कुनै वस्तु जफत गरिएकोमा भन्सार अधिकृतले छिटो साधनद्वारा सोको जानकारी त्यस्तो वस्तुको धनीलाई दिनु पर्नेछ।

७०. जफत गरिएको वस्तु नेपाल सरकारको हुने: दफा २३ को उपदफा (१) बमोजिम कार्यालयमा छाडिएको र यस परिच्छेद बमोजिम जफत गरिएको वस्तु नेपाल सरकारको हुनेछ।

७१. भन्सार क्षेत्रमा छेकवार राख्न सक्ने: (१) भन्सार क्षेत्रमा आवागमन हुने सार्वजनिक सडक वा स्थानबाट वस्तुको चोरी निकासी वा चोरी पैठारी हुन सक्ने वा महसुल छल्न सक्ने कार्यलाई नियन्त्रण तथा नियमन गर्न भन्सार अधिकृतले आवश्यकता अनुसार त्यस्तो सडक वा स्थानमा छेकवार राख्न सक्नेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "छेकवार" भन्नाले यात्रु वा वाहन भन्सार क्षेत्र भई आवतजावत गर्ने स्थानमा यात्रु वा वाहनको नियन्त्रण तथा नियमन गर्नको लागि राखिएको ढाट, ढोका वा ब्यारियर जस्ता आवागमनलाई अवरोध गर्ने भौतिक वस्तु वा संरचना सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको छेकवार नजिक पुगेपछि कुनै पनि वाहनको चालकले आफ्नो वाहन रोकी सो छेकवारभन्दा अगाडि बढ्नको लागि भन्सारका कर्मचारीको अनुमति लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको छेकवारबाट कुनै वाहनलाई क्षति पुगेमा वा सो वाहनमा रहेका चालक वा अन्य व्यक्तिलाई कुनै चोटपटक लागेमा भन्सार अधिकृत वा भन्सारको अन्य कर्मचारी जिम्मेवार हुने छैन।

परिच्छेद-८
भन्सार वेयरहाउस

७२. भन्सार वेयरहाउसको स्थापना र सञ्चालन: (१) निकासी हुने वा पैठारी भएका वस्तु जाँचपास नभएसम्मका लागि सुरक्षित रूपमा राख्नको लागि विभागले कार्यालयको परिसर, कुनै स्थान वा भन्सार क्षेत्रमा भन्सार वेयरहाउस निर्माण गरी सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

(२) कसैले कुनै कार्यालयको परिसर वा स्थान वा भन्सार क्षेत्रमा भन्सार वेयरहाउस निर्माण गरी वा सरकारी स्वामित्वमा स्थापना भएका वेयरहाउस सञ्चालन गर्न चाहेमा विभागबाट स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम स्वीकृति लिई सञ्चालन गरिएका वेयरहाउसमा राख्न सकिने वस्तुको परिमाण तथा अवधि तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(४) महानिर्देशकले कुनै विशेष प्रकारका वस्तु कुनै खास भन्सार वेयरहाउसमा मात्र राख्नु पर्ने गरी तोक्न वा जाँचपास भएको वस्तु तोकिएको शर्तको अधीनमा रही भन्सार वेयरहाउसमा राख्ने अनुमति दिन सक्नेछ।

(५) कुनै व्यक्तिले नेपालको कुनै स्थानमा निजी वेयरहाउस सञ्चालनको लागि प्रचलित कानून बमोजिम इजाजतपत्र लिई त्यस्तो वेयरहाउसमा पैठारी भएका वा निकासी हुने वस्तु जाँचपास नभएसम्मका लागि जम्मा गर्न वा सुरक्षित रूपमा राख्नको लागि तोकिए बमोजिम महानिर्देशकको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।

(६) कार्यालय आफैले सञ्चालन गरेको भन्सार वेयरहाउस बाहेक अन्य व्यक्तिले सञ्चालन गरेको भन्सार

वेयरहाउसको इजाजतपत्र प्रचलित कानून बमोजिम नवीकरण गराउनु पर्नेछ।

(७) महानिर्देशकले भन्सार वेयरहाउसमा वस्तु राख्ने अवधि र अन्य शर्त तोक्न सक्नेछ।

(८) भन्सार वेयरहाउस सञ्चालन गर्दा यस दफा बमोजिम महानिर्देशकले तोकेको वा तोकिए बमोजिमको शर्त पालना नगरेमा महानिर्देशकले उपदफा (५) बमोजिम दिएको स्वीकृति जुनसुकै बखत रद्द गरी त्यस्तो वेयरहाउसको इजाजतपत्र खारेज गर्नको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ।

(९) भन्सार अधिकृत वा निजले खटाएको भन्सारको कुनै कर्मचारीले कुनै बखत भन्सार वेयरहाउसमा प्रवेश गर्न, वस्तु निरीक्षण गर्न, प्रत्येक वस्तु खोली जाँच गर्न वा बीच बीचमा छड्के जाँच गर्न वा वस्तुको नमूना सङ्कलन गर्न सक्नेछ।

(१०) महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृतको अनुमति बिना तोकिएको व्यक्ति बाहेक अन्य कुनै पनि व्यक्तिलाई भन्सार वेयरहाउसमा प्रवेश गर्न, वस्तु निरीक्षण गर्ने वा वस्तुको नमूना सङ्कलन गर्ने अधिकार हुने छैन।

(११) भन्सार वेयरहाउसको स्थापना, सञ्चालन, नियमन र व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

७३. भन्सार वेयरहाउसमा रहेका वस्तु स्थानान्तरण गर्न सक्ने: (१) कुनै वस्तुको धनीले एउटा भन्सार वेयरहाउसमा राखिएको वस्तु अर्को भन्सार वेयरहाउसमा स्थानान्तरण गर्न चाहेमा भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनको व्यहोरा मनासिब लागेमा भन्सार अधिकृतले तोकिएको शर्तको अधीनमा रही तोकिए बमोजिम वस्तु स्थानान्तरण गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई वस्तु स्थानान्तरण गर्दा वस्तुको धनीले पैठारी भएको वस्तु विचलन गरेमा निजले त्यस्तो वस्तु चोरी पैठारी गरेको मानिनेछ।

७४. भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु कार्यालयको नियन्त्रणमा रहने: (१) दफा ७२ को उपदफा (१), (२) वा (५) बमोजिम सञ्चालित भन्सार वेयरहाउसमा निकासी वा पैठारीको लागि राखिएको वस्तु जाँचपास नभएसम्म सम्बन्धित कार्यालयको नियन्त्रणमा रहनेछ।

(२) भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु देहायको अवस्थामा मात्र भन्सारक्षेत्र बाहिर लैजान सकिनेछ:-

(क) तोकिए बमोजिमको अवधि र समयमा कार्यालयमा घोषणा गरेको,

(ख) यस ऐन बमोजिम निर्धारण गरिएको सम्पूर्ण महसुल, जरिवाना, व्याज, भन्सार वेयरहाउसको भाडा लगायतका बुझाउनु पर्ने रकम बुझाएको, र

(ग) भन्सार अधिकृतबाट जाँचपास भएको।

७५. भन्सार वेयरहाउसमा रहेका वस्तुको क्षतिपूर्ति: (१) भन्सार वेयरहाउसमा रहेका वस्तु भन्सार वेयरहाउस सञ्चालकले क्षति नहुने गरी सुरक्षित रूपमा राख्नु पर्नेछ।

(२) भन्सार वेयरहाउसमा राखिएका वस्तु चोरिएमा, हराएमा वा प्राकृतिक प्रकोप वा दुर्घटनाको कारणले वा वस्तु राख्ने वा उठाउने क्रममा स्वभाविक रूपमा हुन सक्ने टुटफुट बाहेक अन्य कुनै कारणबाट नष्ट भएमा, क्षति भएमा वा क्षति गरिएमा, लापरवाही वा जानाजानी अन्य अनधिकृत व्यक्तिलाई दिएमा वस्तुको धनीले त्यस्तो वस्तुको क्षतिपूर्ति प्रचलित कानून बमोजिम भन्सार वेयरहाउस सञ्चालकबाट भराई लिन पाउनेछ।

(३) भन्सार वेयरहाउसमा रहेका वस्तु भन्सार वेयरहाउस सञ्चालकको लापरवाहीको कारणले चोरी भएमा, हराएमा, आगलागी भएमा वा अन्य कुनै किसिमले क्षति वा हानि नोक्सानी भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुलको दोब्बर महसुल भन्सार वेयरहाउस सञ्चालकबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

७६. बण्डेड वेयरहाउस सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन सकिने: (१) कुनै उद्योगले कच्चा पदार्थ र सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गरी इजाजतपत्र प्राप्त बण्डेड वेयरहाउसमा राखी त्यस्तो कच्चा पदार्थबाट तयारी वस्तु उत्पादन, प्रशोधन वा निर्माण गरी विदेशमा निकासी गर्नको लागि वा स्वदेशमै परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा बिक्री गर्नको लागि बण्डेड वेयरहाउस सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र लिन चाहेमा महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा महानिर्देशकले त्यस्तो उद्योगलाई तोकिए बमोजिमको शर्तको अधीनमा रही बण्डेड वेयरहाउस सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन सक्नेछ।

(३) बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्र तथा सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

७७. करमुक्त पसल सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन सक्ने: (१) महानिर्देशकले तोकिए बमोजिमका वस्तु कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधा पाउने निकाय, पदाधिकारी वा व्यक्तिलाई बिक्री गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै व्यक्तिलाई करमुक्त पसल सञ्चालन गर्न इजाजतपत्र दिन सक्नेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि "करमुक्त पसल" भन्नाले दफा २१ को उपदफा (१) बमोजिम बैङ्क जमानतमा पैठारी गरी वस्तु भण्डारण गर्न र त्यस्तो वस्तुमा यस ऐन र प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने कर छुट दिई बिक्री गर्न महानिर्देशकबाट इजाजतपत्र लिई कुनै स्थानमा सञ्चालन गरिने पसल सम्झनु पर्छ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम करमुक्त पसल सञ्चालनको लागि इजाजतपत्र दिँदा आवश्यकताको विश्लेषणको आधारमा सङ्ख्या तथा क्षेत्र यकिन गरी न्यूनतम शुल्क तोक्री सो शुल्कमा सिलबन्दी बोलपत्रद्वारा प्रतिस्पर्धाको आधारमा दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले करमुक्त पसलको लागि पैठारी गरेको वस्तु उपदफा (१) मा उल्लिखित व्यक्ति बाहेक अन्य व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा वा बिक्री अनुसार मौज्दात दुरुस्त नदेखिएमा महानिर्देशकले निजबाट त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल र सोको दोब्बर जरिवाना असुल गरी त्यस्तो इजाजतपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(४) करमुक्त पसलको इजाजतपत्र तथा सञ्चालन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-९

वस्तुको आन्तरिक परिवहन तथा अन्तर्राष्ट्रिय पारवहन

७८. वस्तुको आन्तरिक परिवहन: (१) एउटा कार्यालयमा आइपुगेको वस्तु सो कार्यालयबाट जाँचपास नगराई अर्को कार्यालयमा लगी जाँचपास गराउन चाहेमा तोकिए बमोजिमको शर्तको अधीनमा रही पैठारीकर्ताले त्यस्तो वस्तुको विवरण र अर्को कार्यालयमा लगी जाँचपास गराउनुपर्ने कारण सहित भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त निवेदनको व्यहोरा मनासिब देखिएमा भन्सार अधिकृतले उक्त वस्तुमा लाग्ने महसुलको दोब्बर रकम बैङ्क जमानत लिई त्यस्तो वस्तु अर्को कार्यालयमा लैजान आन्तरिक परिवहनको लागि अनुमति दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई जाँचपासको लागि अर्को कार्यालयमा लगेको वस्तु सो भन्सार कार्यालयका भन्सार अधिकृतले उक्त कार्यालयमा पहिलो पटक पैठारी हुन आएको वस्तु सरह जाँचपास गर्नु पर्नेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम लिइएको बैङ्क जमानत सम्बन्धित कार्यालयबाट उक्त वस्तु जाँचपास भएको जानकारी प्राप्त भएपछि तोकिए बमोजिम फुकुवा गरिनेछ।

७९. अन्तर्राष्ट्रिय पारवहन सम्बन्धी व्यवस्था: (१) अन्तर्राष्ट्रिय पारवहनको उद्देश्यले नेपालमा पैठारी गरिएका वस्तु तोकिएको शर्तको अधीनमा रही नेपालको भूभाग हुँदै अर्को कुनै मुलुकमा लैजानको लागि नेपालभित्र प्रवेश हुने कार्यालयदेखि नेपालबाट बाहिर निस्कने कार्यालयसम्म सुरक्षित रूपमा पुऱ्याउने

सुनिश्चितताको लागि नेपाल सरकारले कुनै मुलुकलाई तोकिए बमोजिम अन्तर्राष्ट्रिय पारवहन अनुमति दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय पारवहनको लागि पैठारी हुने वस्तुमा महसुल लाग्ने छैन।

(३) अन्तर्राष्ट्रिय पारवहनको लागि वस्तु आगमन हुने कार्यालय, प्रयोग गर्न पाइने मार्ग तथा प्रस्थान हुने कार्यालयको सम्बन्धमा द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सन्धिमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम र उल्लेख नभएकोमा नेपाल सरकारले तोके बमोजिम हुनेछ।

(४) नेपालमा पारवहनको लागि पैठारी गर्ने वस्तुको सम्बन्धमा अपनाउनु पर्ने प्रक्रिया, पालन गर्नु पर्ने शर्त तथा सुरक्षाका लागि अपनाउनु पर्ने उपाय र कुनै सेवा प्रदान गरे बापत लिइने शुल्क तथा दस्तुर नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोके बमोजिम हुनेछ।

८०. नेपालबाट विदेशी मुलुक हुँदै पुनः नेपालभित्र वस्तु ल्याउने: नेपालको कुनै स्थानबाट विदेशी मुलुक हुँदै पुनः नेपालको अर्को स्थानमा वस्तु ल्याउँदा अपनाउनु पर्ने प्रक्रिया र महसुल सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

८१. विदेशबाट नेपालमा पारवहनको लागि वस्तु ल्याउने र पुनः सोही मुलुकमा लैजाने: विदेशबाट पारवहनको लागि नेपालको कुनै स्थानमा वस्तु ल्याउँदा र पुनः सोही मुलुकमा लैजाँदा अपनाउनु पर्ने प्रक्रिया र महसुल सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-१०

शीघ्र जाँचपास तथा हुलाकबाट गरिने निकासी वा पैठारी

८२. शीघ्र जाँचपासको सुविधा दिन सक्ने: (१) निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित द्रुत सेवा वा कुरियर कम्पनीले हवाई मार्गबाट निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तुको लागि मन्त्रालयले शीघ्र जाँचपासको सुविधा दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शीघ्र जाँचपासको सुविधा दिँदा अपनाइने प्रक्रिया, निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताले पालन गर्नु पर्ने शर्त, बन्देज तथा त्यस्तो सुविधा लागू हुने मिति मन्त्रालयले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोके बमोजिम हुनेछ।

(३) निजी क्षेत्रबाट सञ्चालित द्रुत सेवा वा कुरियर कम्पनीले हवाई मार्गबाट निकासी वा पैठारी गर्ने तोकिए बमोजिमका र तोकिएको मूल्यसम्मका वस्तुमा नेपाल सरकारले तोकिए बमोजिम महसुल छुट दिन सक्नेछ।

८३. हुलाक मार्फत निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु भन्सार अधिकृत समक्ष दाखिला गर्नुपर्ने: (१) हुलाक मार्फत कसैको नाममा पुलिन्दाबाट कुनै वस्तु आएमा सम्बन्धित हुलाक कार्यालयले पुलिन्दा प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई सो कुराको सूचना दिई त्यस्तो पुलिन्दा नजिकको कार्यालयको भन्सार अधिकृत समक्ष जाँचपासको लागि पेश गर्नु पर्नेछ। त्यसरी पेश गरेको पुलिन्दा भन्सार अधिकृतले जाँचपास गरेपछि मात्र हुलाक कार्यालयले सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाईदिनु पर्नेछ।

(२) कसैले हुलाक मार्फत वस्तुको पुलिन्दा निकासी गर्न ल्याएमा सम्बन्धित हुलाक कार्यालयले त्यस्तो वस्तु

नजिकको कार्यालयको भन्सार अधिकृतबाट जाँचपास गराई ल्याएपछि मात्र त्यस्तो पुलिन्दा बुझिलिई चलान गरिदिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि मन्त्रालयले तोकिए बमोजिमका र तोकिएको मूल्यसम्मका वस्तु हुलाक मार्फत निकासी वा पैठारी गर्दा भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गर्न नपर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-११

पूर्वदिश

८४. पूर्वदिश जारी गर्न सक्ने: (१) पैठारीकर्ताले आफूले पैठारी गर्ने वस्तुको वर्गीकरण वा उत्पत्तिको सम्बन्धमा पूर्वदिशको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिएमा महानिर्देशकले तोकिए बमोजिम पूर्वदिश दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वदिश दिनुअघि त्यस्तो वस्तुको वर्गीकरण वा उत्पत्ति सम्बन्धमा परामर्श लिन आवश्यक देखेमा महानिर्देशकले तोकिए बमोजिमको परामर्श समिति गठन गर्न सक्नेछ।

(३) महानिर्देशकले पूर्वदिशको माग गरिएको वस्तुको सम्बन्धमा प्रयोगशाला परीक्षण गराई प्रतिवेदन लिन, सम्बन्धित विषयका विज्ञ वा कुनै सरकारी निकाय वा विश्व भन्सार सङ्गठनको राय लिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वदिश दिँदा वस्तुको वर्गीकरणका सम्बन्धमा दफा ४७ बमोजिम र वस्तुको उत्पत्तिका सम्बन्धमा नेपाल समेत सदस्य रहेको क्षेत्रीय वा

द्विपक्षीय सन्धि वा सम्झौताको प्रतिकूल नहुने गरी दिनु पर्नेछ।

(५) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल पक्ष रहेको क्षेत्रीय वा द्विपक्षीय सन्धि वा सम्झौता बमोजिम उत्पत्तिको मुलुकको आधारमा भन्सार महसुल दर फरक हुने वस्तु बाहेक अन्य वस्तुका सम्बन्धमा वस्तुको उत्पत्ति सम्बन्धी पूर्वदिश दिइने छैन।

(६) पूर्वदिश जारी गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-१२

कसूर र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था

८५. कसूर गरेको मानिने: कसैले यस ऐन विपरीत देहायको कुनै कामकारवाही गरे वा गराएमा यस ऐन अन्तर्गतको कसूर गरेको मानिनेछ:-

- (क) दफा ६ बमोजिम तोकिएको भन्सार क्षेत्र वा बाटो बाहेक अन्यत्रबाट निकासी वा पैठारी गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा वा कुनै वस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा,
- (ख) दफा २० को उपदफा (७) विपरीत काने अन्तर्गत पैठारी भएको सवारी साधनको सम्बन्धमा कुनै कार्य गरे वा गराएमा,
- (ग) दफा २५ बमोजिम वस्तुको विवरण नदिएमा,
- (घ) दफा २६ बमोजिम वाहनको जाँच नगराएमा,

- (ड) दफा २७ बमोजिम महसुल नतिरिएका वा भन्सारबाट जाँचपास नभएका वस्तु ढुवानी गरेमा,
- (च) दफा ३७ बमोजिमको अधिकारप्राप्त अधिकारी बाहेक अन्य व्यक्तिले कार्यालयबाट जाँचपास भई सिलबन्दी गरिएको वस्तु र त्यस्तो वस्तु ढुवानी गरिरहेको साधन खोलेमा, हेरेमा वा जाँच गरेमा,
- (छ) दफा ५० बमोजिम महसुल वा जरिवाना नबुझाई कार्यालय वा भन्सार क्षेत्रबाट वस्तु उठाई लगेमा,
- (ज) दफा ५५ को उपदफा (६) बमोजिम रातो मार्ग (रेड च्यानल) प्रयोग नगरेमा,
- (झ) दफा ५७ बमोजिम घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिन नदिएमा,
- (ञ) दफा ५८ बमोजिम विमानका क्याप्टेन वा चालक दलका सदस्यले वायुयानमा प्रवेश गर्न वा तलासी लिन वा वस्तु जाँच गर्न नदिएमा वा बाधा विरोध गरेमा,
- (ट) दफा ५९ बमोजिम भन्सार अधिकृत वा भन्सारमा खटिएको कर्मचारीले दिएको आदेश बमोजिम वाहन नरोकेमा वा तलासी लिन अवरोध गरेमा वा त्यस्तो वाहन नजँचाई भगाएमा वा भगाउन प्रयत्न गरेमा,
- (ठ) दफा ७१ बमोजिम भन्सारका कर्मचारीको अनुमति नलिई भन्सारको छेकबार पार गरेमा

वा भन्सारका कर्मचारीले वाहन रोक्ने सङ्केत गर्दागर्दै अटेर गरी अगाडि बढेमा,

- (ड) सवारी साधनको धनीले वस्तु चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गर्न जानाजानी आफ्नो सवारी साधन उपलब्ध गराएमा,
- (ढ) सवारी साधनको धनीको सहमति वा जानकारी बिना सवारी चालकले जानाजानी चोरी पैठारी गरेको वा चोरी निकासी गर्न लागेको वस्तु ढुवानी गरेमा,
- (ण) राजस्वमा हानि नोक्सानी पुऱ्याउने उद्देश्यले कार्यालयमा जालसाजी, कीर्ते वा नक्कली कागजात पेश गरेमा,
- (त) महसुल छुल्ने उद्देश्यले वस्तुको मूल्य कम देखाई, जालसाजी, कीर्ते वा नक्कली बीजक बनाई कार्यालयमा पेश गरेमा,
- (थ) कुनै कुरा झुट्टो हो भन्ने जानाजानी प्रज्ञापनपत्र वा कार्यालयमा प्रयोग गरिने लिखतमा लेखेमा, सहीछाप गरेमा, प्रयोग गरेमा वा भन्सार अधिकृतले सही गरेको वा छाप लगाएको लिखत, लाहा, सिलछाप, दस्तखत वा अन्य कुनै चिन्ह वा सङ्केतलाई कीर्ते गरेमा, बदलेमा वा नष्ट गरेमा,
- (द) महानिर्देशक वा कार्यालय प्रमुखको लिखित आदेश बिना कार्यालयमा प्रयोग गरिएको कम्प्युटर प्रणाली वा सो प्रणालीमा रहेको तथ्याङ्क वा अभिलेख कुनै प्रकारले परिवर्तन

गर्ने, मेटाउने, हटाउने, नोक्सानी पुन्याउने, तथ्याङ्क थप्ने, कार्य प्रणालीमा अवरोध पुन्याउने वा कुनै किसिमले हेरफेर गर्ने कार्य गरेमा वा सो प्रणालीमा अनधिकृत पहुँच स्थापित गरेमा वा गर्ने प्रयत्न गरेमा,

- (ध) वस्तुको धनीले वा निजको भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिले वस्तु चोरी गर्नु वा सो वस्तुमा नोक्सानी पुन्याउने मनसायले कुनै भन्सार वेयरहाउस खोलेमा, भन्सार वेयरहाउसमा प्रवेश गरेमा वा सो वेयरहाउसमा रहेको वस्तु कुनै प्रकारले खोलेमा,
- (न) भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु भन्सार अधिकृतको स्वीकृति बेगर हटाएमा वा लगेमा,
- (प) भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु जिम्मामा रहेको कर्मचारी वा व्यक्तिले त्यस्तो वस्तु हराएमा वा नोक्सानी गरेमा,
- (फ) अनधिकृत कर्मचारीले भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु हटाएमा वा हटाउने आदेश दिएमा,
- (ब) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम पूर्ण वा आंशिक महसुल छुट वा सुविधामा पैठारी गरेको वस्तु जुन उद्देश्यले पैठारी गरेको हो त्यस्तो उद्देश्य विपरीत प्रयोग गरेमा, बिक्री गरेमा वा छुट वा सुविधा नपाउने व्यक्तिले पूर्ण वा आंशिक महसुल छुट वा सुविधामा कुनै वस्तु पैठारी गरेमा,

- (भ) भन्सार अधिकृत वा कार्यालयको कर्मचारीलाई यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमले दिएको अधिकार प्रयोग गर्न वा कार्यालयको काममा जानाजानी बाधा अवरोध पुऱ्याएमा,
- (म) चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गरिएको वस्तु लुकाएमा वा जानाजानी राखेमा,
- (य) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा,
- (र) खण्ड (क) देखि खण्ड (य) बमोजिमको कसूर गर्न मद्दत गरेमा वा दुरुत्साहन दिएमा।

८६. सजाय: (१) कसैले दफा ८५ को खण्ड (क), (ख), (ङ), (छ), (ज) र (ठ) बमोजिमको कसूर गरेमा कसूरसँग सम्बन्धित वस्तु जफत गरी एक करोड रुपैयाँसम्मको बिगो भएमा देहाय बमोजिम सजाय हुनेछः-

- (क) दश लाख रुपैयाँसम्म बिगो भएमा बिगो बमोजिम जरिवाना,
- (ख) दश लाख रुपैयाँभन्दा बढी एक करोड रुपैयाँसम्म बिगो भएमा बिगो बमोजिम जरिवाना र देहाय बमोजिमको कैद सजायः-
- (अ) दश लाख रुपैयाँभन्दा बढी पच्चीस लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा एक महिनासम्म कैद,

(आ) पच्चीस लाख रुपैयाँभन्दा बढी पचास लाख रुपैयाँसम्मको बिगोमा एक महिनादेखि तीन महिनासम्म कैद,

(इ) पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढी एक करोड रुपैयाँसम्मको बिगोमा तीन महिनादेखि एक वर्षसम्म कैद ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कसूरको बिगो एक करोड रुपैयाँभन्दा बढी भएमा त्यस्तो वस्तु जफत गरी वस्तुको बिगो बमोजिमको जरिवाना र देहाय बमोजिमको कैद सजाय हुनेछः-

(क) एक करोड रुपैयाँभन्दा बढी तीन करोड रुपैयाँसम्मको बिगोमा एक वर्षदेखि तीन वर्षसम्म कैद,

(ख) तीन करोड रुपैयाँभन्दा बढी बिगोमा तीन वर्षदेखि पाँच वर्षसम्म कैद ।

(३) कसैले देहायको कुनै कसूर गरेमा देहाय बमोजिम सजाय हुनेछः-

(क) दफा ८५ को खण्ड (ग), (च) वा (ज) बमोजिमको कसूर गरेमा दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(ख) दफा ८५ को खण्ड (घ) वा (ट) बमोजिमको कसूर गरेमा नेपालमा दर्ता नभएको वाहन र नेपालमा दर्ता भएको वस्तु सहितको वाहनको हकमा कसूरको बिगो एक करोड रुपैयाँसम्म भएमा उपदफा (१) बमोजिम सजाय, कसूरको बिगो एक करोड

रुपैयाँभन्दा बढी भएमा उपदफा (२) बमोजिमको सजाय र नेपालमा दर्ता भएको खाली (रिक्त) वाहन भएमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(ग) दफा ८५ को खण्ड (झ) बमोजिमको कसूर गरेमा पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना।

(४) दफा ८५ को खण्ड (ड) वा (ढ) बमोजिमको कसूर गरेमा देहाय बमोजिमको सजाय हुनेछः-

(क) उपदफा (१) को खण्ड (क) मा उल्लिखित बिगो बमोजिमको वस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग भएको सवारी साधन सो साधनको धनीको सहमति वा जानकारीमा प्रयोग भएको रहेछ भने त्यस्तो सवारी साधन जफत गरी सवारी साधनको धनीलाई एक लाख रुपैयाँदेखि दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना र सवारी साधनको धनीको सहमति वा जानकारी बिना सवारी चालकले जानाजानी त्यस्तो वस्तु ढुवानी गर्न सो सवारी साधन प्रयोग गरेकोमा त्यस्तो सवारी चालकलाई एक लाख रुपैयाँदेखि दुई लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना,

(ख) उपदफा (१) को खण्ड (ख) वा उपदफा (२) मा उल्लिखित बिगो बमोजिमको वस्तु ढुवानी गर्न प्रयोग भएको सवारी साधन सो साधनको धनीको सहमति वा जानकारीमा प्रयोग भएको रहेछ भने त्यस्तो सवारी साधन जफत गरी सवारी साधनको धनीलाई तीन

लाख रुपैयाँदेखि पाँच लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय र सवारी साधनको धनीको सहमति वा जानकारी बिना सवारी चालकले जानाजानी त्यस्तो वस्तु ढुवानी गर्न सो सवारी साधन प्रयोग गरेकोमा त्यस्तो सवारी चालकलाई एक लाख रुपैयाँदेखि तीन लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय।

(५) दफा ८५ को खण्ड (ण) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई त्यसरी हानि नोक्सानी पुऱ्याएको वा पुऱ्याउने प्रयत्न गरेको महसुल रकमको दुई सय प्रतिशत जरिवाना वा छ महिनादेखि एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ। सरकारी कागजात कीर्ते गरेकोमा प्रचलित कानून बमोजिम कारबाहीको लागि भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित निकाय वा अधिकारी समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ।

(६) दफा ८५ को खण्ड (त) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो वस्तु जफत गरी उक्त वस्तुको भन्सार मूल्यको दुई सय प्रतिशत जरिवाना हुनेछ।

(७) दफा ८५ को खण्ड (थ) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र एक वर्षसम्म कैद सजाय हुनेछ। सरकारी कागजात कीर्ते गरेकोमा प्रचलित कानून बमोजिम कारबाहीको लागि भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित निकाय वा अधिकारी समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ।

(८) दफा ८५ को खण्ड (द) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई एक वर्षसम्म कैद र पाँच लाख रुपैयाँसम्म

जरिबाना हुनेछ। त्यस्तो कसूरबाट महसुल घटाएको, महसुल छलेको वा कुनै प्रकारले दायित्व कम पारिएको पाइएमा त्यसरी हानि पुऱ्याएको महसुल रकमको पाँच गुणाले हुने रकम निजबाट असुल गरिनेछ। सो कार्यबाट कुनै व्यक्तिलाई हानि नोक्सानी भएको रहेछ भने भन्सार अधिकृतले त्यस्तो हानि नोक्सानी समेत कसूर गर्ने व्यक्तिबाट भराइदिन सक्नेछ।

(९) दफा ८५ को खण्ड (घ) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई पच्चीस हजार रुपैयाँदिखि एकलाख रुपैयाँसम्म जरिबाना हुनेछ।

(१०) दफा ८५ को खण्ड (न) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई निजबाट सो वस्तु दाखिला गराई सो वस्तुको मूल्य बमोजिम जरिबाना गरी छ महिनासम्म कैद र वस्तु दाखिला हुन नसकेमा वस्तुको मूल्यको दोब्बर जरिबाना गरी छ महिनासम्म कैद हुनेछ।

(११) दफा ८५ को खण्ड (प) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिबाट सो वस्तुको मूल्य र लाग्ने महसुल असुल गरी दश हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना हुनेछ।

(१२) दफा ८५ को खण्ड (फ) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ।

(१३) दफा ८५ को खण्ड (ब) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल असुल गरी त्यस्तो वस्तुको मूल्यको शत प्रतिशत जरिबाना हुनेछ।

(१४) दफा ८५ को खण्ड (भ) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्ति सरकारी कर्मचारी भएमा निजलाई दश हजार

रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना वा एक वर्षसम्म कैद वा दुवै सजाय र अन्य व्यक्ति भए दश हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ।

(१५) दफा ८५ को खण्ड (म) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिबाना गरी त्यस्तो वस्तु जफत गरिने छ।

(१६) दफा ८५ को खण्ड (य) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई कसूरको अवस्था र गम्भीरता हेरी पाँच हजार रुपैयाँदेखि एकलाख रुपैयाँसम्म जरिबाना हुनेछ।

(१७) दफा ८५ को खण्ड (र) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई कसूरदारलाई भए सरहको सजाय हुनेछ।

(१८) यस ऐन बमोजिम जफत गर्नु पर्ने देखिए तापनि उपभोग भइसकेका वा पत्ता नलागेका वस्तुको बिगो बराबरको रकम सम्बन्धित व्यक्तिबाट असुल गर्न सकिनेछ।

८७. वस्तुको विवरण फरक पारी घोषणा गरेमा सजाय हुने: कुनै घोषणाकर्ताले वस्तु घोषणा गर्दा देहाय बमोजिमको विवरण फरक पारी घोषणा गरेमा भन्सार अधिकृतले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछ:-

(क) पैठारी गरेको वस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार तथा गुणस्तर सही भए तापनि परिमाण घटी गरी घोषणा गरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई त्यसरी घटी परिमाण घोषणा गरेजति वस्तुको मूल्यको शत प्रतिशत जरिबाना र लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न,

- (ख) पैठारी गरेको वस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार र गुणस्तर तथा परिमाण सही भए तापनि उत्पत्तिको मुलुक फरक पारी घोषणा गरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलको पच्चीस प्रतिशत रकम जरिवाना र लाग्ने महसुल लिई त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न,
- (ग) पैठारी गरेको एउटा वस्तुलाई अर्कै वस्तु भनी वा एक प्रकारको पदार्थबाट निर्मित वस्तुलाई अर्कै प्रकारको पदार्थबाट निर्मित वस्तु भनी वा वस्तुको प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार, तौल वा गुणस्तरमध्ये सबै वा कुनै कुरा फरक पारी घोषणा गरेमा वा कुनै वस्तु घोषणा नै नगरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई त्यस्तो वस्तुको मूल्य बराबर जरिवाना गरी सो वस्तु जफत गर्न वा निजबाट वस्तुको मूल्यको दुई सय प्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल असुल गरी त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न,
- (घ) पैठारी गरेको वस्तु वा सोको प्याकिङ्गमा नै त्यस्तो वस्तुको पहिचान हुने ब्राण्ड, कम्पनी, मोडेल, आइटम नम्बर वा यस्तै कुनै विवरण स्पष्ट अङ्कित भएकोमा त्यस्तो वस्तु स्पष्ट पहिचान हुने विवरण नखुलाई घोषणा गरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई वस्तुमा लाग्ने

महसुलको पचास प्रतिशत जरिबाना र लागने महसुल असुल गरी त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न,

(ङ) निकासी हुने वस्तुको वास्तविक परिमाणभन्दा बढी परिमाण उल्लेख गरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई त्यसरी बढी घोषणा गरिएजति वस्तुको मूल्यको दुई सय प्रतिशत जरिबाना गरी सो व्यहोरा कम्प्युटर प्रणाली वा प्रज्ञापनपत्रमा उल्लेख गरी वस्तु जाँचपास गर्न,

(च) निकासी हुने वस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार, तौल वा गुणस्तरमध्ये सबै वा कुनै विवरण फरक पारी घोषणा गरेमा त्यस्तो वस्तु जफत गरी त्यस्तो घोषणाकर्तालाई वस्तुको मूल्य बराबर जरिबाना गर्न,

(छ) वस्तु वा सोको प्याकिङमा उल्लिखित वस्तुसँग सम्बन्धित कुनै पनि विवरण मेटेको, च्यातेको, खुर्केको, बदलेको वा लेबल हटाएको पाइएमा त्यस्तो वस्तु जफत गर्न वा त्यस्तो वस्तुको मूल्य बराबर जरिबाना र लागने महसुल लिई जाँचपास गर्न,

(ज) कुनै वस्तु महानिर्देशकबाट एकपटक वर्गीकरण भइसकेको वा पूर्वदिश दिइसकेको वा कुनै कार्यालयबाट वर्गीकरण भई जाँचपास भइसकेकोमा त्यस्तै वस्तु पुनः पैठारी गर्दा

महसुल छल्ने मनसायले सोही पैठारीकर्ताले वर्गीकरण फरक पारी घोषणा गरेमा त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने भन्सार महसुलको शत प्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल असुल गरी जाँचपास गर्न,

(झ) घोषणाकर्ताले दफा २८ को उपदफा (४) बमोजिम विद्युतीय माध्यमबाट कम्प्युटर प्रणालीमा वस्तुको विवरण घोषणा गर्दा संलग्न गर्नु पर्ने तोकिएका कागजात गलत रूपमा संलग्न गरेमा त्यस्तो घोषणाकर्तालाई सो घोषणा बमोजिम लाग्ने महसुलको दश प्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल असुल गरी त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्न।

८८. भौतिक जाँच नगरी जाँचपास भएको वस्तु फरक परेमा सजाय हुने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ३१ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (ख) वा (ग) बमोजिम भौतिक जाँच नगरी जाँचपास भएका वस्तु घोषणाकर्ताले भन्सार क्षेत्रबाट बाहिर लैजानु अघि वा भन्सार क्षेत्र बाहिर लगिसकेपछि भन्सार अधिकृत वा अन्य अधिकारप्राप्त अधिकारीले यस ऐन बमोजिम पुनः जाँच गर्दा वस्तुको नाम, प्रकृति, भौतिक विशेषता, चारित्रिक गुण, नाप, आकार, तौल, गुणस्तर वा परिमाण घोषणा गरेको भन्दा फरक पाइएमा भन्सार अधिकृतले त्यसरी विवरण फरक पारी घोषणा गरे बापत विवरण फरक पाइएजति वस्तुको मूल्यको पाँच सय प्रतिशत जरिवाना र लाग्ने महसुल असुल गरी वस्तु छाडिदिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बुझाउनु पर्ने जरिवाना र महसुल रकममा त्यस्तो वस्तु जाँचपास हुँदाका बखत बुझाइएको महसुल रकम मिलान गर्न वा घटाउन पाइने छैन।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सजाय पाएको निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर खारेज गर्न भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनु पर्नेछ।

८९. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिलाई सजाय हुनेः (१) दफा ८७ वा ८८ बमोजिमको कार्यमा भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि संलग्न भएको पाइएमा त्यस्तो भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिलाई भन्सार अधिकृतले पच्चीस हजार रुपैयाँदेखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा एक महिनादेखि छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिलाई सजाय गरिएको कारणले मात्र वस्तुको धनीले यस ऐन बमोजिम हुने सजाय वा जरिवानाबाट उन्मुक्ति पाउने छैन।

९०. कर्मचारीलाई विभागीय कारबाही गर्नेः (१) विभाग र कार्यालयको कर्मचारीले देहाय बमोजिमको कुनै कार्य गरेको पाइएमा विभागको कर्मचारी र कार्यालय प्रमुखको हकमा महानिर्देशकले र कार्यालयको अन्य कर्मचारीको हकमा सो कार्यालयको प्रमुखले प्रचलित कानून बमोजिम विभागीय कारबाही गर्न सक्नेछः-

(क) लापरवाहीपूर्वक कार्य गरी राजस्वमा हानि नोक्सानी पुऱ्याउने,

- (ख) बदनियतपूर्वक काम गरी सेवाग्राहीलाई दुःख दिने,
- (ग) कार्यालयमा कार्यरत रहँदा दफा १६ बमोजिम तोकिएको पोशाक, चिन्ह र परिचयपत्र नलगाउने,
- (घ) यो ऐन वा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम महानिर्देशकले दिएको आदेश वा निर्देशनको पालना नगर्ने, वा
- (ङ) यस ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत अन्य कुनै कार्य गर्ने।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अन्य प्रचलित कानून बमोजिम भ्रष्टाचार मानिने कार्य गरेको पाइएमा त्यस्तो कर्मचारीलाई कारबाहीका लागि सम्बन्धित निकाय समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ।

९१. कारबाहीको सूचना र हदम्यादा: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम गरेको कुनै कामको सम्बन्धमा भन्सार अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई मुद्दा चलाउने कारण र वादी वा निजको वारेसको नाम र ठेगाना खोली लिखित सूचना सम्बन्धित भन्सार अधिकृत वा कर्मचारीलाई बुझाएको वा हुलाकद्वारा रजिष्टर गरी पठाएको र त्यसको एक प्रति महानिर्देशक समक्ष पेश गरेको दुई महिना ननाघी त्यस्तो कर्मचारी उपर कुनै मुद्दा चलन सक्नेछैन।

९२. हानि नोक्सानी भएको रकम भराइदिन सक्ने: (१) भन्सार सम्बन्धी काम गर्ने कुनै कर्मचारीलाई निजको सेवाको शर्त सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम विभागीय कारबाही

चलाइएकोमा सो कानूनमा तोकिएको सजाय अपर्याप्त भयो भन्ने अख्तियारवालालाई लागेमा त्यस्तो कर्मचारीले गरेको देहायको कुनै कार्यबाट कसैलाई हानि नोक्सानी पुगेको रहेछ भने त्यस्तो हानि नोक्सानी बापत निजबाट सबै वा केही रकम भराइदिन अख्तियारवालाले आदेश दिन सक्नेछः-

- (क) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको व्यवस्था लापरबाहीपूर्वक उल्लङ्घन गरेमा,
- (ख) नेपाल सरकारलाई हानि नोक्सानी हुने गरी कुनै काम लापरबाही वा बदनियतपूर्वक गरेमा,
- (ग) कुनै विवरण आफ्नो वा अन्य कसैको फाइदाको लागि वा कसैलाई नोक्सान पार्ने नियतले प्रकाश गरेमा वा आफूलाई सुम्पेको कामसँग सम्बन्धित गोप्य राख्नु पर्ने कुरा कसैलाई व्यक्त गरेमा, देखाएमा वा दिएमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अख्तियारवालाले दिएको आदेश उपर सम्बन्धित कर्मचारीले प्रचलित कानून बमोजिम पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

९३. प्रचलित कानून बमोजिम सजाय हुनेः यस ऐन अन्तर्गतको कुनै कसूर अन्य प्रचलित सङ्घीय कानून बमोजिम पनि कसूर हुने रहेछ भने सो कसूरमा त्यस्तो कानून बमोजिम कारबाही र सजाय गर्न यस ऐनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन।

परिच्छेद-१३

मुद्दाको अनुसन्धान, तहकिकात र दायरी

१४. नेपाल सरकार वादी हुने: दफा ८६ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुने कसूर सम्बन्धी मुद्दा नेपाल सरकार वादी हुनेछ।
१५. मुद्दा हेर्ने वा सजाय गर्ने अधिकारी: दफा ९४ बमोजिम नेपाल सरकार वादी हुने मुद्दाको शुरु कारबाही र किनारा सम्बन्धित जिल्ला अदालतले र सो बाहेक अन्य मुद्दाको शुरु कारबाही र किनारा भन्सार अधिकृतले गर्नेछ।
१६. अनुसन्धान अधिकृत तोक्नु पर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम पक्राउ गरी भन्सार अधिकृत समक्ष पेश गरिएको व्यक्ति वा भन्सार अधिकृतले जारी गरेको सूचनाको म्यादभित्र उपस्थित भएको व्यक्ति वा कारबाहीको लागि कब्जामा लिई बुझाइएको तोकिए बमोजिमको रकम भन्दा बढी मूल्यको वस्तुको सम्बन्धमा अनुसन्धान, तहकिकात गरी कारबाही गर्नु पर्ने देखिएमा त्यस्तो मुद्दाको अनुसन्धान, तहकिकात गर्न भन्सार अधिकृतले कार्यालयको कुनै कर्मचारीलाई अनुसन्धान अधिकृतको रूपमा काम गर्न तोक्नु पर्नेछ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम अनुसन्धान अधिकृत तोकदा सम्भव भएसम्म अधिकृतस्तरको कर्मचारी तोक्नु पर्नेछ।

१७. अनुसन्धान अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) दफा १६ बमोजिम तोकिएको अनुसन्धान अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) मुद्दाको अनुसन्धानको सिलसिलामा अभियुक्तको बयान लिने, मुद्दासँग सम्बन्धित प्रमाण सङ्कलन गर्ने, मुद्दासँग सम्बन्धित देखिएका अन्य व्यक्तिलाई म्याद जारी गरी झिकाउने, बुझ्ने,
- (ख) कुनै घर, भवन, पसल, गोदाम वा ठाउँको खानतलासी लिने,
- (ग) कसूरसँग सम्बन्धित व्यक्ति फरार भएमा निजलाई पक्राउ गर्ने वा गर्न लगाउने,
- (घ) मुद्दाको अनुसन्धानको सिलसिलामा तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट अभियोग लागेको व्यक्ति कसूरदार हुन सक्ने देखिएमा निजबाट उक्त कसूरमा यस ऐन बमोजिम हुन सक्ने कैद, जरिवाना बापतको रकम र बिगो समेत असुल गर्नु पर्नेमा त्यस्तो बिगो बराबरको रकम समेत खाप्ने गरी नगद धरौटी माग गर्ने र निजले धरौटी दाखिला गरेमा तारिखमा राखी मुद्दाको अनुसन्धान, तहकिकात गर्ने,
- (ङ) खण्ड (घ) बमोजिम माग गरेको नगद धरौटी दाखिला नगरेमा मुद्दा हेर्ने अधिकारीको अनुमति लिई थुनामा राखी मुद्दाको कारबाही गर्ने,

(च) खण्ड (घ) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि थुनामा नराखेको खण्डमा निजले प्रमाण लोप गराउन सक्ने वा भाग्ने वा पछि पक्राउ गर्न सकिने न्यून सम्भावना रहेकोमा त्यस्तो अभियुक्तलाई थुनामा राखी मुद्दाको अनुसन्धान गर्ने।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम कैद बापतको धरौटी लिँदा एक दिन कैद बराबर तीन सय रुपैयाँका दरले लिनु पर्नेछ।

(३) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसन्धानको सिलसिलामा पेश हुन आएका वस्तुमध्ये जीवित जनावर वा छिटो नाश हुन सक्ने वस्तु वा गुणस्तर कायम राख्न वा स्थानको अभावले वा सुरक्षाको दृष्टिले कार्यालयमा वा भन्सार वेयरहाउसमा राख्न नमिल्ने वा नसकिने वस्तु भएमा अनुसन्धान अधिकृतले तोकिए बमोजिम तुरुन्त लिलाम बिक्री गरी प्राप्त रकम धरौटीमा राख्न वा त्यस्तो वस्तु कुनै सरकारी निकायमा दाखिला गर्न पठाउन सक्नेछ।

९८. मुद्दा दायर गर्नु पर्ने: (१) अनुसन्धान अधिकृतले यस ऐन बमोजिमको कसूरमा अनुसन्धानको काम शुरु गरेको पच्चीस दिनभित्र अनुसन्धान सम्पन्न गरी मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष मुद्दा दायर गर्नु पर्नेछ।

(२) दफा ९४ बमोजिम नेपाल सरकार वादी हुने मुद्दाको हकमा उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा दायर गर्दा सरकारी वकिलबाट निर्णय भएको हुनु पर्नेछ।

९९. थुनुवा पुर्जा दिनु पर्ने: यस ऐन बमोजिम अनुसन्धान अधिकृत वा मुद्दा हेर्ने अधिकारीले कुनै व्यक्तिलाई थुनामा राख्दा त्यसरी थुनामा राख्नु पर्नाको कारण र सोको कानूनी आधार खुलाई तोकिए बमोजिमको ढाँचामा थुनुवा पुर्जा दिनु पर्नेछ।
१००. थुनामा राख्न सकिने अधिकतम अवधि: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अभियुक्तलाई पुर्पक्षको लागि थुनामा राख्दा निज उपर लगाइएको अभियोग प्रमाणित भएमा हुन सक्ने अधिकतम कैदको सजायको अवधिभन्दा बढी अवधिसम्म थुनामा राखिने छैन।

परिच्छेद-१४

मुद्दाको कारबाही, निर्णय र कार्यान्वयन

१०१. मुद्दाको कारबाही प्रारम्भ गर्नु पर्ने: यस ऐन बमोजिम कुनै कसूरका सम्बन्धमा दफा ९८ बमोजिम मुद्दा दायर भएपछि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो मुद्दाको कारबाही तुरुन्त प्रारम्भ गर्नु पर्नेछ।
१०२. अभियुक्तको बयान गराउनु पर्ने: (१) यस ऐन बमोजिमको कुनै कसूरको सम्बन्धमा अभियुक्त उपस्थित भएपछि भन्सार अधिकृतले निज उपर लगाइएको अभियोग, तत्सम्बन्धी विवरण, अनुसन्धान अधिकृत वा उजूरवालाले पेश गरेको प्रमाण तथा अभियोगपत्रमा लिएको सजायको मागदाबी स्पष्ट रूपमा पढेर सुनाउनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अभियोगपत्र सुनाइसकेपछि त्यस्तो अभियोगको सम्बन्धमा भन्सार अधिकृतले निजको लिखित बयान लिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम बयान लिँदा बुझ्नुपर्ने कुनै कुरा छुट भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो अभियुक्तलाई उपस्थित गराउन लगाई निजसँग छुट कुराको पुनः बयान लिन सक्नेछ।

१०३. मुद्दाको निर्णय तत्काल गर्न सक्ने: (१) कुनै अभियुक्तले निज उपर लागेको कसूरको आरोप स्वीकार गरी भन्सार अधिकृत समक्ष साविती बयान दिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो बयानको सत्यता र विश्वसनीयतालाई समेत विचार गरी अन्य कुनै प्रमाण बुझ्नु पर्ने नदेखिएमा मुद्दाको निर्णय तत्काल गर्न सक्नेछ।

(२) कुनै अभियुक्तले निजलाई लागेको आरोपको सम्बन्धमा आंशिक रूपमा सावित भएमा भन्सार अधिकृतले निज सावित नभएको हदसम्मको विषयमा थप प्रमाण बुझ्ने आदेश दिन सक्नेछ।

१०४. थुना वा तारेखमा राखी कारवाही गर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम कुनै अभियुक्त तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट कसूरदार देखिने भएमा वा कसूरदार हो भन्ने विश्वास गर्ने कुनै मनासिब आधार भएमा भन्सार अधिकृतले निजलाई उक्त कसूरमा यस ऐन बमोजिम हुन सक्ने कैद, जरिवाना बापतको रकम र बिगो समेत असुल गर्नु पर्नेमा सो बराबरको रकम समेत खाम्ने गरी नगद धरौटी माग गर्न सक्नेछ। त्यसरी माग गरिएको धरौटी रकम

अभियुक्तले दाखिला गरेमा निजलाई तारिखमा राखी मुद्दाको कारबाही गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम माग गरेको नगद धरौटी दाखिला नगरेमा वा गर्न नसकेमा वा कुनै अभियुक्तलाई थुनामा नराखेमा निजले प्रमाण लोप गराउन सक्ने वा भाग्ने वा पछि पक्राउ गरी मुद्दाको कारबाही गर्नसक्ने सम्भावना कम रहेमा त्यस्तो अभियुक्तलाई भन्सार अधिकृतले पुर्पक्षको लागि थुनामा राख्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कैद बापतको धरौटी लिँदा दफा ९७ को उपदफा (२) मा लेखिएको दर बमोजिम लिनु पर्नेछ।

(४) कुनै अभियुक्तबाट धरौटी लिँदा तोकिएको तारिखमा उपस्थित नभएमा धरौटी जफत हुने शर्त उल्लेख गरी तोकिए बमोजिमको ढाँचामा कागज गराउनु पर्नेछ।

१०५. आदेश पर्चा खडा गर्नु पर्ने: यस ऐन बमोजिम कुनै अभियुक्तलाई थुनामा राख्दा, थुनामा राखिएको अभियुक्तलाई छोड्दा वा कुनै अभियुक्तसँग धरौटी लिँदा कारण सहितको आदेश पर्चा खडा गर्नु पर्नेछ।

१०६. समाहान वा पक्राउ पुर्जी जारी गर्ने: (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन अन्तर्गतको कसूर सम्बन्धी मुद्दामा उजुरीसाथ उपस्थित नभएका अभियुक्तलाई उपस्थित गराउन भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित अभियुक्तका नाममा पन्ध्र दिनको म्याद दिई तोकिए बमोजिम समाहान जारी गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अभियुक्त भागी पुनः पक्राउ हुन नसक्ने सम्भावना छ भन्ने विश्वास गर्नु पर्ने मनासिब कारण भएमा वा समाहानमा तोकिएको म्यादमा अभियुक्त कार्यालयमा उपस्थित नभएमा त्यस्तो अभियुक्तको हकमा भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिम पक्राउ पुर्जी जारी गर्न सक्नेछ।

१०७. म्याद थाम्न र वारिस नियुक्त गर्न नपाइने: यस ऐन अन्तर्गतको कसूर सम्बन्धी मुद्दामा दफा १०६ बमोजिम जारी भएको म्याद थाम्न र वारिस नियुक्त गर्न पाइने छैन।

१०८. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने: भन्सार अधिकृतलाई यस ऐनको प्रयोजनको लागि सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने, लिखत पेश गर्न लगाउने र मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम शुरु अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

१०९. धरौटी जफत हुने: (१) यस ऐन बमोजिम धरौटी राख्ने व्यक्ति कार्यालयबाट तोकिएको तारिखमा उपस्थित नभएमा निजले राखेको धरौटी जफत हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै अभियुक्तसँग दफा १०४ बमोजिम धरौटी लिई मुद्दाको कारबाही गरिएकोमा सो मुद्दाको निर्णय हुँदा अभियोग प्रमाणित भएमा निजले तिर्नु बुझाउनु पर्ने जरिवाना बापतको रकम उक्त धरौटीबाट सदरस्याहा गरी असुल गरिने छ। तारिख गुजारेको आधारमा मात्र पुनः जरिवानाको रकम असुल गरिने छैन।

११०. मुद्दा निर्णय गर्नु पर्ने अवधि र ढाँचा: (१) यस ऐन बमोजिमको मुद्दामा प्रमाण बुझ्ने कार्य समाप्त भएको सामान्यतया पैंतालीस दिनभित्र भन्सार अधिकृतले मुद्दाको निर्णय गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अवधिभित्र निर्णय गर्न नसकिएमा कारण खुलाई महानिर्देशकलाई त्यसको जानकारी गराउनु पर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम मुद्दाको निर्णय गर्दा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तोकिए बमोजिमका कुरा खुलाउनु पर्नेछ।

१११. निर्णय कार्यान्वयन गर्ने: यस ऐन बमोजिमको मुद्दामा भएको निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-१५

जफत वा खरिद गरिएका वा कब्जामा लिइएका वस्तुको व्यवस्थापन

११२. जफत वा खरिद गरिएका वस्तु व्यवस्थापन गर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम जफत गरिएका वा दफा ४४ को उपदफा (२) बमोजिम खरिद गरिएका वस्तु देहायकामध्ये कुनै तरिकाले व्यवस्थापन गर्न सकिनेछ:-

(क) मन्त्रालयले निर्णय गरी कुनै सरकारी निकायलाई हस्तान्तरण गर्न,

(ख) तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न,

(ग) खण्ड (ख) बमोजिम लिलाम बिक्री हुन नसकेको वा कुनै किसिमले प्रयोगमा ल्याउन नसकिने अवस्थाको वस्तु भएमा तोकिए बमोजिम सडाउन, गलाउन वा नष्ट गर्न,

(घ) वस्तु लिलाम बिक्री गर्नुभन्दा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिलाई वितरण गर्नको लागि सम्बन्धित सरकारी निकायलाई दिँदा बढी उपयोगी हुने देखिएमा मन्त्रालयको स्वीकृति लिई भन्सार अधिकृतले त्यस्तो सरकारी निकायलाई हस्तान्तरण गर्न।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि जफत भई वा कार्यालयबाट नछुटाई नेपाल सरकारको नाममा दाखिल हुन आएको सुन, चाँदी, जवाहिरात वा प्रचलित कानून बमोजिम इजाजत लिएर मात्र बिक्री गर्न पाइने वस्तु वा बहुमूल्य खनिज पदार्थको लिलाम बिक्री वा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

तर चाँदीका गरगहना वा चाँदीका अन्य तयारी वस्तु भन्सार अधिकृतले उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ।

(३) यस ऐन बमोजिम कब्जामा लिइएको कुनै वस्तु सड्ने, गल्ने वा पुरानो भई मूल्य घट्न जाने वा भन्सार वेयरहाउस वा स्थानको अभावले राख्न कठिनाई भएमा भन्सार अधिकृतले मुद्दाको निर्णय गर्नु अगावै तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त रकम कार्यालयले धरौटी खातामा आम्दानी बाँध्नु पर्नेछ।

(५) दफा ९७ को उपदफा (३) वा यस दफा बमोजिम लिलाम बिक्रीबाट प्राप्त हुन आएको रकम वस्तुको धनीले माग गरी निवेदन दिएमा देहायको अवस्थामा मात्र त्यस्तो रकम कार्यालयले निजलाई भुक्तानी दिनेछ:-

(क) चोरी पैठारी वा चोरी निकासीको अभियोगमा यस ऐन बमोजिम पक्राउ परी लिलाम बिक्री गरिएको वस्तु चोरी पैठारी वा चोरी निकासी गरेको नठहर्ने गरी मुद्दाको अन्तिम निर्णय भएकोमा त्यस्तो निर्णय भएको मितिले पैतीस दिनभित्र निवेदन दिएमा, वा

(ख) दफा ४९ को उपदफा (४) वा दफा ६७ बमोजिम जफत भई लिलाम बिक्री गरिएको वस्तु आफ्नो हो भनी सम्बन्धित व्यक्तिले भन्सार अधिकृत समक्ष लिलाम बिक्री भएको मितिले पैतीस दिनभित्र प्रमाण सहित उपदफा (६) बमोजिमको रकम कटाई बाँकी रहेको रकम फिर्ता पाउँ भनी निवेदन पेश गरेमा र त्यस्तो प्रमाणबाट सो वस्तु निजको हो भन्ने कुरा पुष्टि भएमा।

(६) उपदफा (५) बमोजिम कार्यालयले भुक्तानी दिँदा देहाय बमोजिमको रकम कटाएर बाँकी रकम मात्र भुक्तानी दिनु पर्नेछः-

(क) वस्तु लिलाम बिक्री गर्दा लिलाम बिक्री गरेको मूल्यमा लागेको कर र सो वस्तु भण्डारण गर्ने प्रयोजनमा लागेको खर्च वा विलम्ब शुल्क र लिलाम बिक्री गर्ने प्रयोजनमा लागेको खर्च, र

(ख) जुन वस्तु लिलाम बिक्री गरिएको हो त्यस्तै वस्तु सामान्य रूपमा पैठारी हुँदा लिलाम

बिक्री भएका दिन लाग्न सक्ने महसुल रकम र व्याज लागेकोमा सो रकम समेत।

११३. कब्जामा लिएको सवारी साधनको व्यवस्थापन: (१) चोरी निकासी वा चोरी पैठारीमा प्रयोग भई कार्यालयमा दाखिला हुन आएको सवारी साधन स्थानको अभाव वा संरक्षण गर्न नसकिने कारणबाट सो कार्यालयमा राखि राख्न उपयुक्त नदेखिएमा भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिमको समितिबाट त्यस्तो सवारी साधनको मूल्य कायम गराई तोकिए बमोजिम लिलाम बिक्री गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यस्तो सवारी साधनको धनीले उपदफा (१) बमोजिम कायम भएको मूल्य तथा सो मूल्यमा प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने कर तथा अन्य शुल्क वा दस्तुर बापत लाग्ने रकम नगद धरौटी राखी सो सवारी साधन छुटाई लैजान निवेदन दिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो सवारी साधन निजलाई फिर्ता दिन सक्नेछ। त्यसरी फिर्ता दिएको सवारी साधन मुद्दाको किनारा हुँदा जफत हुने ठहरेमा कार्यालयले त्यस्तो सवारी साधनको धनीले राखेको धरौटी रकम सदरस्याहा गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम धरौटी लिई फिर्ता दिइएको सवारी साधन जफत नहुने ठहर भएमा सवारी धनीले राखेको धरौटी रकम कार्यालयले तोकिए बमोजिम निजलाई फिर्ता दिनु पर्नेछ।

प्रशासकीय पुनरावलोकन तथा पुनरावेदन

११४. प्रशासकीय पुनरावलोकनः (१) कार्यालय प्रमुख बाहेक कार्यालयका अन्य कर्मचारीले गरेको आदेश वा निर्णयको सम्बन्धमा त्यस्तो आदेश वा निर्णयमा चित्त नबुझ्ने पक्षले त्यस्तो आदेश वा निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र कार्यालय प्रमुख समक्ष पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भन्सार अधिकृतले गरेको भन्सार मूल्य निर्धारण र वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धी आदेश वा निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो आदेश वा निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र महानिर्देशक समक्ष पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(३) यस ऐन बमोजिम चोरी निकासी वा चोरी पैठारीको कसूर मानिने मुद्दा र सोसँग सम्बन्धित विषयमा बाहेक कार्यालयको प्रमुखले गरेको भन्सार मूल्य निर्धारण, वस्तु वर्गीकरण लगायत अन्य आदेश वा निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले तोकिए बमोजिमका कागजात तथा सम्भव भएसम्म त्यस्तो वस्तुको नमूना सहित पुनरावलोकनको लागि तीस दिनभित्र महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम निवेदन दिँदा निवेदन साथ कागजात पेश गर्न नसकेमा महानिर्देशकले तोकिए बमोजिमको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(५) उपदफा (२) वा (३) बमोजिम निवेदन दिँदा जुन आदेश वा निर्णयको विरुद्ध निवेदन दिने हो त्यस्तो आदेश

वा निर्णय बमोजिम लागेको महसुल र जरिवाना लागेको भए सो समेत बुझाएको वा सो बराबरको रकम सम्बन्धित कार्यालयमा धरौटी राखेको निस्सा समेत निवेदन साथ संलग्न हुनु पर्नेछ।

तर त्यस्तो महसुल वा जरिवानाको रकम बुझाउन नसकी थुनामा रहेको व्यक्तिले पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन चाहेमा धरौटी नराखी निवेदन दिन सक्नेछ।

(६) प्रशासकीय पुनरावलोकन सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

११५. प्रशासकीय पुनरावलोकन उपर निर्णय गर्ने: (१) दफा ११४ बमोजिम पर्न आएको पुनरावलोकनको निवेदन उपर महानिर्देशकले साठी दिनभित्र र कार्यालय प्रमुखले सात दिनभित्र निर्णय गरिसक्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम महानिर्देशक वा कार्यालय प्रमुखले निर्णय गर्दा आवश्यक जाँचबुझ गरी शुरुको आदेश वा निर्णय केही वा पूरै सदर वा बदर गरिदिन वा पुनः निर्णयका लागि आदेश दिन वा यस ऐन बमोजिम आधार र कारण खुलाई आफैले निर्णय गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा उल्लिखित म्यादभित्र महानिर्देशक वा कार्यालय प्रमुखले निर्णय दिन नसकेको मनासिब कारण भएमा त्यस्तो म्याद समाप्त हुनु अगावै निवेदकलाई सोको कारण सहितको जानकारी दिनु पर्नेछ।

(४) महानिर्देशकले यस दफा बमोजिम वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धमा पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन उपर निर्णय गर्दा दफा ४७ को उपदफा (१) को अधीनमा रही दफा ४८ को उपदफा (३) बमोजिम गर्न सक्नेछ।

(५) महानिर्देशकले वस्तुको भन्सार मूल्याङ्कन सम्बन्धमा पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन उपर निर्णय गर्दा दफा ४२ को अधीनमा रही गर्नु पर्नेछ।

(६) महानिर्देशकले वस्तुको वर्गीकरण सम्बन्धी विषयमा पुनरावलोकनको निर्णय गर्दा कुनै अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग राय माग गरेको अवस्थामा उपदफा (१) बमोजिमको समयावधि लागू हुने छैन।

(७) यस दफा बमोजिम पुनरावलोकनको निवेदन उपर निर्णय गर्दा आधार र कारण समेत खुलाउनु पर्नेछ।

(८) कार्यालय प्रमुखले पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदन उपर उपदफा (१) बमोजिमको म्यादभित्र निर्णय गर्न नसकेमा मर्कापर्ने व्यक्तिले त्यसरी म्याद नाघेको तीस दिनभित्र महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(९) उपदफा (८) बमोजिम कसैको निवेदन पर्न आएमा महानिर्देशकले तत्सम्बन्धमा यथाशीघ्र निर्णय गर्न सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखलाई आदेश दिनु पर्नेछ।

(१०) यस दफा बमोजिम पुनरावलोकनको निवेदन उपर महानिर्देशक वा कार्यालय प्रमुखले गरेको आदेश वा निर्णयको लिखित जानकारी सम्बन्धित कार्यालयले तीन दिनभित्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनु पर्नेछ।

११६. पुनरावेदन: (१) यस ऐन बमोजिम महानिर्देशक, भन्सार अधिकृत वा भन्सार परीक्षकले देहायको विषयमा गरेको आदेश वा निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो आदेश वा निर्णयको जानकारी प्राप्त भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ:-

- (क) दफा ११५ बमोजिम भन्सार मूल्य निर्धारण सम्बन्धमा गरेको पुनरावलोकनको निर्णय,
(ख) परिच्छेद-१८ बमोजिम महसुल निर्धारण वा जरिवाना गर्ने गरी गरेको निर्णय,
(ग) दफा ८६, ८७, ८८ र ८९ बमोजिम भन्सार अधिकृतले गरेको सजाय।

तर दफा ८६ बमोजिम जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय उपर सम्बन्धित उच्च अदालतमा पुनरावेदन गर्न सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले जुन निर्णय वा आदेशका विरुद्ध पुनरावेदन गर्ने हो त्यस्तो निर्णय वा आदेश बमोजिम लागेको महसुल र जरिवानाको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालय वा जाँचपास परीक्षण कार्यालयमा बुझाएको वा धरौटी राखेको हुनुपर्नेछ।

तर त्यस्तो महसुल र जरिवानाको रकम बुझाउन नसकी थुनामा रहेको व्यक्तिले धरौटी नराखी पुनरावेदन गर्न सक्नेछ।

(३) प्रचलित अन्य सङ्घीय कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ११४ बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्ने व्यवस्था भएकोमा पुनरावलोकनको निर्णय भएपछि मात्र त्यस्तो निर्णयमा चित्त नबुझेमा यस दफा बमोजिम पुनरावेदन गर्न सकिनेछ।

(४) यस दफा बमोजिम पुनरावेदन गरेको सात दिनभित्र पुनरावेदकले पुनरावेदनको प्रतिलिपि सम्बन्धित कार्यालय वा जाँचपास परीक्षण कार्यालयमा अनिवार्य रूपमा दिनु पर्नेछ।

परिच्छेद-१७

भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि

११७. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि नियुक्त गर्न सक्नेः (१) कुनै वस्तुको धनीले निकासी वा पैठारी गर्ने वस्तु कार्यालयबाट तोकिए बमोजिम आफैँले छुटाई लैजान नसक्ने भएमा वा कार्यालयसँग सम्बन्धित कुनै कार्य आफैँले नगरी भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि मार्फत गराउन चाहेमा निजले तोकिए बमोजिम भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि नियुक्त गर्न सक्नेछ।

तर भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिले भन्सार जाँचपासको लागि पुनः प्रतिनिधि नियुक्त गर्न पाउने छैन।

(२) कुनै वस्तुको धनी प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको कुनै फर्म, कम्पनी, सङ्गठित संस्था वा निकाय रहेछ भने त्यस्तो फर्म, कम्पनी, सङ्गठित संस्था वा निकायको सञ्चालक, साझेदार, कार्यकारी प्रमुख, प्रशासकीय प्रमुख वा कार्यकारी प्रमुखले तोकिएको सो फर्म, कम्पनी, सङ्गठित संस्था वा निकायको कर्मचारीले कार्यालयमा उपस्थित भई वस्तु छुटाउन वा कार्यालयसँग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्न सक्नेछ।

११८. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र लिनुपर्नेः (१) निकासी वा पैठारी हुने वस्तु कार्यालयबाट छुटाउन वा कार्यालयसँग सम्बन्धित कामको लागि भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको रूपमा काम गर्न चाहने व्यक्तिले विभाग वा भन्सार कार्यालयबाट भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र प्राप्त गर्न देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको हुनुपर्नेछः-

(क) एक्काईस वर्ष उमेर पूरा भएको नेपाली नागरिक,

(ख) मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातक उपाधी हासिल गरेको,

(ग) कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहर नभएको।

(३) भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको योग्यता र इजाजतपत्र दिने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन जारी हुँदाका बखत इजाजतपत्र प्राप्त भन्सार एजेन्ट यो ऐन प्रारम्भ भएपछि स्वतः भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको रूपमा परिणत हुनेछ।

११९. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि वस्तुको धनी मानिने: कुनै वस्तुको धनीले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफ्नो वस्तु कार्यालयबाट छुटाउनको लागि वा कार्यालयसँग सम्बन्धित अन्य कार्य गर्नको लागि नियुक्त गरेको भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि सो प्रयोजनको लागि त्यस्तो वस्तुको धनी सरह मानिनेछ।

१२०. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको काम र कर्तव्यः भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको काम र कर्तव्य देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको वस्तु कार्यालयबाट छुटाउने अख्तियारी पाएकोमा नियमानुसार त्यस्तो वस्तु घोषणा गरी कार्यालयबाट जाँचपास गराई छुटाउने,
- (ख) भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि नियुक्त गर्ने निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई आफू समक्ष उपस्थित गराउन भन्सार अधिकृतले लिखित सूचना दिएमा त्यस्तो सूचना सम्बन्धित निकासीकर्ता वा पैठारीकर्तालाई दिने,
- (ग) भन्सार जाँचपास प्रक्रियालाई सरलीकरण गर्ने, महसुल असुल गर्ने कार्यमा कार्यालयलाई सहयोग गर्ने र महसुल असुल गर्न बाँकी भए असुल गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने,
- (घ) भन्सार सम्बन्धी कानूनको परिपालना गर्ने।

१२१. भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि जिम्मेवार हुने: दफा ११८ बमोजिम इजाजतपत्र प्राप्त भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरी वस्तुको धनीलाई हानि नोक्सानी पुऱ्याएमा निजले सो हानि नोक्सानी बराबरको रकम तोकिए बमोजिम त्यस्तो वस्तुको धनीलाई तिर्नु पर्नेछ।

१२२. इजाजतपत्र निलम्बन वा रद्द गर्न सक्ने: (१) भन्सार अधिकृतले देहायको अवस्थामा भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र एक महिनादेखि छ महिनासम्म निलम्बन गर्न सक्नेछः-

- (क) दफा ८९ बमोजिम सजाय पाएको,

(ख) दफा १२० बमोजिमको कर्तव्य पालना नगरेको,

(ग) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरित कुनै काम गरेको।

(२) कुनै भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको विरुद्धमा प्रचलित कानून बमोजिम कुनै फौजदारी कसूरमा अदालतमा मुद्दा दायर भएमा निजको भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र त्यसरी मुद्दा दायर भएको मितिदेखि स्वतः निलम्बन हुनेछ।

(३) महानिर्देशकले देहायको अवस्थामा भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र रद्द गर्न सक्नेछः-

(क) इजाजतपत्र उपदफा (१) बमोजिम तीन पटकसम्म निलम्बन भएमा,

(ख) नक्कली शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र वा अन्य झुट्टा कागजात वा विवरण पेश गरी इजाजतपत्र प्राप्त गरेको भनी भन्सार अधिकृतले निजको इजाजतपत्र रद्द गर्नको लागि महानिर्देशक समक्ष लेखी पठाएमा,

(ग) चोरी निकासी, चोरी पैठारी वा राजस्व चुहावट हुने कुनै कार्यमा संलग्न भएको पाइएमा,

(घ) कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट कसूरदार ठहर भएमा,

(ङ) आफूले प्राप्त गरेको इजाजतपत्र रद्द गरिपाउँ भनी महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिएमा,

(च) निजले मानसिक सन्तुलन गुमाएमा,

(छ) निजको मृत्यु भएमा।

(४) उपदफा (१) बमोजिम इजाजतपत्र निलम्बन वा उपदफा (३) को खण्ड (क), (ख) वा (ग) बमोजिम इजाजतपत्र रद्द गर्नु अघि निजलाई आफ्नो सफाइ पेश गर्ने मौका दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र निलम्बन भएकोमा सो अवधिभर र उपदफा (३) बमोजिम भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र रद्द भएपछि त्यस्तो व्यक्तिले भन्सार जाँचपास प्रतिनिधि सम्बन्धी कुनै काम गर्न पाउने छैन।

(६) उपदफा (३) को खण्ड (च) बमोजिमको अवस्थामा बाहेक यस दफा बमोजिम इजाजतपत्र रद्द भएको व्यक्ति पुनः भन्सार जाँचपास प्रतिनिधिको इजाजतपत्र प्राप्त गर्न योग्य हुने छैन।

परिच्छेद-१८

जाँचपासपछिको परीक्षण तथा पुनरावलोकन

१२३. जाँचपासपछि परीक्षण गर्न सकिने: कार्यालयबाट जाँचपास भएको कुनै वस्तु घोषणाकर्ताले घोषणा गरे बमोजिमको वा घोषणा गरे अनुरूपको भए वा नभएको वा त्यस्तो वस्तु यस ऐन बमोजिम महसुलमा दिएको सुविधा बमोजिम हुने गरी प्रयोग गरे वा नगरेको सम्बन्धमा यकिन गर्न भन्सार परीक्षक वा महानिर्देशकले तोकेको भन्सार अधिकृतले कुनै निकासीकर्ता वा पैठारीकर्ताको वस्तु खरिद वा बिक्री, निकासी वा पैठारी सम्बन्धी खाता, बैङ्क अभिलेख, कम्प्युटर प्रणाली

लगायत निजको व्यवसायसँग सम्बन्धित कुनै वा सबै विवरण, कागजात वा अभिलेख परीक्षण गर्न सक्नेछ।

१२४. घटी देखिएको महसुल तथा जरिवाना असुल गर्ने: (१) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा घोषणाकर्ताले घोषणा गरेकोभन्दा वा घोषणा गरे अनुरूपकोभन्दा भिन्न वस्तु निकासी वा पैठारी गरेको पाइएमा वा त्यस्तो वस्तुको मूल्य वा परिमाण घटी घोषणा गरेको कारणले लाग्नेभन्दा घटी महसुल असुल भएको देखिएमा भन्सार परीक्षकले त्यस्तो वस्तुको महसुल पुनः निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम महसुल निर्धारण गर्दा त्यस्तो वस्तु जाँचपास हुँदाका बखत घटी मूल्य वा परिमाण घोषणा गरेको कारणले घटी हुन गएको महसुल, परिमाण घटी घोषणा गरे बापत यस ऐन बमोजिम हुने जरिवाना रकम र मूल्य घटी घोषणा गरेकोमा भन्सार परीक्षकले त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुलको शत प्रतिशत रकम जरिवाना गरी सो समेत सम्बन्धित वस्तुको धनीबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

(३) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा वस्तुको वर्गीकरणको उपशीर्षक फरक पारेको कारणले लाग्नेभन्दा घटी महसुल असुल भएको देखिएमा भन्सार परीक्षकले त्यसरी घटी हुन गएको महसुल रकम र सो बराबरको जरिवाना समेत सम्बन्धित वस्तुको धनीबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

(४) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा उपदफा (२) वा (३) मा उल्लेख भएको बाहेक अन्य कुनै कारणबाट लाग्नेभन्दा घटी महसुल असुल भएको पुष्टि भएमा त्यसरी घटी असुल भएको महसुल रकम र सो बराबर जरिवाना समेतको

रकम भन्सार परीक्षकले सम्बन्धित वस्तुको धनीबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

तर घोषणाकर्ताको कारणले बाहेक अन्य कारणबाट लाग्नेभन्दा घटी महसुल असुल हुन गएको रहेछ भने जरिवाना लगाइने छैन।

(५) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा कसैले यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानून बमोजिम पूर्ण वा आंशिक भन्सार महसुल छुट वा सुविधामा पैठारी गरेको वस्तु जुन उद्देश्यले पैठारी गरेको हो सो उद्देश्य विपरीत प्रयोग गरेको, बिक्री गरेको वा छुट वा सुविधा नपाउने व्यक्तिले पूर्ण वा आंशिक भन्सार महसुल छुट वा सुविधामा कुनै वस्तु पैठारी गरेको पाइएमा भन्सार परीक्षकले निजबाट त्यस्तो वस्तुमा लाग्ने महसुल र भन्सार मूल्यको शत प्रतिशत जरिवाना असुल गर्नु पर्नेछ।

(६) भन्सार परीक्षकले पैठारी भएका वस्तुको उपदफा (१) बमोजिम महसुल निर्धारण गर्ने प्रयोजनको लागि मूल्य निर्धारण गर्दा दफा ४२ को उपदफा (१) बमोजिम गर्नु पर्नेछ।

१२५. सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझ्न सक्ने: (१) जाँचपासपछिको परीक्षण गर्दा भन्सार परीक्षकले सम्बन्धित व्यक्तिलाई आफ्नो कार्यालयमा झिकाउन, बयान गराउन, प्रमाण बुझ्न, लिखत पेश गर्न लगाउन, सूचना वा म्याद जारी गर्न वा निजबाट यस ऐन बमोजिम लाग्ने थप रकम वा जरिवाना असुल गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम झिकाउँदा वा जारी गरिएको म्यादमा उपस्थित नहुने वा माग गरिए बमोजिमको लिखत प्रमाण वा कागजात पेश नगर्ने वस्तुको धनीलाई भन्सार परीक्षकले पटकैपिच्छे दश हजार रुपैयाँ जरिवाना गरी

निजको निकासी वा पैठारी सम्बन्धी कारोबार रोक्का गर्न वा उपलब्ध भएसम्मका लिखत प्रमाण वा कागजातका आधारमा जाँचपासपछिको परीक्षण गर्न सक्नेछ।

तर जाँचपासपछिको परीक्षण गरिसकेपछि सो सम्बन्धमा थप प्रमाण वा कागजात प्राप्त भएमा त्यस्तो प्रमाण वा कागजातका आधारमा पुनः जाँचपासपछिको परीक्षण गर्न बाधा पुग्ने छैन।

१२६. सफाइ पेश गर्ने मौका दिनु पर्ने: यस परिच्छेद बमोजिम जरिवाना वा थप महसुल रकम असुल गर्ने आदेश दिनुपूर्व भन्सार परीक्षकले सम्बन्धित वस्तुको धनीलाई पन्ध्र दिनको म्याद दिई सो सम्बन्धमा सफाई पेश गर्ने मनासिब मौका दिनु पर्नेछ।

१२७. महसुल वा जरिवाना बुझाउनु पर्ने: (१) यस परिच्छेद बमोजिम निर्धारण भएको महसुल वा जरिवाना बापतको रकम दाखिला गर्ने आदेश प्राप्त गरेको मितिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित वस्तुको धनीले त्यस्तो रकम कार्यालयले तोकेको बैङ्कमा दाखिला गर्नु पर्नेछ। उक्त अवधिभित्र रकम दाखिला नगरेमा सो रकममा त्यसरी महसुल वा जरिवाना रकम दाखिला गर्ने आदेश भएको मितिदेखि प्रति दिन शून्य दशमलव शून्य चार दुई प्रतिशतका दरले व्याज समेत गणना गरी असुल गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम नबुझाउने वस्तुको धनीको निकासी वा पैठारी सम्बन्धी कारोबार, बैङ्क खाता तथा चल वा अचल सम्पत्ति भन्सार परीक्षकले रोक्का गरी सोही सम्पत्तिबाट त्यस्तो रकम असुल गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम रोक्का गर्न लेखी आएमा सम्बन्धित निकायले भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयबाट लेखी आए बमोजिम त्यस्तो कारोबार, बैङ्क खाता तथा चल वा अचल सम्पत्ति तुरुन्त रोक्का गरी सोको जानकारी भन्सार परीक्षकलाई दिनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम नबुझाउने वस्तुको धनीले कुनै सरकारी निकाय, बैङ्क वा वित्तीय संस्थाबाट कुनै रकम भुक्तानी लिन बाँकी देखिएमा भन्सार परीक्षकले त्यस्तो रकम तुरुन्त भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयको नाममा भुक्तानी हुने गरी पठाउन उक्त निकाय, बैङ्क वा वित्तीय संस्थालाई लेखी पठाउन सक्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम लेखि आएमा सम्बन्धित निकाय, बैङ्क वा वित्तीय संस्थाले तुरुन्त त्यस्तो रकम भन्सार जाँचपास परीक्षण कार्यालयको नाममा भुक्तानी पठाउनु पर्नेछ।

(६) उपदफा (२) वा (४) बमोजिम रकम असुल हुन नसकेमा त्यस्तो रकम सरकारी बाँकी सरह असुल गरिनेछ।

१२८. माग गरेको विवरण दिनु पर्ने: (१) भन्सार परीक्षकले यस परिच्छेदको प्रयोजनका लागि आवश्यक देखेमा बैङ्क, वित्तीय संस्था तथा वस्तुको धनीको कारोबारसँग सम्बन्धित अन्य कुनै व्यक्ति वा निकायबाट सम्बन्धित वस्तुको धनी, निजको कारोबार वा वस्तुसँग सम्बन्धित भुक्तानी, बैङ्क खाता, नाफा नोक्सानको हिसाब, कर विवरण, बीजक जस्ता अन्य विवरण वा कागजात माग गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम माग गरिएको विवरण वा कागजात उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित व्यक्ति वा निकायको कर्तव्य हुनेछ।

१२९. पुनरावलोकन गर्न सक्ने: (१) कार्यालयबाट जाँचपास भएका वस्तुको प्रज्ञापनपत्र लगायतका पैठारी वा निकासीसँग सम्बन्धित कागजात तथा जुनसुकै स्वरूपका अभिलेख त्यस्तो वस्तु जाँचपास भएको मितिले चार वर्षभित्र महानिर्देशक वा भन्सार अधिकृत वा निजले खटाएको कर्मचारीले पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावलोकन गर्दा असुल गर्नु पर्ने महसुल असुल गर्न छुट भएको देखिएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुको त्यसरी छुट भएको महसुल तोकिए बमोजिम वस्तुको धनीबाट असुल गर्नु पर्नेछ।

तर घोषणाकर्ताले नक्कली बिल, बीजक वा कागजात पेश गरेको कारणले महसुलमा फरक पर्न गएको देखिएमा भन्सार अधिकृतले उक्त वस्तुको धनीलाई सो वस्तुको पैठारीको अवस्थामा कायम भएको भन्सार मूल्यको तीन सय प्रतिशत रकम जरिवाना गर्न सक्नेछ।

१३०. जाँचपासपछिको परीक्षण गर्न सकिने अवधि र अन्य व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम वस्तु जाँचपास भएको मितिले चार वर्षसम्म त्यस्तो वस्तुको सम्बन्धमा यस परिच्छेद बमोजिम जाँचपासपछिको परीक्षणको काम गर्न सकिनेछ।

तर कुनै घोषणाकर्ताले झुठ्ठा लिखत वा कागजात तयार गरी लाग्नेभन्दा कम महसुल दाखिला गरेको प्रमाणित भएमा भन्सार परीक्षकले महानिर्देशकको अनुमति लिई सो

अवधिपछि समेत त्यस्तो वस्तुको सम्बन्धमा जाँचपासपछिको परीक्षण गर्न सक्नेछ।

(२) जाँचपासपछिको परीक्षण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-१९

महसुल तथा जरिवाना फिर्ता

१३१. महसुल फिर्ता दिने: दफा २२ बमोजिम नगद धरौटीमा पैठारी गर्ने सुविधा वा दफा ७६ बमोजिम बण्डेड वेयरहाउसको इजाजतपत्र नलिएका उद्योगले आफूले निकासी गर्ने वस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ तथा सहायक कच्चा पदार्थ पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी वस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्तो कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा भुक्तानी गरेको महसुल नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिए बमोजिम समदरमा कार्यालयबाट फिर्ता दिइनेछ।

१३२. भन्सार महसुल फिर्ता दिने: (१) नेपालमा पैठारी भएका वस्तु विदेशी राष्ट्रसँग भएको द्विपक्षीय तथा बहुपक्षीय सम्झौता वा सन्धिको प्रतिकूल नहुने गरी देहाय बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी पुनः अर्को मुलुकमा निकासी गरेमा त्यस्तो वस्तु पैठारी गर्दा राखेको धरौटीबाट तोकिए बमोजिमको रकम भन्सार महसुल बापत असुल गरी बाँकी रकम एक महिनाभित्र सम्बन्धित पैठारीकर्तालाई फिर्ता दिइनेछः-

- (क) पैठारीकर्ताले वस्तु पैठारीको अवस्थामै सो व्यहोरा उल्लेख गरी भन्सार अधिकृतलाई लिखित अनुरोध गरेको,
- (ख) खण्ड (क) बमोजिम अनुरोध प्राप्त भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तुमा दरबन्दी अनुसार लाग्ने महसुल धरौटीमा राखी पैठारी गर्न अनुमति दिएको,
- (ग) खण्ड (ख) बमोजिम पैठारी गरेको वस्तु छ महिनाभित्र पैठारी गर्दाको अवस्थामा भुक्तानी गरेको विदेशी मुद्रामा नघट्ने गरी विदेशी मुद्रा आर्जन हुने गरी निकासी गरेको,
- (घ) खण्ड (ग) बमोजिम निकासी गरेपछि विदेशी मुद्रा आर्जन गरेको प्रमाण र निकासी भएको प्रमाण पेश गरेको,
- (ङ) तोकिए बमोजिमको मूल्य अभिवृद्धि भएको।

(२) कुनै व्यक्तिले निकासी वा पैठारी गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम लाग्ने भन्दा बढी भन्सार महसुल बुझाएको रहेछ वा दफा २८ को उपदफा (१२) बमोजिम घोषणा गर्दा भन्सार महसुल बुझाएपछि त्यस्तो घोषणा रद्द भएमा भन्सार अधिकृतले निजलाई त्यस्तो भन्सार महसुल तोकिए बमोजिम फिर्ता दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायको अवस्थामा भन्सार महसुल फिर्ता हुने छैनः-

- (क) वस्तु छुटाएको तीस दिनभित्र त्यस्तो महसुल फिर्ताको लागि सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन नदिएमा,

- (ख) फिर्ताको लागि दाबी गरिएको रकम एक हजार रुपैयाँभन्दा कम भएमा,
(ग) वस्तुको जाँच गर्नु अगाडि नै महसुल असुल भएको र ऐनको दफा ३१ को उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम वस्तु जाँच गर्दा घोषणाकर्ताले गरेको घोषणा वा सोसाथ संलग्न गरेका कागजातमा उल्लिखित विवरण बमोजिमको वस्तु नभई फरक वस्तु फेला परेकोमा।

१३३. मुद्दाको अन्तिम किनारा नभई महसुल वा जरिवाना फिर्ता दिन नहुने: भन्सार अधिकृतले महसुल वा जरिवाना असुल गर्न गरेको निर्णय उपर यस ऐन बमोजिम परेको पुनरावेदनमाथि निर्णय हुँदा त्यसरी असुल भएको सबै वा केही महसुल वा जरिवाना नलाग्ने गरी निर्णय भएमा त्यस्तो निर्णय उपर पुनरावेदन लाग्ने व्यवस्था भएकोमा पुनरावेदन गरी सोको अन्तिम निर्णय भएपछि वा पुनरावेदनका लागि अनुमति माग गर्नु पर्ने अवस्थामा त्यस्तो पुनरावेदनको अनुमतिको लागि निवेदन दिँदा पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्राप्त नभएमा वा अनुमति प्राप्त भएमा सो पुनरावेदनको अन्तिम किनारा भएपछि मात्र सो निर्णय बमोजिम फिर्ता दिनु पर्ने भनी उल्लेख भएको महसुल वा जरिवानाको रकम भन्सार अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिलाई फिर्ता दिनु पर्नेछ।

१३४. बौद्धिक सम्पत्तिको अधिकार उल्लङ्घन हुने वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न नहुने: (१) कसैले पनि प्रचलित कानून बमोजिम कुनै व्यक्तिले प्राप्त गरेको पेटेण्ट, डिजाइन, ट्रेडमार्क, प्रतिलिपि अधिकार जस्ता बौद्धिक सम्पत्ति उपरको अधिकार उल्लङ्घन हुने गरी कुनै वस्तु निकासी वा पैठारी गर्नु हुँदैन।

(२) उपदफा (१) विपरीत हुने गरी कसैले कुनै वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न लागेमा सरोकारवाला व्यक्तिले त्यस्तो निकासी वा पैठारी रोक्का गर्न प्रमाण सहित सम्बन्धित भन्सार अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन परेमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु कार्यालयमा रोक्का राखी सो सम्बन्धमा आवश्यक कारवाहीको लागि सम्बन्धित निकाय वा अधिकारी समक्ष लेखी पठाउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम लेखी आएमा सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीले सो सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही टुङ्गो लगाई सोको जानकारी कार्यालयलाई दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम सम्बन्धित निकाय वा अधिकारीले प्रचलित कानून बमोजिम कारवाही गर्दा त्यस्तो वस्तु जफत हुने ठहर गरेमा भन्सार अधिकृतले सो वस्तु घोषणाकर्ताकै खर्चमा तोकिए बमोजिम नष्ट गर्न सक्नेछ।

(६) कसैले कुनै वस्तुको उत्पादक कम्पनी, ब्राण्ड, मोडल, डिजाइन, बनावट, लोगो वा यस्तै कुराको नक्कल गरी तयार पारिएको जाली वा नक्कली (काउण्टरफिट) वस्तु पैठारी

गरेको वा गर्ने प्रयत्न गरेको भन्ने भन्सार अधिकृतलाई शङ्का लागेमा निजले पैठारीकर्तासँग त्यस्तो वस्तु नक्कली वा जाली नभएको तथ्यलाई पुष्टि गर्ने प्रमाण माग गर्न, सो वस्तुको प्राविधिक परीक्षणका लागि विभाग वा अन्य सरकारी निकायको प्रयोगशालामा पठाई परीक्षण प्रतिवेदन लिन वा जुन उत्पादकको वस्तु नक्कल गरेको शङ्का लागेको हो निजसँग सो सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी माग गर्न सक्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम पैठारीकर्तासँग प्रमाण माग गरिएकोमा निजले पन्ध्र दिनभित्र त्यस्तो प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।

(८) उपदफा (६) बमोजिम प्राप्त परीक्षण प्रतिवेदन वा जानकारी वा उपदफा (७) बमोजिम पेश गरिएको प्रमाणको आधारमा त्यस्तो वस्तु नक्कली भएको पाइएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो वस्तु जफत गरी तोकिए बमोजिम नष्ट गर्नु पर्नेछ।

१३५. निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर लिनुपर्ने: (१) निकासी वा पैठारी गर्ने व्यक्तिले निकासी वा पैठारी गर्ने प्रयोजनका लागि विभाग वा कार्यालयबाट तोकिए बमोजिम निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर लिनुपर्नेछ। त्यस्तो सङ्केत नम्बर नलिई तोकिए बमोजिम बाहेक कुनै वस्तु निकासी वा पैठारी गर्न पाइने छैन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लिएको निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर तोकिए बमोजिमको दस्तुर बुझाई तोकिए बमोजिम नवीकरण गर्नु पर्नेछ। यसरी समयभित्र नवीकरण नगरेमा त्यस्तो निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर स्वतः रद्द हुनेछ।

(३) निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर नवीकरण नभएसम्म निकासी पैठारी सम्बन्धी कारोबार गर्न पाइने छैन।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी यस दफा बमोजिमको निकासी पैठारी सङ्केत नम्बरको प्रशासन अन्य कुनै सरकारी निकायले गर्न सक्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

(५) निकासी पैठारी सङ्केत नम्बर सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१३६. अभिलेख सुरक्षित राख्नु पर्ने: वस्तुको धनीले आफूले निकासी वा पैठारी गरेको वस्तुको भन्सार प्रक्रियासँग सम्बन्धित तोकिए बमोजिमका कागजात तथा तत्सम्बन्धी अभिलेख त्यस्तो वस्तु निकासी वा पैठारी गरेको मितिले कम्तीमा चार वर्षसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

१३७. पुरस्कार दिइने: (१) कसैले कुनै वस्तु चोरी निकासी वा चोरी पैठारी गर्न लागेको वा गरेको कुराको सुराकी दिने वा त्यस्तो वस्तु पक्राउ गरी भन्सार कार्यालयमा दाखिला गर्ने कर्मचारी वा व्यक्तिलाई त्यस्तो कार्य प्रमाणित हुन आएमा तोकिए बमोजिम पुरस्कार दिइनेछ।

(२) सुराकी प्रतिवेदन लिने तथा पुरस्कार वितरण गर्ने सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१३८. विलम्ब शुल्क (डेमेरेज) लाग्ने: (१) कार्यालयले सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको भन्सार वेयरहाउस, कार्यालयको परिसर वा भन्सार क्षेत्रको कुनै स्थानमा राखिएको वस्तु तोकिए बमोजिमको अवधिभित्र जाँचपास गराई नलगेमा त्यस्तो वस्तुको धनीले तोकिए बमोजिमको विलम्ब शुल्क (डेमेरेज) तिर्नु पर्नेछ।

तर वस्तुको मूल्याङ्कन वा वर्गीकरण गर्न द्विविधा भई वा भन्सार कार्यालयकै अन्य कुनै कारणबाट जाँचपास हुन नसकेको अवधिको विलम्ब शुल्क (डेमेरेज) लाग्ने छैन।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै वस्तुमा लागेको विलम्ब शुल्क कुनै खास परिस्थिति वा अवस्था सिर्जना भएको कारणले मिनाहा दिनु पर्ने मनासिब कारण भएमा तोकिएको अधिकारीले तोकिए बमोजिम त्यस्तो विलम्ब शुल्क (डेमेरेज) आंशिक वा पूर्णरूपले मिनाहा दिन सक्नेछ।

१३९. वस्तुको धनीले खर्च व्यहोर्नु पर्नेः यस ऐन बमोजिम वस्तु जाँचपास गर्दा वस्तु बोक्ने, जाँचन र खोल्नको लागि उचित ठाउँमा पुऱ्याउने, कुनै यन्त्रमा राख्ने र झिक्ने, खोल्ने, छुट्याउने र वस्तु वा सो वस्तु रहेको कन्टेनर, बाकस, झोला, प्याकेट, बोरा वा यस्तै अन्य प्याकिङ्ग सामग्रीमा चिन्ह लगाउने जस्ता कामको लागि लाग्ने खर्च सम्बन्धित वस्तुको धनीले व्यहोर्नु पर्नेछ।

१४०. गोपनीयता कायम गर्नुपर्नेः (१) प्रचलित सङ्घीय कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि घोषणाकर्ताले कार्यालयमा पेश गरेको भन्सार मूल्याङ्कन सम्बन्धी सूचना, वस्तु जाँचपाससँग सम्बन्धित कागजात र अन्य व्यक्तिगत व्यावसायिक सूचना गोप्य राखिनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै वस्तुका सम्बन्धमा प्रचलित कानून बमोजिम अनुसन्धान गर्न अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट त्यस्तो अनुसन्धान वा लेखापरीक्षणको प्रयोजनका लागि वा अदालतबाट न्यायिक

कारबाहीको प्रयोजनको लागि कुनै विवरण वा कागजात माग भएमा भन्सार अधिकृतले त्यस्तो विवरण वा कागजात तथा तत्सम्बन्धी जुनसुकै सूचना उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

(३) कुनै घोषणाकर्ताले कार्यालयमा रहेको आफ्नो वस्तुसँग सम्बन्धित प्रज्ञापनपत्र, बीजक वा अन्य कागजातको प्रमाणित प्रतिलिपि माग गरेमा भन्सार अधिकृतले तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई त्यस्तो कागजातको प्रमाणित प्रतिलिपि तोकिए बमोजिम उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

१४१. सूचना जारी गर्ने: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा छुट्टै व्यवस्था भएकोमा बाहेक कार्यालयको काम कारबाहीसँग सरोकार भएको वा हुन सक्ने व्यक्तिको नाममा कार्यालयले व्यक्तिगत वा सार्वजनिक सूचना जारी गर्दा पन्ध्र दिनको अवधि दिई तोकिए बमोजिम सूचना जारी गर्नु पर्नेछ।

१४२. अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्ने: (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम नेपाल सरकारले आफूमा भएको सबै वा केही अधिकार नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी महानिर्देशक वा अन्य कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(२) मन्त्रालयले यस ऐन अन्तर्गत भन्सार अधिकृत वा भन्सार परीक्षकलाई भएको सबै वा केही अधिकार नेपाल सरकारको कुनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(३) महानिर्देशकले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये वस्तुको वर्गीकरण, भन्सार मूल्याङ्कन वा वस्तु वर्गीकरण उपरको पुनरावलोकन र दफा ५ को उपदफा (२) बमोजिमको अधिकारबाहेक अन्य सबै वा केही अधिकार आफू

मातहतका अधिकृतस्तरका कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(४) प्रमुख भन्सार प्रशासकले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये दफा ८६ बमोजिम मुद्दाको कारबाही र किनारा गर्न आफूलाई प्राप्त अधिकार बाहेकका सबै वा केही अधिकार मातहतको कुनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(५) प्रमुख भन्सार परीक्षण प्रशासकले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारमध्ये सबै वा केही अधिकार मातहतको कुनै परीक्षकलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।

(६) कुनै भन्सार अधिकृत वा कार्यालयको काममा खटिएको अन्य कर्मचारीले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै कार्य गरेको वा गर्न लागेको भन्ने कुराको सूचना कुनै माध्यमबाट विभागलाई प्राप्त भएमा र त्यस्तो सूचनालाई विश्वास गर्नु पर्ने मनासिब कारण देखिएमा महानिर्देशकले निजले गरिआएको काम अर्को भन्सार अधिकृत वा कर्मचारीबाट गर्ने वा गराउने गरी तोक्न सक्नेछ।

१४३. कागजातलाई मान्यता दिने: (१) अन्य प्रचलित सङ्घीय कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भन्सार अधिकृतले आफ्नो आधिकारिक पासवर्ड प्रयोग गरी कम्प्युटर प्रणालीबाट मुद्रित गरेको जाँचपाससँग सम्बन्धित कागजातमा कर्मचारीको दस्तखत नभए पनि त्यस्तो कागजातलाई दस्तखत भए सरह मान्यता दिन सक्नेछ।

(२) कार्यालयले उपलब्ध गराएको आधिकारिक पासवर्ड प्रयोग गरी कम्प्युटर प्रणालीमा विद्युतीय माध्यमबाट गरिने वस्तुको घोषणा, सूचनाको आदान-प्रदान वा जाँचपाससँग

सम्बन्धित अभिलेखको आधारमा मुद्रण गरिएका कागजातमा सम्बन्धित व्यक्तिको दस्तखत नभए तापनि भन्सार अधिकृतले त्यस्तो कागजातमा सम्बन्धित व्यक्तिको दस्तखत भए सरह मान्यता दिन सक्नेछ।

१४४. विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी गर्न सकिने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यो ऐन वा अन्य प्रचलित सङ्घीय कानून बमोजिम कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने महसुल वा जरिवाना वा अन्य कुनै रकम विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी (इ-पेमेन्ट) गर्न सकिने गरी विभागले आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विद्युतीय माध्यमबाट गरिने भुक्तानी (इ-पेमेन्ट) सम्बन्धी व्यवस्था विभागले तोके बमोजिम हुनेछ।

१४५. राष्ट्रिय एकद्वार प्रणालीबाट कार्य गर्न सकिने: (१) नेपाल सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई व्यवस्थित गर्न राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली (नेशनल सिङ्गल विण्डो) को विकास गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन कुनै निकायलाई तोक्न सक्नेछ।

(२) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा संलग्न तोकिए बमोजिमका निकायले उपदफा (१) बमोजिमको प्रणाली मार्फत कार्यसम्पादन गर्नु पर्नेछ।

(३) राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१४६. जानकारी दिनुपर्ने: यस ऐन बमोजिम भन्सार अधिकृतले जफत गरेको सम्पत्ति तथा साधनको विवरणको जानकारी कार्यालयले कसूरजन्य सम्पत्ति तथा साधन रोक्का, नियन्त्रण र जफत सम्बन्धी प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको निकायलाई दिनु पर्नेछ।
१४७. सहयोग गर्नुपर्ने: भन्सार अधिकृत वा कार्यालयको अन्य कर्मचारीले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम आफ्नो कर्तव्य पालन र अधिकार प्रयोग गर्दा कुनै सरकारी कार्यालय, कर्मचारी, प्रहरी वा वित्तीय संस्थासँग कुनै प्रकारको सहयोग, सूचना वा मद्दत माग गरेमा त्यस्तो सहयोग, सूचना वा मद्दत दिनु सम्बन्धित कार्यालय, कर्मचारी, प्रहरी वा वित्तीय संस्थाको कर्तव्य हुनेछ।
१४८. अन्य निकायले हस्तक्षेप गर्न नहुने: (१) निकासी वा पैठारीको लागि कार्यालयको क्षेत्र वा परिसर वा भन्सार वेयरहाउसमा रहेको वस्तु सो कार्यालयबाट जाँचपास भई भन्सार क्षेत्रबाट नछुटाइएसम्म सो वस्तुका सम्बन्धमा अन्य कुनै निकाय वा अधिकारीले कुनै प्रकारको हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै वस्तुका सम्बन्धमा अनुसन्धान वा छानबिन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम खटिएको निकाय वा अधिकारीले भन्सार अधिकृतको स्वीकृति लिई त्यस्तो वस्तु हेर्ने वा नमूना सङ्कलन गर्ने कार्य गर्न बाधा पर्ने छैन।
१४९. असल नियतले गरेको काम कारवाहीप्रति जवाफदेही नहुने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि

भन्सारका कुनै कर्मचारीले आफ्नो कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा असल नियतले गरेको काम कारवाही प्रति निज व्यक्तिगत रूपमा जवाफदेही हुने छैन।

(२) दफा ३१ को उपदफा (१) को खण्ड (क) वा (ग) बमोजिम जाँचपास गरिएको वस्तुको कुनै कैफियत देखिएमा त्यस्तो वस्तु जाँचपास गर्ने कार्यमा संलग्न अधिकृत वा अन्य कर्मचारी जवाफदेही हुने छैन।

(३) दफा ३१ को उपदफा (१) को खण्ड (ख) बमोजिम जाँचपास गरिएको वस्तुको सम्बन्धमा जाँचपास गर्ने कार्यमा संलग्न अधिकृत वा अन्य कर्मचारी त्यस्तो वस्तुको कागजात जाँच गरेको हदसम्म जवाफदेही हुनेछ।

१५०. बाधा अड्काउ फुकाउन सक्ने: यस ऐन कार्यान्वयन गर्दा कुनै बाधा अड्काउ परेमा नेपाल सरकारले यस ऐनको प्रतिकूल नहुने गरी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो बाधा अड्काउ फुकाउन सक्नेछ।

१५१. नियम बनाउन सक्ने: (१) यस ऐन कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी नेपाल सरकारले निकासी वा पैठारी हुने वस्तुको सम्बन्धमा उत्पत्तिको नियम बनाउन सक्नेछ।

१५२. निर्देशिका तथा कार्यविधि बनाउन सक्ने: यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीनमा रही देहायका विषयमा विभागले निर्देशिका वा कार्यविधि बनाउन सक्नेछः-

(क) वस्तुको भन्सार मूल्याङ्कन सम्बन्धी,

- (ख) विद्युतीय घोषणा, जाँचपास तथा राजस्व भुक्तानी सम्बन्धी,
- (ग) जाँचपासपछिको परीक्षण सम्बन्धी,
- (घ) जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी,
- (ङ) राहत सामग्री जाँचपास सम्बन्धी,
- (च) कम्प्युटर प्रणाली सम्बन्धी,
- (छ) राष्ट्रिय एकद्वार प्रणाली सम्बन्धी,
- (ज) भन्सार प्रशासनसँग सम्बन्धित अन्य आवश्यक विषय सम्बन्धी।

१५३. खारेजी तथा बचाउ: (१) भन्सार ऐन, २०६४ खारेज गरिएको छ।

(२) भन्सार ऐन, २०६४ अन्तर्गत भए गरेका काम कारबाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

(३) यो ऐन प्रारम्भ हुँदाका बखत मूल्याङ्कन पुनरावलोकन समितिमा रहेका निर्णय हुन बाँकी निवेदनको निर्णय यस ऐन बमोजिम हुनेछ।